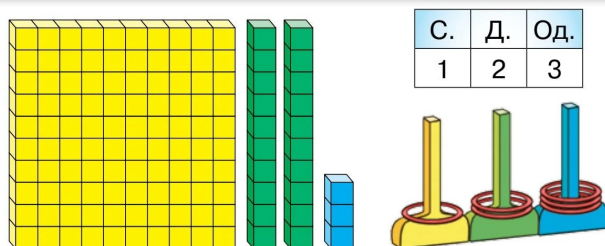

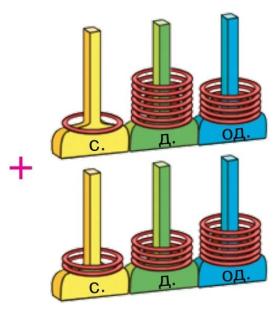
МАТЕМАТИКА

ТРИЦИФРОВІ ЧИСЛА

$$100 + 20 + 3 = 123$$

	С.	Д.	Од.
Доданок	1	7	5
Доданок	2	4	6
Сума	4	2	1

$$\begin{array}{r} 175 \\ + 246 \\ \hline 421 \end{array}$$

Зверни увагу! Письмове додавання та віднімання починають з одиниць.

$$\begin{array}{r} 421 \\ + 175 \\ \hline 596 \end{array}$$

$$a + b = b + a$$

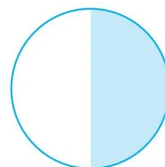
$$\begin{array}{r} 421 \\ - 175 \\ \hline 246 \end{array}$$

$$a + (b + c) = (a + b) + c$$

$$\begin{aligned} a + b &= c \\ b &= c - a \\ a &= c - b \end{aligned}$$

ЧАСТИНИ

Половина

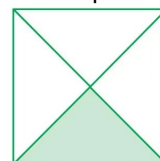
$$\frac{1}{2}$$

Третина

$$\frac{1}{3}$$

Чверть

$$\frac{1}{4}$$

$\frac{1}{4}$ числа 20 — це $20 : 4 = 5$

$\frac{1}{10}$ числа 100 — це $100 : 10 = 10$

ВИРАЗИ

$$49 + 40$$

$$a + b$$

$$56 : 8 - 0$$

$$c - 4 \cdot 9$$

НЕРІВНОСТІ

$$67 < 100$$

$$5 \cdot 7 > 34$$

$$c < 56$$

$$45 < x < 67$$

РІВНОСТІ

$$a + b = b + a$$

$$80 - 5 \cdot 8 = 40$$

$$(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$$

$$0 : 5 = 0$$

РІВНЯННЯ

$$b + 18 = 90$$

$$c \cdot 6 = 30$$

$$67 - a = 40$$

$$49 : y = 7$$

Наталія Листопад

МАТЕМАТИКА

**Підручник для 3 класу закладів
загальної середньої освіти**

(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

УДК 51*кл3(075.2)
Л63

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства науки і освіти України від 07.01.2025 №22)*

Відповідно до Типової освітньої програми колективу авторів
під керівництвом О. Я. Савченко

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

початок уроку

виконай усно

попрацюйте в групах/парах

завдання з логічним навантаженням

досліді

обчислення по колу

домашнє завдання

Запрошуємо до нашого електронного додатка:

<https://faino.school>

Листопад Н. П.

Л63 Математика: підруч. для 3 кл. закладів загальної
середньої освіти (у 2-х частинах) : Частина 2 / Н. П. Листо-
пад. — Київ : УОБЦ «Оріон», 2025. — 128 с. : іл.

ISBN 978-966-991-416-3

ISBN 978-966-991-418-7 (ч. 2).

УДК 51*кл3(075.2)

ISBN 978-966-991-416-3

ISBN 978-966-991-418-7 (ч. 2)

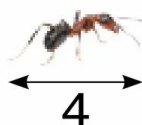
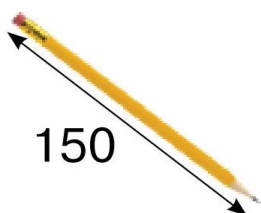
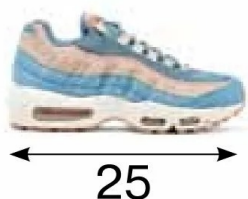
© Н. П. Листопад, 2025

© УОБЦ «Оріон», 2025

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000

Усне додавання і віднімання

1. Назви по порядку числа від 987 до 1000.
2. Полічи сотнями від п'ятисот до тисячі.
3. Розклади на розрядні доданки числа.
273, 777, 804, 420, 101.
4. Запиши як одне число суму розрядних доданків.
 $700 + 3$ $200 + 50 + 9$ $500 + 70$ $600 + 6$
 $900 + 6$ $800 + 10 + 3$ $200 + 20$ $600 + 60$
5. Пригадай, як виконують дії із сотнями.
 $400 + 500 = 900$ $900 - 500 = 400$
 $4 \text{ с.} + 5 \text{ с.} = 9 \text{ с.}$ $9 \text{ с.} - 5 \text{ с.} = 4 \text{ с.}$
6. Обчисли з поясненням.
 $100 + 300$ $700 - 200$ $400 + 600 - 500$
 $800 + 200$ $700 - 600$ $300 - 100 + 800$
7. $90 - 67$ $4 \cdot (25 : 5)$ $(35 + 28) : 7$ $4 \cdot 5 \cdot 2$
 $73 - 48$ $4 + 25 : 5$ $35 + 28 : 7$ $54 : 9 : 2$
8. Назви одиницю довжини, якою скористалися під час вимірювання (метр, сантиметр, дециметр, міліметр).

9. 1) Розглянь малюнки. Визнач, яка маса покупки кожної дитини.

- Катруся купила батон, сир і печиво.
- Антон купив чай, сир і йогурт.
- Матвій купив батон і сметану.

2) Добери такі товари, щоб їхня маса становила: 1 кг, 600 г, 800 г.

10. $600 + 400$ $500 - 400 - 30$ $72 : (6 + 2) : 3$
 $500 + 500$ $50 + 50 + 300$ $3 \cdot (4 + 6) : 6$
 $1000 - 800$ $600 - 200 + 400$ $3 \cdot 4 + 6 : 6$

11. Маса цибулини становить 100 г, а маса моркви-ни — така сама. Знайди масу буряка.

600 г

12. Збільш на 300 кожне число.
100, 500, 300, 1, 40, 700.

13. Назви число, яке складається: з 3 десятків; з 8 десятків; з 10 десятків; з 11 десятків; з 15 десятків.

14. Скільки **всього** десятків у числі: 200, 600, 700, 1000?

15. Визнач, скільки **всього** десятків у кожному числі.
230, 160, 450, 540, 780.

Міркуй так: число 230 складається із числа 200 і числа 30. Число 200 — це 20 десятків, число 30 — це 3 десятки. Отже, у числі 230 **усього** буде $20 + 3$ десятки.

$$230 = 23 \text{ д.}$$

16. Розглянь записи й поясни, як знаходили суму і різницю.

$$60 + 80 = 140$$

$$6 \text{ д.} + 8 \text{ д.} = 14 \text{ д.}$$

$$170 - 80 = 90$$

$$17 \text{ д.} - 8 \text{ д.} = 9 \text{ д.}$$

17. $6 + 7$ $8 + 4$ $12 - 9$ $16 - 8$
 $60 + 70$ $80 + 40$ $120 - 90$ $160 - 80$

18. $67 - 38$ $140 - 60 - 15$ $60 + 60 - 30$
 $45 + 39$ $(120 - 60) : 10$ $35 + 35 + 50$

19. Знайди значення виразу $120 - c \cdot 5$, якщо $c = 8$,
 $c = 10$, $c = 4$, $c = 2$.

20. Прочитай задачі. Що в них спільного і що відмінного? Розв'яжи задачі.

1) Маса цукерок становить 400 г, а маса печива — 200 г. Яка маса цукерок і печива разом?

2) Маса цукерок і печива становить 600 г.

Маса цукерок — 400 г. Яка маса печива?

3) Маса цукерок і печива становить 600 г.

Маса печива — 200 г. Яка маса цукерок?

Задачі 2) і 3) є оберненими до задачі 1).

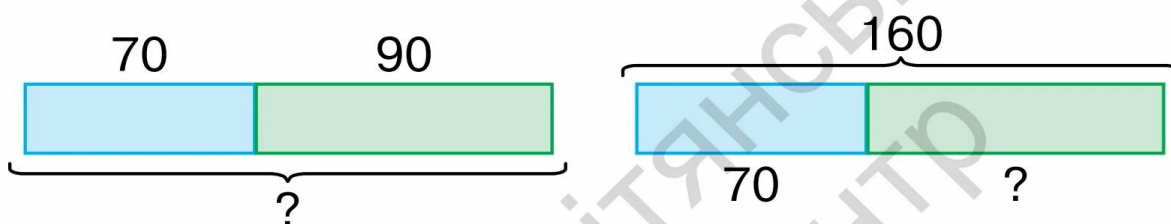
Обернена задача до даної має той самий сюжет і ті самі числа, але розв'язок першої (прямої) задачі стає даним числом оберненої задачі.

21. Прочитай задачі. Розглянь схеми. Що в них спільного і що відмінного? Як називається друга задача стосовно першої?

1) Перше число дорівнює 70, а друге — 90. Яка сума цих чисел?

2) Сума двох чисел дорівнює 160. Перше число дорівнює 70. Чому дорівнює друге число?

Склади ще одну задачу, обернену до першої. Намалюй схему.

 22. Назви одиницю довжини, якою скористалися під час вимірювання (метр, кілометр).

Довжина річки — 200 ...

Ширина стадіону — 100 ...

Висота будинку — 70 ...

Довжина траси
велогонки — 50 ...

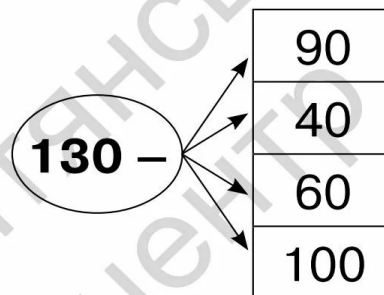
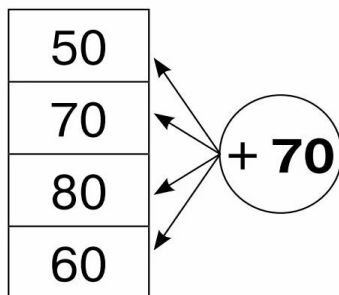
- 23.** $60 + 90$ $160 - 80 + 100$ $(120 - 80) : 8$
 $150 - 70$ $90 + 40 - 100$ $70 - 20 : 10$
 $90 + 40$ $110 - (37 + 23)$ $(70 - 20) : 10$

- 24.** Склади задачу про купівлю олівців і фломастерів із числами 80 грн і 40 грн.

- 25.** Склади за схемами вирази й обчисли їхні значення.

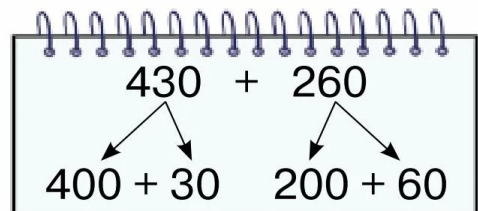
- 26.** Обчисли значення виразів, скориставшись переставною властивістю додавання.

$$500 + 5 + 200 + 40 + 2 \quad 40 + 20 + 300 + 4 + 100$$

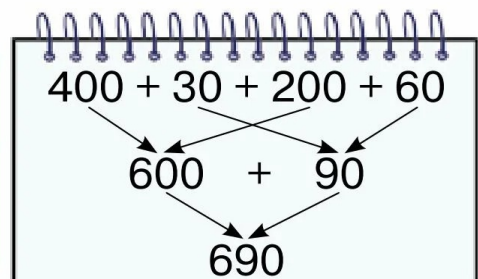
- 27.** Поясни, як знаходили суму чисел 430 і 260, скориставшись схемами й записами.

Кожний із доданків розкладаю на сотні й десятки.

Сотні додаю до сотень, десятки додаю до десятків. Знайдені суми додаю.

$$430 + 260 = 400 + 30 + 200 + 60 = \\ = (400 + 200) + (30 + 60) = 600 + 90 = 690$$

28. Обчисли з поясненням.

$$240 + 320$$

$$420 + 240$$

$$630 + 350$$

$$260 + 210$$

$$330 + 440$$

$$220 + 740$$

29. Розглянь записи й поясни, як знаходили суми.

$$620 + 300 = 920$$

$$620 + 30 = 650$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 600 + 20 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 600 + 20 \end{array}$$

$$600 + 300 = 900$$

$$20 + 30 = 50$$

$$900 + 20 = 920$$

$$600 + 50 = 650$$

30. Обчисли з поясненням.

$$240 + 20$$

$$420 + 40$$

$$630 + 30$$

$$620 + 20$$

$$240 + 200$$

$$420 + 400$$

$$630 + 300$$

$$620 + 200$$

31. Прочитай задачі. Розглянь короткі записи. Що в них спільного і що відмінного?

1) У братів було 370 грн. На букет квітів для бабусі вони витратили 290 грн. Скільки гривень залишилось у братів?

2) У братів було 370 грн. Після того як вони купили букет квітів для бабусі, у них залишилося 80 грн. Скільки гривень коштує букет квітів?

3) Брати купили букет квітів для бабусі за 290 грн, і в них залишилося 80 грн. Скільки гривень було у братів спочатку?

Було — 370 грн
Витратили — 290 грн
Залишилося — ?

Було — 370 грн
Витратили — ?
Залишилося — 80 грн

Було — ?
Витратили — 290 грн
Залишилося — 80 грн

Зверни увагу! Обернених задач є стільки, скільки є числових даних в умові першої задачі.

32. Розв'яжи задачу. Усно склади до неї обернену задачу.

У книжковій шафі стоїть 35 книжок. Із них — 17 енциклопедій, а решта — художні твори. Скільки книжок з художніми творами стоїть на полиці?

33. Запиши в метрах і сантиметрах довжину, подану в сантиметрах.

125 см, 132 см, 230 см, 525 см, 405 см.

Зразок. 125 см = 1 м 25 см

34. Розглянь малюнок і скажи, у який спосіб кожний хлопець вимірював свій зріст.

Хлопці дізналися, що зріст Іллі становить 124 см, а зріст Микити — 1 м 42 см. Хто із хлопців вищий?

35. $400 + 100$ $700 + 200$ $(150 - 90) : 10$
 $450 + 110$ $720 + 260$ $100 - 90 : 10$

36. Розв'яжи задачу. Склади обернену до неї задачу.
Ціна пенала — 180 грн, а ціна щоденника — 50 грн. Скільки всього гривень коштують пенал і щоденник?

37. Купили 300 см рожевої стрічки і 250 см зеленої. Скільки всього сантиметрів стрічки купили?

38. $560 + 30$ $770 + 20$ $30 + 520$ $870 + 10$
 $560 + 300$ $770 + 200$ $300 + 520$ $100 + 870$

39. Розглянь записи й порівняй різні способи обчислення суми $420 + 230$:

1) $420 + 230 = (400 + 200) + (20 + 30) = 600 + 50 = 650$;

2) $420 + 230 = 420 + (200 + 30) = (420 + 200) + 30 = 620 + 30 = 650$;

3) $420 + 230 = 42 \text{ д.} + 23 \text{ д.} = 65 \text{ д.} = 650$.

40. Обчисли зручним для тебе способом.

$360 + 210$ $320 + 30 + 100$ $300 + 50 + 300$
 $420 + 170$ $420 + 400 + 40$ $40 + 200 + 40$

41. Знайди значення виразу $210 + a$, якщо $a = 150$, $a = 10$, $a = 0$, $a = 700$.

42. Розв'яжи задачі. Що в них спільного і що відмінного?

1) Купили 5 пакетів соку, по 2 л в кожному. Скільки літрів соку купили?

2) Купили 10 л соку, розлитого в пакети по 2 л. Скільки пакетів соку купили?

Склади ще одну задачу, обернену до першої.

43. Розв'яжи задачу. Склади до неї дві обернені. Запиши їх коротко.

Зібрали 80 кг яблук. Із 20 кг яблук зварили варення, а решту — засушили. Скільки кілограмів яблук засушили?

- 44.** Запиши в гривнях і копійках вартість, подану в копійках: 250 коп., 510 коп., 325 коп., 850 коп., 480 коп., 630 коп.

Зразок. 250 коп. = 2 грн 50 коп.

- 45.** Знайди значення виразу $c + 420$, якщо $c = 40$, $c = 70$, $c = 510$.

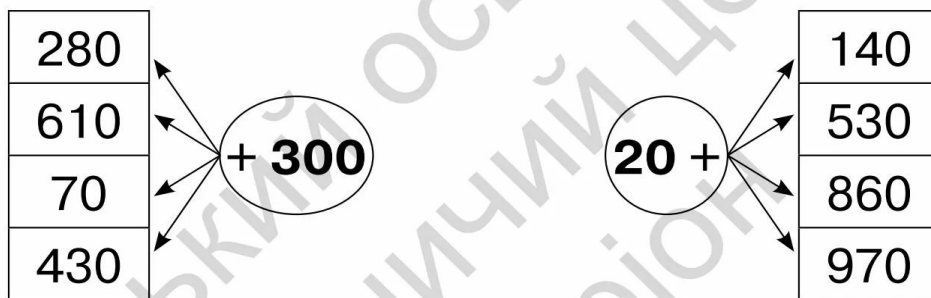

- 46.** Розв'яжи задачу. Склади до неї обернену.

Сергійко купив футбольний м'яч за 600 грн і в нього залишилося 200 грн. Скільки гривень було в Сергійка спочатку?

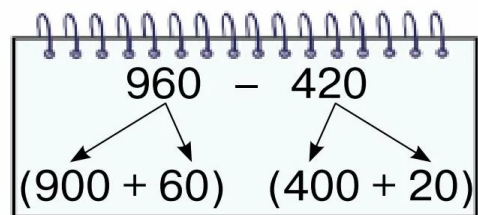
- 47.** Склади за схемами вирази й обчисли їхні значення.

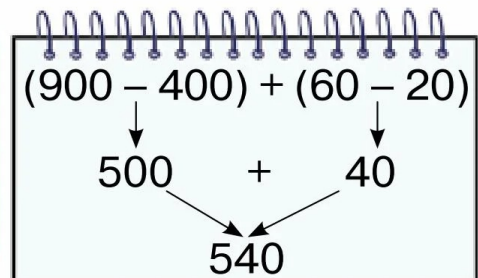
- 48.** Поясни, як знаходили різницю чисел 960 і 420, скориставшись схемами й записами.

Кожне із чисел розкладаю на розрядні доданки.

Сотні віднімаю від сотень, десятки — від десятків. Знайдені різниці додаю.

$$\begin{aligned} 960 - 420 &= (900 + 60) - (400 + 20) = \\ &= (900 - 400) + (60 - 20) = 540 \end{aligned}$$

49. Обчисли з поясненням.

$$670 - 230 \quad 740 - 120 \quad 550 - 220 \quad 990 - 610$$

50. Розглянь записи й поясни, як знаходили різниці.

$760 - 500 = 260$	$760 - 50 = 710$
	
$700 + 60$	$700 + 60$
$700 - 500 = 200$	$60 - 50 = 10$
$200 + 60 = 260$	$700 + 10 = 710$

51. Обчисли з поясненням.

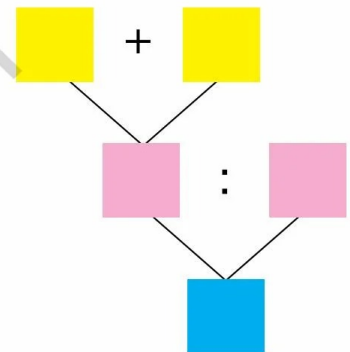
$530 - 200$	$860 - 40$	$790 - 60$	$250 - 20$
$530 - 20$	$860 - 400$	$790 - 600$	$250 - 200$

52. Розв'яжи рівняння.

$$340 + x = 490 \quad c - 120 = 630 \quad a + 50 = 780$$

53. Прочитай задачу. Склади вираз, скориставшись блок-схемою.

Тато купив у магазині молочні продукти на суму 45 грн і овочі — на 35 грн. У касі він розрахувався монетами по 10 грн. Скільки монет він дав касирові?

54. Побудуй блок-схему до задачі та склади вираз.

Для виготовлення іграшкових тварин Валя принесла на урок 22 каштани, а Варя — 18 каштанів. Миколка роздав каштани порівну восьми учням. Скільки каштанів отримав кожний учень?

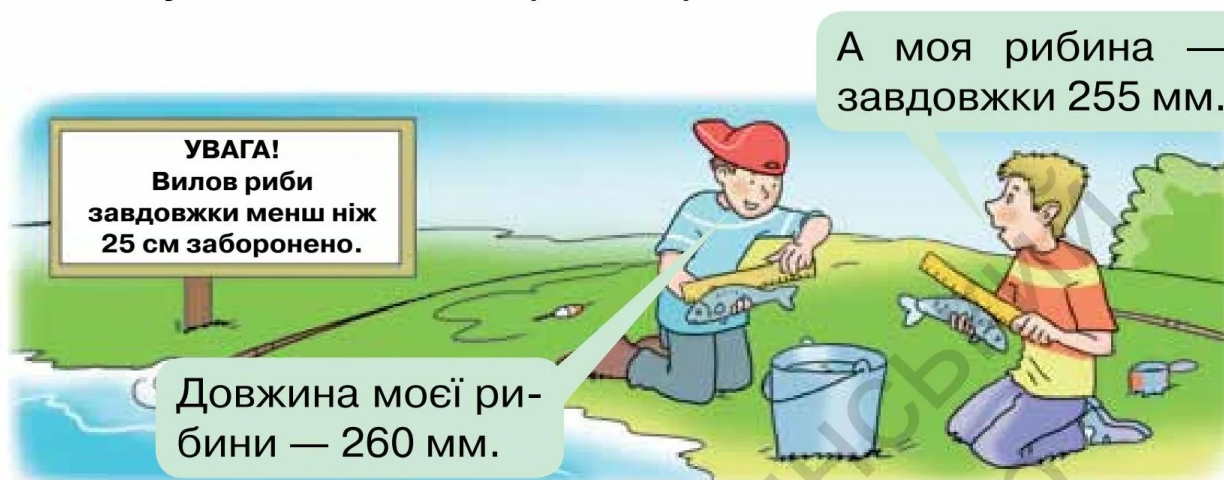
55. Запиши в сантиметрах і міліметрах довжину, подану в міліметрах.

$$275 \text{ мм}, 135 \text{ мм}, 537 \text{ мм}, 456 \text{ мм}$$

Зразок. $275 \text{ мм} = 27 \text{ см } 5 \text{ мм}$

- 56.** Розглянь малюнок. Опиши ситуацію. Чи дотримуються хлопці правил риболовлі?

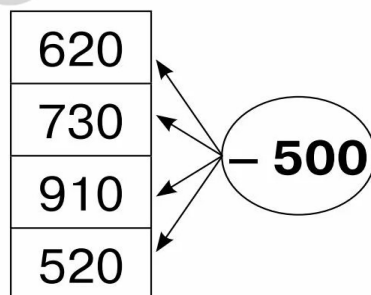
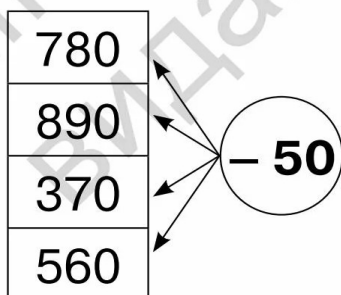

- 57.** Знайди значення виразу $650 - c$, якщо $c = 30$, $c = 300$, $c = 500$, $c = 50$.

- 58.** Прочитай задачу та склади вираз.
Купили 300 г макаронів і 500 г молока. Для приготування обіду використали 600 г цих продуктів. Скільки грамів продуктів залишилося?

- 59.** Склади за схемами вирази й обчисли їхні значення.

- 60.** Розглянь записи й порівняй різні способи обчислення різниці $970 - 230$:
- $970 - 230 = (900 - 200) + (70 - 30) = 700 + 40 = 740$;
 - $970 - 230 = (970 - 200) - 30 = 770 - 30 = 740$;
 - $970 - 230 = 97 \text{ д.} - 23 \text{ д.} = 74 \text{ д.} = 740$.

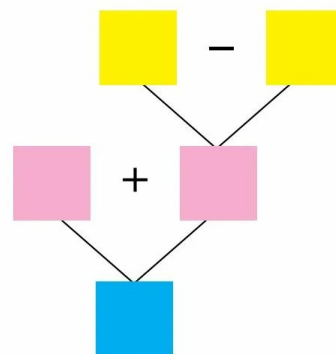
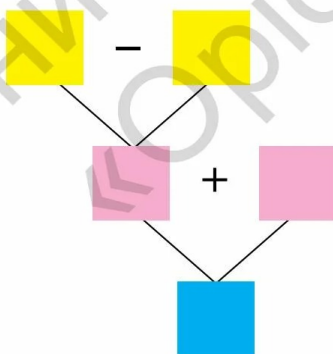
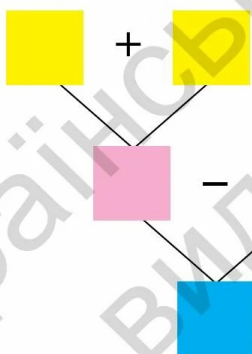
61. Обчисли зручним для тебе способом.
 $360 - 250$ $940 - 630$ $270 - 160$ $890 - 240 - 240$

62. $560 - 3 \cdot 10$ $120 - 80 : 8$ $670 - 540 - 50$
 $560 + 3 \cdot 10$ $(120 - 80) : 8$ $60 + 70 + 320$

63. Перевір розв'язання рівняння.
 $780 - c = 520$ $m + 120 = 740$ $k - 40 = 150$
 $c = 780 - 520$ $m = 740 + 120$ $k = 150 - 40$
 $c = 260$ $m = 860$ $k = 110$

 64. Прочитай і порівняй задачі. Розв'яжи першу задачу трьома способами за поданими схемами. Чи є різні способи для розв'язування другої задачі?

1) В одній цистерні було 500 л води, а в іншій — 400 л. Для поливу городу використали 300 л. Скільки літрів води залишилось у двох цистернах?

2) В одній цистерні було 400 л води, а в іншій — 300 л. Для поливу городу використали 600 л води. Скільки літрів води залишилось у двох цистернах?

65. У пляшці було 870 г олії. Першого разу використали 200 г олії, а другого — 150 г. Скільки грамів олії залишилось у пляшці?

66. Розв'яжи рівняння.

$$230 + n = 470$$

$$5 \cdot c = 45$$

$$90 : b = 10$$

67. Виконай віднімання й перевір додаванням.

$$480 - 140$$

$$170 - 50$$

$$940 - 620$$

$$380 - 280$$

68. Розглянь записи й поясни, як знаходили суму $450 + 50$.

$$450 + 50 = 500$$

$$400 + 50$$

$$50 + 50 = 100$$

$$400 + 100 = 500$$

69. Обчисли з поясненням.

$$540 + 60$$

$$890 + 10$$

$$320 + 80$$

$$670 + 30$$

70. Знайди значення виразу $c + 20$, якщо $c = 480$, $c = 780$, $c = 980$.

71. $560 + 110 + 30$ $230 + 120 + 50$ $470 - 140 + 70$

72. Виконай дії з іменованими числами.

$$45 \text{ м} : 5$$

$$30 \text{ т} + 170 \text{ т}$$

$$110 \text{ кг} - 6 \text{ кг} \cdot 5$$

$$80 \text{ дм} : 10 \text{ дм}$$

$$860 \text{ л} - 230 \text{ л}$$

$$60 \text{ км} + 8 \text{ км} \cdot 5$$

73. Прочитай вирази й визнач, які з них не мають змісту.

$$5 \text{ л} + 15 \text{ м}$$

$$72 \text{ см} : 8 \text{ см}$$

$$300 \text{ кг} - 200 \text{ м}$$

$$5 \text{ мм} + 17 \text{ мм}$$

$$24 \text{ ц} : 8 \text{ дм}$$

$$150 \text{ т} + 50 \text{ т}$$

74. Запиши одиниці довжини від найменшої до найбільшої.

1 см, 1 м, 1 мм, 1 км, 1 дм.

75. В овочесховищі було 420 ц овочів. За день привезли 80 ц моркви і 200 ц буряків. Скільки центнерів овочів стало в овочесховищі?

76. Склади задачу на знаходження суми, яка містить числа 430, 300 і 70.

77. Знайди значення виразу $a + 70$, якщо $a = 730$, $a = 330$, $a = 130$.

78. До зупинки автомобіль проїхав 220 км, після зупинки — ще 240 км і зробив другу зупинку. На третьому відрізку свого шляху автомобіль проїхав 110 км. Який шлях проїхав автомобіль?

79. Зменш на 40 кожне число в таблиці.

160	580	440	750	680	290	940	340
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

80. Розглянь записи й поясни, як знаходили різницю.

$$400 - 80 = 320$$

$$300 + 100$$

$$100 - 80 = 20$$

$$300 + 20 = 320$$

81. Обчисли з поясненням.

$$700 - 40$$

$$900 - 30$$

$$1000 - 80$$

$$200 - 60$$

82. Порівняй.

$$500 - 70 \text{ і } 430$$

$$240 - 130 \text{ і } 20 + 100$$

$$300 - 60 \text{ і } 24$$

$$600 - 60 \text{ і } 600 + 60$$

$$800 - 80 \text{ і } 720$$

$$340 + 140 \text{ і } 690 - 250$$

- 83.** Запиши вирази й обчисли їхні значення.
- Суму чисел 300 і 500 зменшити на 70.
 - Різницю чисел 500 і 50 збільшити на 340.
 - До суми чисел 340 і 120 додати їх різницю.

- 84.** Запиши рівності, заповнивши пропуски.

$1 \text{ км} = \square \text{ м}$

$10 \text{ мм} = \square \text{ см}$

$1 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$10 \text{ дм} = \square \text{ м}$

- 85.** Виконай дії з іменованими числами.

$700 \text{ км} - 80 \text{ км}$

$100 \text{ т} - 80 \text{ т}$

$340 \text{ см} + 120 \text{ см}$

$800 \text{ кг} - 30 \text{ кг}$

$670 \text{ л} - 350 \text{ л}$

$72 \text{ ц} : 9 \text{ ц}$

- 86.** Розв'яжи задачі.

1) Сума трьох чисел дорівнює 800. Перше число — 300, друге — 200. Знайди третє число.

2) Сума трьох чисел дорівнює 490. Друге число — 250, третє — 130. Знайди перше число.

- 87.** Склади задачу про знаходження невідомого доданка із числами 100, 400, 700.

- 88.** Знайди значення виразу $c - 40$, якщо $c = 300$, $c = 800$, $c = 1000$.

- 89.** Сума трьох чисел дорівнює 130. Перше число — 50, третє — 30. Знайди друге число.

- 90.** Збільш на 130 кожне число в таблиці.

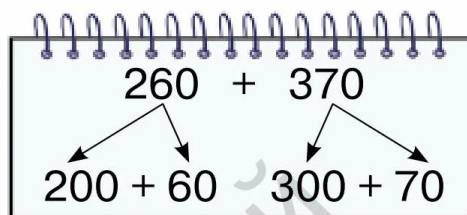
160	540	440	750	620	230	740	340
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

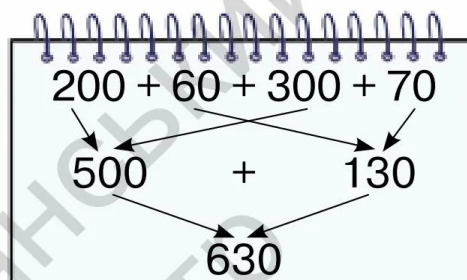
- 91.** Поясни, як знаходили суму чисел 260 і 370, скориставшись схемами й записами.

Кожний з доданків розкладаю на сотні й десятки.

Сотні додаю до сотень, десятки — до десятків. Знайдені суми додаю.

$$260 + 370 = 200 + 60 + 300 + 70 = 500 + 130 = 630$$

- 92.** Обчисли з поясненням.

$$270 + 380$$

$$550 + 370$$

$$480 + 350$$

$$190 + 90$$

$$70 + 260$$

$$620 + 380$$

- 93.** Розглянь інший спосіб знаходження суми чисел 260 і 370.

$$260 + 370 = 630$$

$$26 \text{ д.} + 37 \text{ д.} = 63 \text{ д.}$$

- 94.** Обчисли зручним для тебе способом.

$$270 + 470$$

$$150 + 680 - 320$$

$$530 + 280$$

$$780 - 530 + 60$$

- 95.** Запиши одиниці маси від найменшої до найбільшої.

1 ц, 1 кг, 1 т, 1 г.

- 96.** Запиши рівності, заповнивши пропуски.

$$1 \text{ т} = \square \text{ кг}$$

$$1 \text{ т} = \square \text{ ц}$$

$$1 \text{ кг} = \square \text{ г}$$

$$1 \text{ ц} = \square \text{ кг}$$

97. Порівняй.

5 т і 5 ц

1 кг і 500 кг

1 ц 30 кг і 150 кг

1 т і 300 кг

1000 г і 1 кг

1 т і 350 кг

98. Розв'яжи задачу, скориставшись коротким записом і схемою.

У трьох кошиках лежить 70 кг яблук. У першому й другому — 50 кг яблук, у другому й третьому — 55 кг. Скільки кілограмів яблук лежить у кожному кошику?

$$70 \text{ кг} \left\{ \begin{array}{l} \text{I} - ? \\ \text{II} - ? \\ \text{III} - ? \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} 50 \text{ кг} \\ 55 \text{ кг} \end{array} \right\}$$

1) $70 - 50 = \square$ (кг);

2) $\square - \square = \square$ (кг);

3) $\square - \square = \square$ (кг).

99. Розв'яжи задачу, скориставшись коротким записом.

У коробці лежать олівці, ручки та фломастери. Усього — 65 штук. Відомо, що олівців і ручок разом 38 штук, а ручок і фломастерів — 42. Скільки окремо олівців, ручок і фломастерів лежить у коробці?

$$65 \text{ шт.} \left\{ \begin{array}{l} \text{Ол.} - ? \\ \text{Р.} - ? \\ \text{Фл.} - ? \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} 38 \text{ шт.} \\ 42 \text{ шт.} \end{array} \right\}$$

100. За три дні туристи подолали відстань завдовжки 130 км. Другого і третього дня вони проходили по 40 км. Скільки кілометрів пройшли туристи першого дня?

101. $450 + 480$
 $780 + 160$

$700 - 60 + 180$
 $170 + 80 + 90$

$180 + 180 + 180$
 $270 + 270 + 270$

102. Обчисли ланцюжком по колу.

$32 - 15$

$27 + 29$

$4 + 29$

$8 \cdot 4$

$42 - 38$

$17 + 25$

$56 : 7$

$33 - 6$

103. Розглянь записи й поясни, як знаходили різницю $540 - 90$ різними способами.

1

$540 - 90$

$400 + 140$

$140 - 90 = 50$

$400 + 50 = 450$

2

$540 - 90$

$40 + 50$

$540 - 40 = 500$

$500 - 50 = 450$

3

$540 - 90$

$540 - 90 = 450$

$54 \text{ д.} - 9 \text{ д.} = 45 \text{ д.}$

104. Обчисли зручним для тебе способом.

$920 - 70$

$560 - 80$

$150 + 90 - 70$

$780 - 90$

$620 - 50$

$540 - 70 - 80$

105. $560 + 370$

$300 - 70 + 180$

$360 + 60 - 120$

$170 + 530$

$820 - 50 - 120$

$500 - 70 - 40$

106. Розв'яжи рівняння.

$m - 340 = 280$

$n + 70 = 320$

$c - 80 = 340$

107. Прочитай задачу. Розглянь два способи її розв'язування. Чим вони різняться?

Купили кефір, йогурт і сир загальною масою 900 г. Маса кефіру та йогурту — 700 г, маса сиру та йогурту — 400 г. Яка маса кожного продукту?

I спосіб

1) $900 - 400 = \square$ (г)

2) $\square - \square = \square$ (г)

3) $\square - \square = \square$ (г)

II спосіб

1) $900 - 700 = \square$ (г)

2) $\square - \square = \square$ (г)

3) $\square - \square = \square$ (г)

108. Розв'яжи задачу зручним для тебе способом.

Туристи подолали маршрут завдовжки 190 км. Пішки і на байдарках вони пройшли 110 км. На байдарках і на велосипедах подолали 150 км. Яку відстань туристи пройшли пішки, яку подолали на байдарках, а яку проїхали на велосипедах?

109. Розв'яжи рівняння.

$$p - 60 = 350$$

$$k + 40 = 410$$

$$720 - n = 50$$

110. Розв'яжи задачу, скориставшись коротким записом.

Маса комплексного обіду становить 850 г. Маса борщу й вареників — 650 г, а вареників і узвару — 450 г. Яка маса кожної страви?

$$850 \text{ г} \left\{ \begin{array}{l} \text{Б. — ?} \\ \text{В. — ?} \\ \text{Узв. — ?} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} 650 \text{ г} \\ 450 \text{ г} \end{array} \right.$$

111. Розглянь малюнки. Прочитай масу кожного смаколика. Дай відповіді на запитання.

- 1) Яка маса кекса й морозива разом?
- 2) Яка маса двох круасанів і шоколаду?
- 3) Що важче: кекс чи круасан? На скільки грамів важче?
- 4) Яка маса цукерок, шоколаду й шматка торта?

112. Розглянь записи й поясни, як знаходили різницю $730 - 290$ різними способами.

1 $730 - 290$
 $730 - 200 = 530$
 $530 - 90 = 440$

2 $730 - 290 = 440$
 $73 \text{ д.} - 29 \text{ д.} = 44 \text{ д.}$

3 $730 - 290 = 730 - 300 + 10 = 430 + 10 = 440$

113. Обчисли з поясненням.

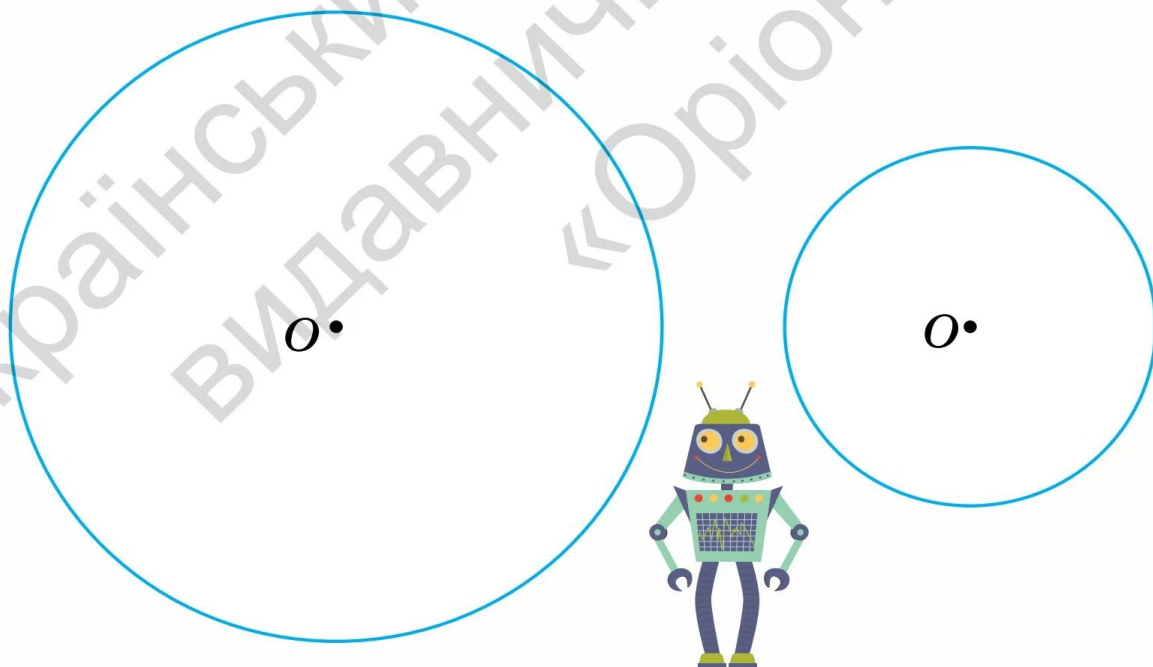
$420 - 160$ $730 - 580$ $840 - 290$ $580 - 190$

114. Обчисли зручним для тебе способом.

$860 - 180$ $700 - 170$ $610 - 160$ $1000 - 340$

115. $520 - 140$ $420 + 190 + 200$ $180 - 90 + 450$
 $430 - 380$ $670 - 300 - 180$ $740 - 20 - 180$

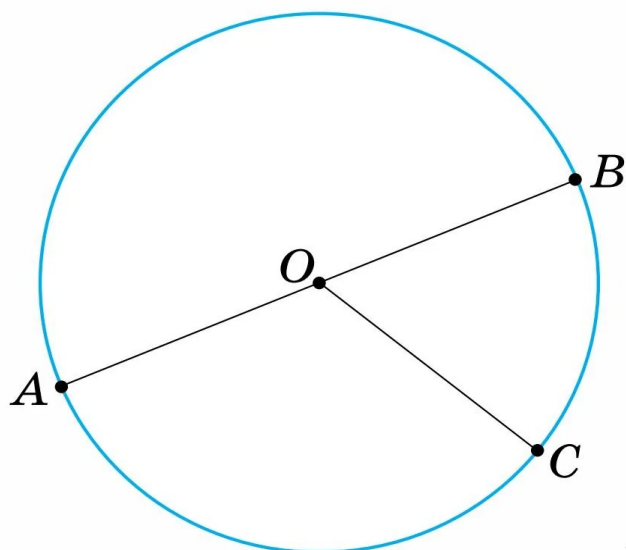
116. Визнач радіус кожного кола.

Радіус кола коротко позначають латинською буквою r .

Записують: $r = 35 \text{ мм.}$

117. Як можна назвати відрізки OA , OB , OC ? Яка їх довжина? Яка довжина відрізка AB ?

OA , OB , OC — радіуси.
 AB — діаметр.
 $AB = AO + OB$

Відрізок, що сполучає дві точки на колі і проходить через його центр, називають **діаметром кола**.
 Діаметр позначають буквою d .
 Діаметр дорівнює двом радіусам: $d = r + r$.

118. Прочитай задачу. Визнач, який із виразів є розв'язанням задачі.

Відстань від Києва до Умані становить 210 км, а від Умані до Одеси — на 60 км більша. Яка відстань від Києва до Одеси через Умань?

$$210 + 60$$

$$210 - 60 + 210$$

$$210 + (210 + 60)$$

$$210 - (210 - 60)$$

119. Під час тренування Олексій присідав на лівій нозі 4 рази, а потім 3 рази — на правій. Цю вправу він виконував 5 разів. Скільки всього присідань зробив Олексій за тренування?

Визнач, який із виразів точно відповідає умові задачі. Обґрунтуй свою відповідь.

$$3 \cdot 5 + 4 \cdot 5$$

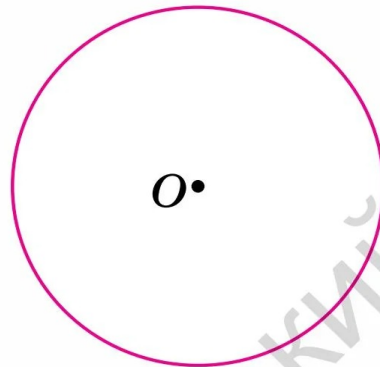
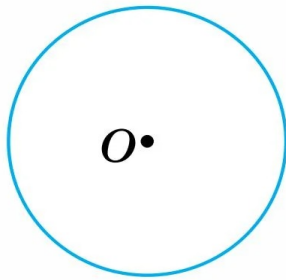
$$(3 + 4) \cdot 5$$

$$(4 + 3) \cdot 5$$

120. Визнач радіус і діаметр кожного кола.

121. Обчисли ланцюжком по колу.

$$340 - 70$$

$$70 + 560$$

$$420 - 170$$

$$270 + 150$$

$$250 - 180$$

$$630 - 290$$

122. Хто з учнів правильно виконав усі завдання?

Тарас

$$300 + 40 = 304 \quad 360 + 180 = 540 \quad 400 - 30 < 37$$

Олесь

$$700 - 50 = 650 \quad 420 + 180 = 600 \quad 340 < 820 - 150$$

Іван

$$820 - 350 = 470 \quad 550 - 90 = 340 \quad 430 - 130 > 200$$

123. Розглянь таблицю. Як знайти невідомі величини? Запиши розв'язання в зошит.

	Маса вмісту банки	Маса порожньої банки	Маса банки та її вмісту разом
	570 г	240 г	?
	320 г	?	410 г
	720 г	260 г	?
	?	260 г	950 г
	350 г	?	470 г
	?	220 г	940 г

124. Маса банки з кетчупом становить 510 г. Маса порожньої банки — 130 г. Скільки грамів кетчупу у двох таких банках?

 125. Чи всі відомі тобі одиниці довжини записані? Назви одиниці, яких немає.

1 км, 1 см, 1 мм.

126. Виконай дії з іменованими числами.

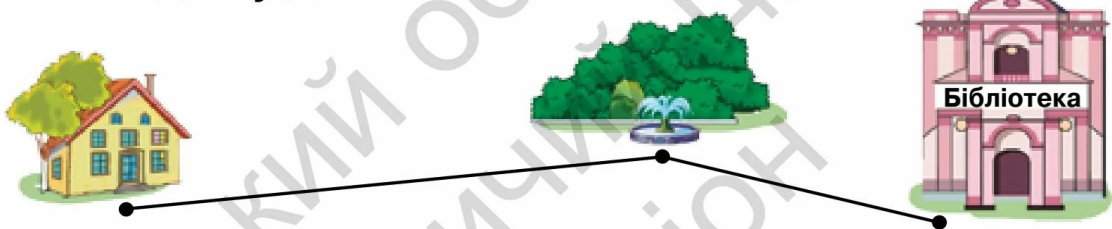
$$300 \text{ км} - 70 \text{ км}$$

$$47 \text{ дм} + 15 \text{ дм} : 5$$

$$5 \text{ мм} \cdot 6 + 70 \text{ мм}$$

$$370 \text{ м} + 5 \text{ м} \cdot 8$$

127. Відстань від будинку Уляни до парку становить 290 м, а від парку до бібліотеки — на 120 м менша. Яку відстань долає Уляна, рухаючись від свого дому до бібліотеки й назад?

128. Накресли коло з радіусом 3 см 5 мм. Проведи в ньому радіус і діаметр.

129. $440 \text{ кг} - 170 \text{ кг}$

$500 \text{ т} - 320 \text{ т}$

$120 \text{ см} - 80 \text{ см}$

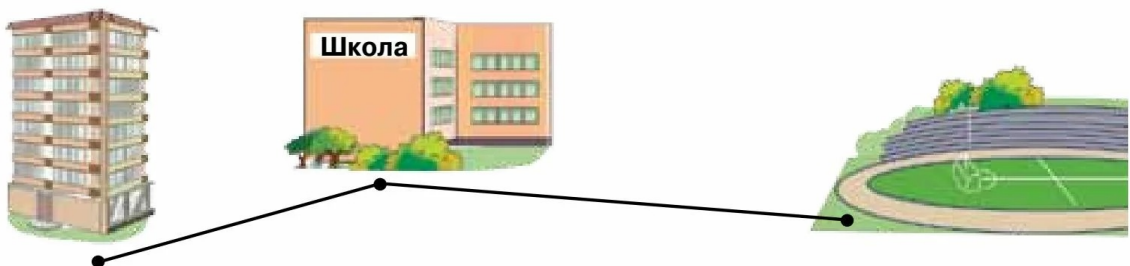
$800 \text{ ц} - 130 \text{ ц}$

$350 \text{ г} + 350 \text{ г}$

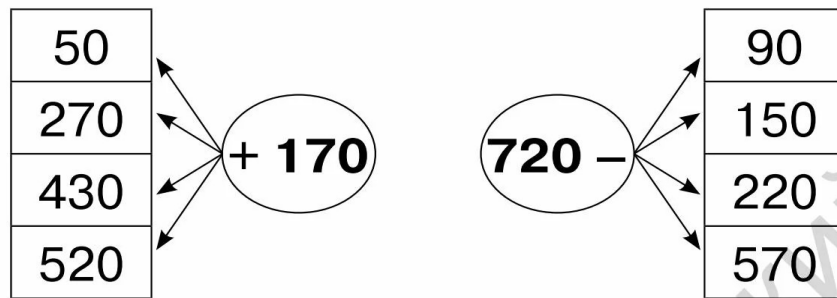
$60 \text{ мм} + 90 \text{ мм}$

130. Відстань від будинку Максима до школи дорівнює 180 м, а від школи до стадіону — на 110 м більша. Яку відстань проходить Максим від свого будинку до стадіону й назад?

131. Склади за схемами вирази й обчисли їхні значення.

132. Виконай дії з іменованими числами.

$$400 \text{ г} - 340 \text{ г}$$

$$50 \text{ л} : 10 \text{ л}$$

$$70 \text{ т} - 15 \text{ т}$$

$$330 \text{ г} + 670 \text{ г}$$

$$72 \text{ см} : 8 \text{ см}$$

$$320 \text{ ц} - 190 \text{ ц}$$

133. Визнач масу кожної групи товарів.

134. Маса футбольного й волейбольного м'ячів становить 730 г. Маса волейбольного м'яча — 280 г. Яка маса двох футбольних м'ячів?

135. Перевір розв'язання рівняння.

$$340 - x = 170$$

$$560 + c = 620$$

$$a - 120 = 90$$

$$x = 340 - 170$$

$$c = 620 - 560$$

$$a = 120 - 90$$

$$x = 170$$

$$c = 160$$

$$a = 30$$

136. Знайди значення виразу $c - (c - 150)$, якщо $c = 320$, $c = 240$, $c = 1000$.

137. 1) Склади вираз до задачі.

У школі навчається 910 учнів. У початковій ланці школи навчається c учнів, а в середній — a учнів. Скільки учнів навчається у старшій ланці школи?

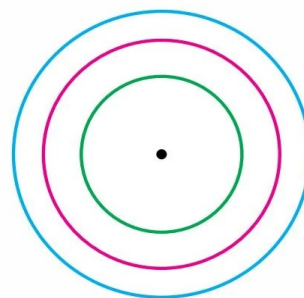
2) Знайди значення виразу, якщо $c = 340$, $a = 380$.

138. 1) Склади вираз до задачі.

З першого куща агрусу зібрали 5 кг ягід, а з другого — n кг. Усі ягоди порівну розклали в банки, по 2 кг в кожну. Скільки банок знадобилося?

2) Знайди значення виразу, якщо $n = 3$, $n = 7$.

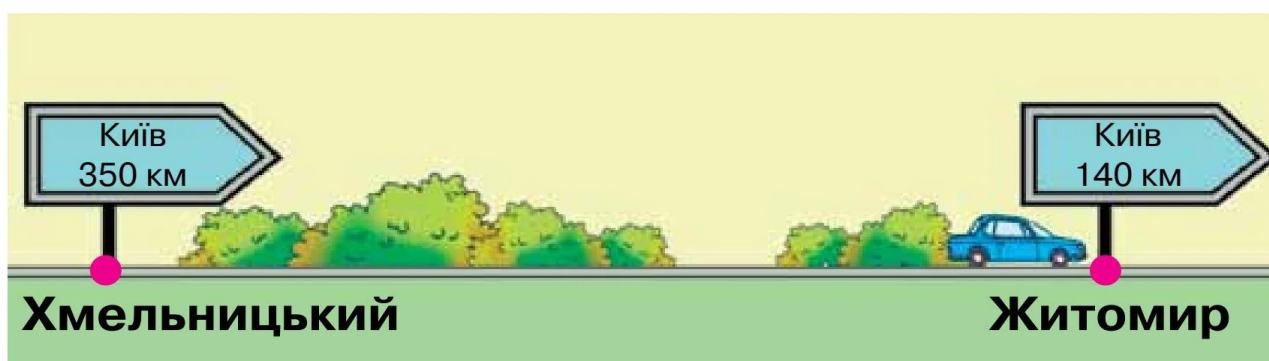
139. Скільки кіл з одним центром намальовано? Визнач радіус кожного кола. На скільки міліметрів діаметр найбільшого кола більший за діаметр найменшого кола?

140. Знайди значення виразу $k - (380 + 150)$, якщо $k = 810$, $k = 1000$.

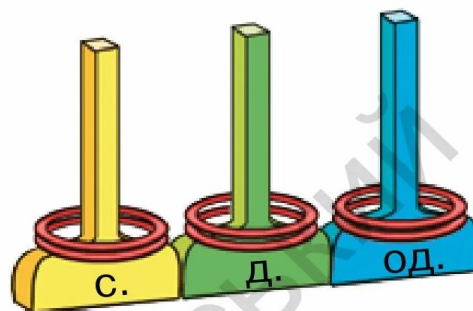
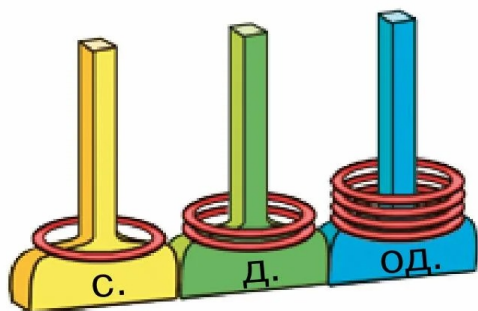
141. Автомобіль виїхав із Хмельницького й приїхав до Житомира. Яку відстань проїхав автомобіль?

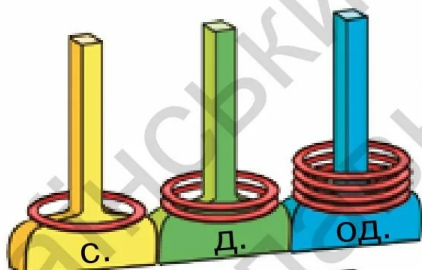
Письмове додавання і віднімання

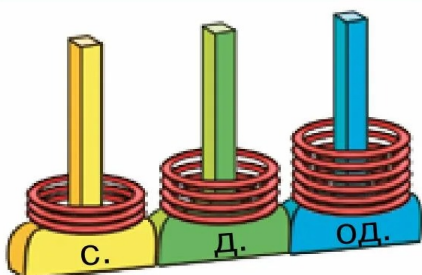
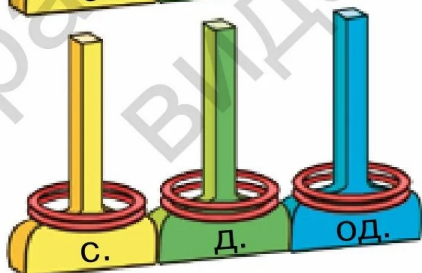
142. Які числа зображені на моделях?

143. Додавати трицифрові числа зручно, якщо доданки записати один під одним: одиниці під одиницями, десятки під десятками, сотні під сотнями. У такий спосіб одиниці додаємо до одиниць, десятки — до десятків, сотні — до сотень. Розглянь малюнок, таблицю і записи. Поясни обчислення суми $124 + 222$.

+

	С.	Д.	Од.
Доданок	1	2	4
Доданок	2	2	2
Сума	3	4	6

$$\begin{array}{r} 124 \\ + 222 \\ \hline 346 \end{array}$$

Зверни увагу! Письмове додавання починають з одиниць.

144. Поясни, як знаходили кожну суму.

$$\begin{array}{r} + 72 \\ 26 \\ \hline 98 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 342 \\ 54 \\ \hline 396 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 285 \\ 513 \\ \hline 798 \end{array}$$

145. Виконай письмове додавання.

$$\begin{array}{r} + 213 \\ 135 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 256 \\ 143 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 332 \\ 507 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 333 \\ 215 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 421 \\ 143 \\ \hline \end{array}$$

Письмово додають тоді, коли усно це зробити важко.

146. Знайди суми усно й перевір письмово.

$75 + 24$

$55 + 33$

$160 + 325$

$444 + 321$

147. Виконай письмове додавання.

$734 + 125$

$409 + 520$

$397 + 602$

$342 + 55$

148. Прочитай задачі та їхні розв'язання. Що в них спільне і що відмінне?

1) Платон заготовив 250 каштанів, а Нестор — на b каштанів більше. Скільки каштанів заготовив Нестор?

$$250 + b$$

2) Платон заготовив 250 каштанів. Це на b каштанів менше, ніж заготовив Нестор. Скільки каштанів заготовив Нестор?

$$250 + b$$

Таке формулювання співвідношення чисел називають **непрямим збільшенням числа**. Знаходимо шукане число дією додавання.

149. Маса дитинчати бегемота становить 225 кг. Це на 133 кг менше, ніж маса слоненяти. Яка маса слоненяти?

150. Розв'яжи рівняння.

$$x - 125 = 324$$

$$c - 450 = 327$$

$$a - 54 = 134$$

151. Виконай письмове додавання.

$$\begin{array}{r} 516 \\ + 142 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 344 \\ + 211 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 361 \\ + 526 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 524 \\ + 475 \\ \hline \end{array}$$

152. Іграшкова машинка коштує 280 грн. Це на 70 грн менше, ніж коштує м'яч. Скільки гривень коштує м'яч?

153. Збільш на 30 кожне число.

30, 100, 530, 710, 820.

154. Зменш на 120 кожне число.

180, 540, 700, 920.

155. $420 - 180$ $630 - 40$ $1000 - 550$ $170 - 80$

156. Розглянь таблицю і записи. Поясни обчислення різниці $563 - 441$.

	С.	Д.	Од.
Зменшуване	5	6	3
Від'ємник	4	4	1
Різниця	1	2	2

$$\begin{array}{r} 563 \\ - 441 \\ \hline 122 \end{array}$$

За письмового віднімання розряди зменшуваного і від'ємника пишемо один під одним. Віднімання починаємо з одиниць.

157. Поясни, як знаходили кожну різницю.

$$\begin{array}{r} 88 \\ - 24 \\ \hline 64 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 376 \\ - 23 \\ \hline 353 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 754 \\ - 520 \\ \hline 234 \end{array}$$

158. Виконай письмове віднімання.

$$\begin{array}{r} 275 \\ - 34 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ - 51 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 827 \\ - 316 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 754 \\ - 224 \\ \hline \end{array}$$

159. Виконай письмове віднімання.

$$889 - 467$$

$$707 - 504$$

$$567 - 53$$

$$986 - 670$$

160. У школі селища Срібне навчається 344 учні, а в школі селища Талалаївка — на 210 учнів менше. Скільки учнів навчається в школі селища Талалаївка?

161. Виконай письмове віднімання.

$$547 - 325$$

$$709 - 603$$

$$786 - 64$$

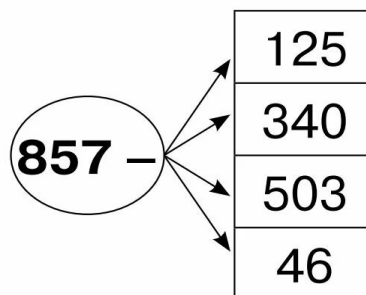
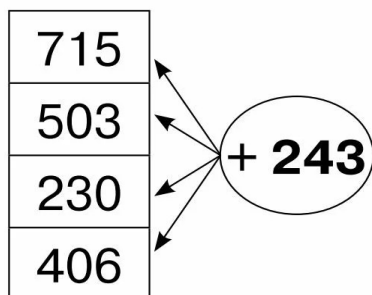
$$357 - 240$$

162. За записами в щоденнику тренувань Олег проїхав на лижах за зиму 248 км. Це на 27 км більше, ніж проїхав за зиму його товариш Максим. Скільки кілометрів записано в щоденнику тренувань Максима?

163. Склади суми і різниці за схемами. Обчисли їхні значення письмово.

164. Обчисли. Перевір двома способами: додаванням і відніманням.

$$459 - 317$$

$$974 - 651$$

$$888 - 765$$

165. $120 - 5 \cdot 6$

$$764 - 7 \cdot 6$$

$$780 - 6 \cdot 10$$

166. Знайди значення виразу $c - 453$, якщо $c = 768$, $c = 975$, $c = 859$.

167. Склади рівняння за твердженнями. Розв'яжи рівняння.

1) Якщо до невідомого числа додати 127, то буде 579.

2) Якщо від числа 757 відняти невідоме число, то буде 136.

168. Маса яблук у продовольчій ятці становить 247 кг. Це на 125 кг більше, ніж маса груш. Яка маса груш у продовольчій ятці?

169. Склади задачу за коротким записом. Розв'яжи задачу.

960 кущів	{	Смородина — ?	}	440 кущів	{	660 кущів
		Порічки — ?				
		Малина — ?				

170. 1) У яких одиницях вимірювали масу кожного об'єкта?

4 кг

4 г

300 кг

300 г

25 кг

25 г

30 кг

30 г

500 кг

500 г

2) Визнач, хто важчий: котик чи кінь? Що важче: книжка чи болт?

171. Знайди невідомі числа.

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - ? \\ \text{II} - 263 \\ \text{III} - ? \end{array} \right\} 586 \left. \right\} 988$$

172. $234 + 132$ $456 - 134$ $304 + 283$ $999 - 456$

173. Додай до одиниць кожного числа ще 6 одиниць. Поясни, як отримали нове число.
445, 238, 714, 98.

Міркуй так: $445 = 400 + 45$.

$45 + 6 = 51$, $400 + 51 = 451$. Отже, $445 + 6 = 451$.

174. Прочитай пояснення. Розглянь зразок міркування і зразок запису.

Якщо за письмового додавання сума одиниць певного розряду дорівнює 10 або більшому числу, то цей десяток додаємо у вищий розряд (робимо позначку над стовпчиком). Не забуваймо додавати цю одиницю у відповідному розряді!

$$\begin{array}{r} 137 \\ + 256 \\ \hline 393 \end{array}$$

Додаю одиниці. $7 + 6 = 13 = 10 + 3$
(записую цифру 3 в розряді одиниць і помічаю 1 в розряді десятків).

Додаю десятки. $1 + 3 + 5 = 9$
(записую цифру 9 у розряді десятків).

Додаю сотні. $1 + 2 = 3$
(записую цифру 3 в розряді сотень).

175. Поясни, як знаходили кожну суму.

$$\begin{array}{r} \downarrow \\ + 264 \\ 182 \\ \hline 446 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \downarrow \\ + 176 \\ 114 \\ \hline 290 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \downarrow \\ + 564 \\ 245 \\ \hline 809 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 62 \\ 75 \\ \hline 137 \end{array}$$

176. Виконай письмове додавання.

$$\begin{array}{r} + 327 \\ 313 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 605 \\ 345 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 321 \\ 187 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 438 \\ 271 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 643 \\ 265 \\ \hline \end{array}$$

177. Виконай письмове додавання.

$$513 + 258$$

$$436 + 47$$

$$730 + 179$$

$$744 + 195$$

$$382 + 335$$

$$173 + 19$$

$$604 + 137$$

$$125 + 138$$

178. $8 \cdot 9 + 7 \cdot 8$ $5 \cdot 8 + 9 \cdot 9$ $7 \cdot 9 + 6 \cdot 8$

179. Розглянь ціни на спортивні товари.

347 грн

705 грн

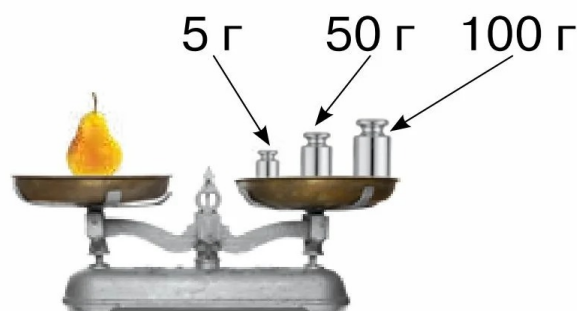
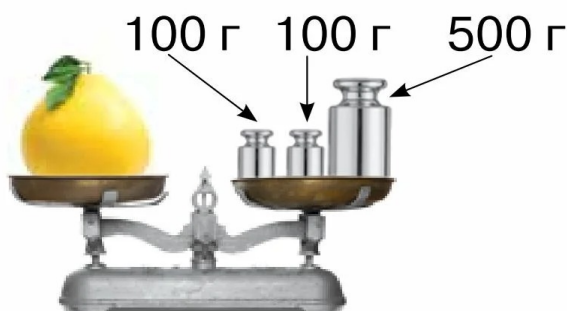
235 грн

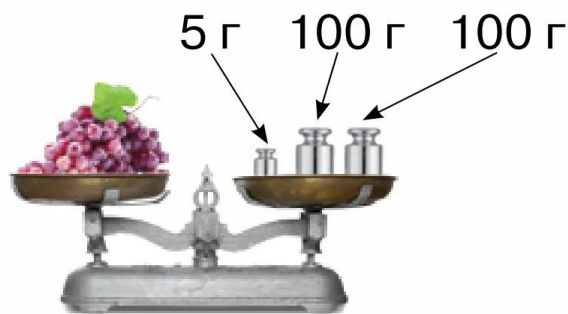
398 грн

478 грн

Мирон хоче купити захисний шолом, гантелі та м'яч. Допоможи йому визначити вартість запланованої покупки.

180. На малюнку вказано, еталоном якої маси є кожна гиря. Визнач масу кожного фрукта.

181. Маса гідроцикла становить 143 кг. Це на 538 кг менше, ніж маса моторного човна. Яка маса моторного човна?

182. $418 + 256$ $728 + 152$ $9 \cdot 9 + 6 \cdot 6$ $8 \cdot 8 + 7 \cdot 7$

183. Збільш на 8 кожне число.

7, 37, 137, 337, 737, 937.

184. Виконай обчислення письмово. Перевір.

$785 - 324$ $246 + 432$ $958 - 105$ $603 + 206$

185. $567 + 325$ $348 + 261$ $849 + 150$ $152 + 152$

186. Знайди суму трьох послідовних чисел: 125, 126, 127.

1	2	5
+	1	2
	2	6
1	2	7

Зверни увагу на те, як правильно записувати три доданки у стовпчик.

187. Визнач, хто з дівчаток правильно записав у стовпчик доданки, обчислюючи суму $412 + 63 + 124$. Обчисли цю суму.

Тетяна	Софія	Оксана	Василина
$\begin{array}{r} 412 \\ + 63 \\ \hline 124 \end{array}$	$\begin{array}{r} 412 \\ + 63 \\ \hline 124 \end{array}$	$\begin{array}{r} 412 \\ + 63 \\ \hline 124 \end{array}$	$\begin{array}{r} 412 \\ + 63 \\ \hline 124 \end{array}$

188. Розглянь ціни на дитячі іграшки.

355 грн

230 грн

485 грн

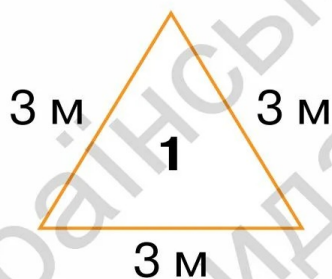
278 грн

183 грн

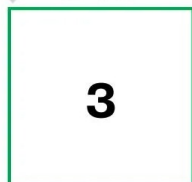
Марійка хоче купити для своєї ляльки мопед, плаття й диван. Допоможи їй визначити вартість запланованої покупки.

189. У садівника є 12 м декоративного бордюру для обгородження клумби. Форму й розмір клумби він має вибрати із запропонованих варіантів. Допоможи садівникові впоратись із цим завданням. Визнач номери клумб, на які йому вистачить бордюру.

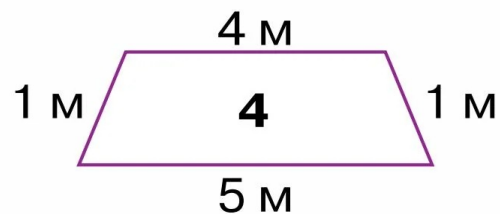
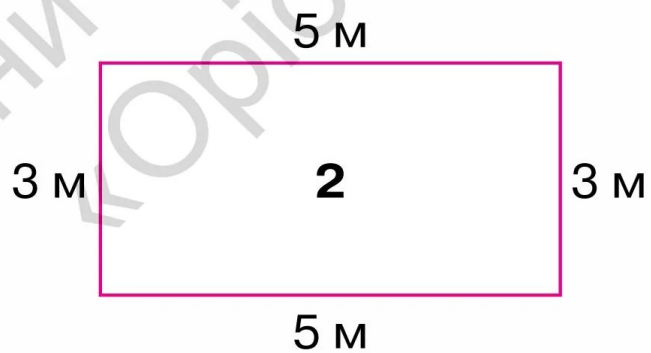

2 м

2 м

2 м

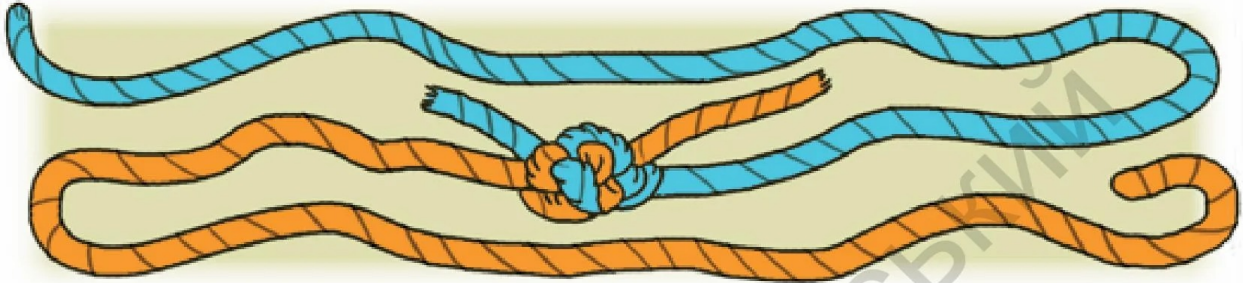

190. $748 + 146$ $463 + 376$ $965 - 452$ $274 - 140$

191. Мама купила шапку за ціною 285 грн і шарф, ціна якого на 35 грн менша. Яка вартість цієї покупки?

- 192.** Довжина однієї мотузки дорівнює 1 м 37 см, а іншої — 158 см. Якої довжини вийде мотузка, якщо ці дві мотузки зв'язати і на вузол треба 5 см?

- 193.** Група велосипедистів запланувала навесні здійснити подорож на велосипедах Київською областю. Вони вирішили стартувати з Василькова, доїхати до Білої Церкви, з Білої Церкви — у Фастів, а з Фастова повернутися назад у Васильків. Розглянь схему маршруту й обчисли, яку відстань запланували проїхати велосипедисти.

- 194.** Поясни, як знаходили кожну суму.

$$\begin{array}{r} \textcircled{2} \textcircled{6} \textcircled{8} \\ + \textcircled{2} \textcircled{9} \textcircled{5} \\ \hline \textcircled{5} \textcircled{6} \textcircled{3} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \textcircled{5} \textcircled{6} \textcircled{5} \\ + \textcircled{2} \textcircled{3} \textcircled{7} \\ \hline \textcircled{8} \textcircled{0} \textcircled{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \textcircled{1} \textcircled{8} \textcircled{6} \\ + \textcircled{3} \textcircled{1} \textcircled{4} \\ \hline \textcircled{5} \textcircled{0} \textcircled{0} \end{array}$$

195. Виконай письмове додавання.

$$137 + 575$$

$$654 + 269$$

$$815 + 87$$

$$344 + 467$$

$$385 + 528$$

$$528 + 472$$

196. Запиши вирази й обчисли їхні значення.

- Суму чисел 486 і 327 зменшити на 210.
- До різниці чисел 749 і 316 додати число 278.
- До суми чисел 486 і 266 додати їх різницю.

197. «Віднови» рівності.

$$1 \text{ год} = \square \text{ хв}$$

$$2 \text{ год} = \square \text{ хв}$$

$$1 \text{ хв} = \square \text{ с}$$

$$2 \text{ хв} = \square \text{ с}$$

198. Виконай дії з іменованими числами.

$$1 \text{ год } 15 \text{ хв} + 25 \text{ хв}$$

$$1 \text{ год } 32 \text{ хв} + 20 \text{ хв}$$

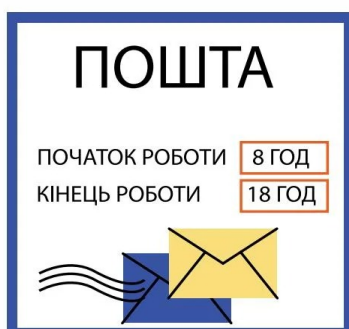
$$2 \text{ год } 30 \text{ хв} + 15 \text{ хв}$$

$$5 \text{ год } 14 \text{ хв} + 1 \text{ год } 20 \text{ хв}$$

199. Котру годину показує кожний годинник? Котру годину покаже кожний годинник через 20 хв?

200. Розглянь вивіски. Визнач період часу, у який відкриті всі три заклади. Скільки годин триває цей період?

201. Подорож екскурсійним трамваєм по Києву розпочалась о 10 год 30 хв і тривала 2 год. О котрій годині закінчилася подорож?

202. $579 + 236$ $548 + 263$ $279 + 254$ $564 + 67$

203. Обчисли ланцюжком по колу.

$5 \cdot 6$ $220 + 280$ $150 - 100$ $1000 - 600$
 $50 : 10$ $400 - 250$ $30 + 190$ $500 + 500$

204. Розв'яжи рівняння.

$c + 340 = 960$ $a - 244 = 522$ $787 - k = 535$

205. Вибери серед поданих значень a такі, за яких нерівність $300 - a > 100$ є правильною.

a	300	80	150	500	10	200	0
-----	-----	----	-----	-----	----	-----	---

206. Добери три значення x , що є розв'язками нерівності $635 - x < 800$.

207. 1) Назви числа, що розміщені між числами 397 і 403.

2) Добери п'ять чисел, що є розв'язками нерівності $398 < y < 409$.

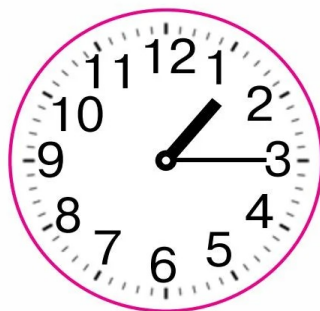
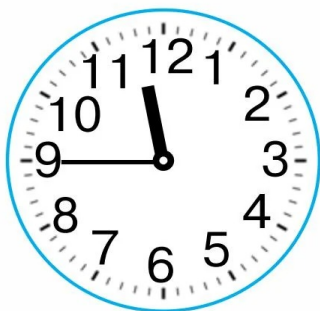
208. Подорож із міста Черкаси в столицю Молдови Кишинів відбувалася з двома зупинками: в Умані й Одесі. Розглянь на схемі подорожі відстані між містами й обчисли довжину всього шляху подорожі.

Який відрізок шляху найкоротший? Який найдовший?

209. Дитяча вистава розпочалась о 12 год 30 хв і тривала 45 хв. Який із годинників показує час закінчення вистави?

★ **210.** У програмі телепередач була запланована трансляція футбольного матчу з 19 год до 20 год 45 хв. У грі був доданий час, тому наступна передача почалася на 30 хв пізніше. Скільки часу тривав футбольний матч?

211. Відстань від Чернівців до Житомира становить 398 км, а від Житомира до Сум — на 87 км більша. Яка відстань від Чернівців до Сум через Житомир?

212. Розв'яжи рівняння.

$$x - 567 = 212$$

$$345 - a = 232$$

$$c + 453 = 888$$

🎤 **213.** Зменш на 6 кожне число: 14, 44, 144, 444, 744.

214. Розглянь записи й прочитай, як треба міркувати за письмового віднімання.

Якщо за письмового віднімання від розряду одиниць зменшуваного не можна відняти одиниці від'ємника, то беремо 1 десяток у вищому розряді (робимо позначку над стовпчиком). Не забуваймо віднімати цю одиницю у відповідному розряді!

Віднімаю одиниці. Від 4 одиниць не можна відняти 8 одиниць. Беру 1 десяток у десятків зменшуваного (ставлю крапку над цифрою десятків) і додаю усно 10 одиниць до числа одиниць зменшуваного. Дістаю 14 одиниць.

$$\begin{array}{r} 354 \\ - 138 \\ \hline 216 \end{array}$$

$14 - 8 = 6$ (записую цифру 6 у розряді одиниць).

Віднімаю десятки. Десятків стало 4.

$4 - 3 = 1$ (записую цифру 1 у розряді десятків).

Віднімаю сотні. $3 - 1 = 2$ (записую цифру 2 в розряді сотень).

Так само міркуємо, коли не можна відняти десятки.

215. Поясни, як виконали віднімання.

$$\begin{array}{r} 376 \\ - 27 \\ \hline 349 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 719 \\ - 527 \\ \hline 192 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 350 \\ - 235 \\ \hline 115 \end{array}$$

216. Обчисли письмово.

$$\begin{array}{r} 274 \\ - 54 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 467 \\ - 249 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 904 \\ - 362 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 740 \\ - 125 \\ \hline \end{array}$$

217. Виконай додавання. Перевір за допомогою віднімання.

$$543 + 238$$

$$542 + 329$$

$$538 + 58$$

$$624 + 46$$

$$382 + 525$$

$$612 + 279$$

$$247 + 43$$

$$430 + 77$$

218. Додай три послідовні числа: 197, 198, 199.

219. Розв'яжи рівняння.

$$138 + x = 295$$

$$x - 442 = 366$$

$$413 - x = 208$$

220. Автомобіль, їдучи з міста в село, подолав відстань завдовжки 184 км. Назад він поїхав іншою дорогою, яка на 45 км коротша. Яку відстань подолав автомобіль, рухаючись із міста в село й назад?

221. У театральній залі — 575 глядацьких місць. У першій касі продали 254 квитки на виставу, а в другій — 217 квитків. Скільки квитків на цю виставу залишилося продати?

222. $764 - 573$ $843 - 629$ $327 - 275$ $412 - 308$

223. Обчисли ланцюжком по колу.

$45 : 9$	$200 + 50$	$600 - 500$	$5 + 195$
$10 + 35$	$100 - 20$	$250 + 350$	$80 : 8$

224. Виконай додавання. Перевір за допомогою віднімання.

$356 + 293$ $482 + 247$ $453 + 156$ $146 + 434$

225. Порівняй.

$356 - 347$ і 10 500 і $867 - 397$ $567 + 380$ і 1000

226. Добери три значення y , що є розв'язками нерівності $785 - y > 500$.

227. Ролики коштують 668 грн, а захисний шолом — на 383 грн дешевший. Яка вартість роликів і шолома?

228. У парку росте 155 беріз, кленів — на 108 дерев менше, ніж беріз, а дубів на 35 дерев більше, ніж кленів. Скільки дубів росте в парку?

229. У зимовий період зоопарк відкритий для відвідувачів з 9 год до 16 год, у літній період — з 9 год до 20 год. На скільки годин довше зоопарк відкритий для відвідувачів у літній період, ніж у зимовий?

230. На складі кондитерської фабрики зберігається 160 ц шоколадних цукерок і 325 ц карамельок. На скільки центнерів карамельок більше, ніж шоколадних цукерок?

231. $678 - 385$ $378 - 95$ $513 + 209$
 $793 - 265$ $408 - 134$ $513 - 209$

232. Зменш на 5 кожне число.

10, 70, 100, 150, 200, 670, 900.

233. Поясни, як виконали віднімання.

$$\begin{array}{r} \overset{\cdot}{6}\overset{\cdot}{2}3 \\ - 347 \\ \hline 276 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{\cdot}{7}\overset{\cdot}{0}5 \\ - 137 \\ \hline 568 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{\cdot}{3}\overset{\cdot}{4}7 \\ - 288 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \overset{\cdot}{1}\overset{\cdot}{0}\overset{\cdot}{0}0 \\ - 867 \\ \hline 133 \end{array}$$

234. Виконай віднімання. Перевір за допомогою додавання.

$769 - 287$

$532 - 387$

$241 - 197$

$703 - 428$

$734 - 479$

$1000 - 109$

235. Додай три послідовні числа: 148, 149, 150.

236. Мама купила сумку за 455 грн і гаманець за 208 грн. У касу вона подала дві купюри по 500 грн. Яку решту отримала мама?

237. Запиши вирази й обчисли їхні значення.

- Суму чисел 347 і 284 зменшити на 590.
- Різницю чисел 400 і 175 зменшити на добуток чисел 8 і 9.
- Суму чисел 300 і 275 зменшити на їх різницю.

238. Склади різниці із числами, записаними на кульках. Обчисли їх значення. (Вирази можуть бути на 1 і 2 дії.)

239. $856 - 542 - 285$ $200 - 8 \cdot 7$
 $856 - (542 - 285)$ $5 \cdot 9 + 678$
 $700 - 6 \cdot 8$ $4 \cdot 7 + 972$

240. Тато купив набір викруток на суму 768 грн. У касу він подав купюру 1000 грн. Яку решту отримав тато?

241. Установи закономірність і продовж кожний ряд чисел ще п'ятьма числами.

100, 150, 200, ...

420, 440, 460, ...

190, 220, 250, ...

242. $567 - 356 + 211$ $673 - 285 + 612$
 $835 - 285 + 450$ $432 - 145 - 87$

243. Склади рівняння за твердженнями. Розв'яжи рівняння.

1) Якщо від невідомого числа відняти число 356, то буде 528.

2) Якщо невідоме число збільшити на число 725, то буде 912.

3) Якщо число 278 додати до невідомого числа, то буде 545.

244. Знайди значення виразу $635 - c + 513$, якщо $c = 587$, $c = 440$, $c = 209$.

245. Розглянь таблицю відстаней між містами України.

	Вінниця	Запоріжжя	Київ	Харків
Вінниця	—	637 км	266 км	720 км
Запоріжжя	637 км	—	568 км	303 км
Київ	266 км	568 км	—	487 км
Харків	720 км	303 км	487 км	—

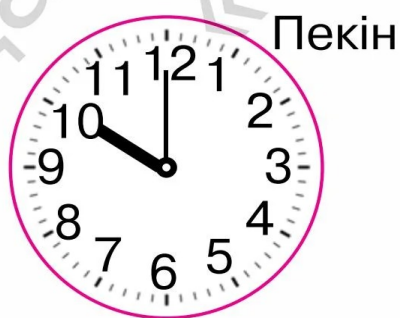
Визнач, яка відстань більша:

1) між Києвом і Харковом чи між Харковом і Вінницею? На скільки кілометрів більша?

2) між Києвом і Вінницею чи між Харковом і Запоріжжям? На скільки кілометрів більша?

Постав ще кілька запитань за цими даними.

 246. У різних містах світу одночасно зафіксували покази годинників. Котра година в цей час у кожному місті?

1) На скільки годин більше в Пекіні, ніж у Парижі?

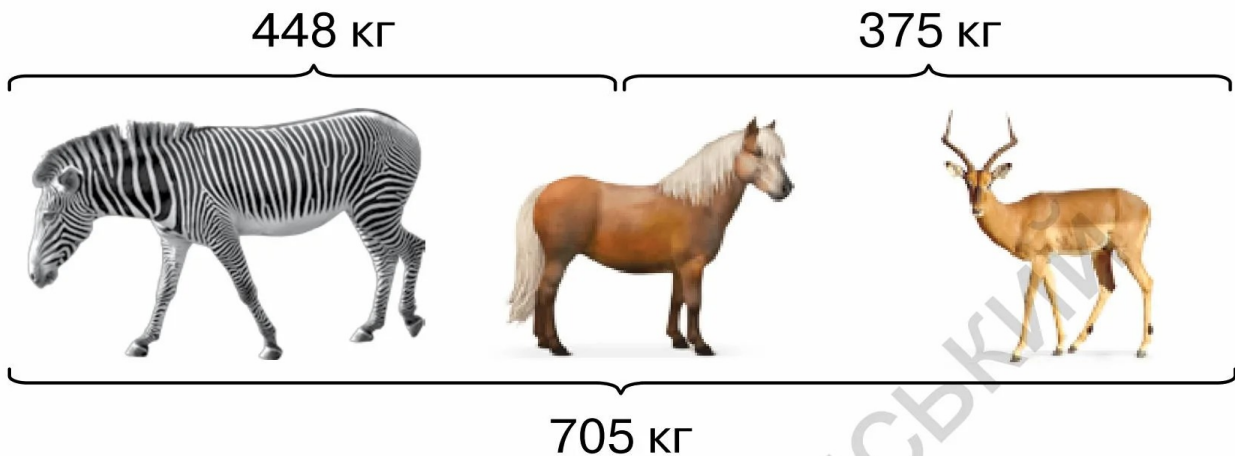
2) На скільки годин менше в Києві, ніж у Пекіні?

3) Котра година буде в Парижі, якщо в Пекіні буде 12 год?

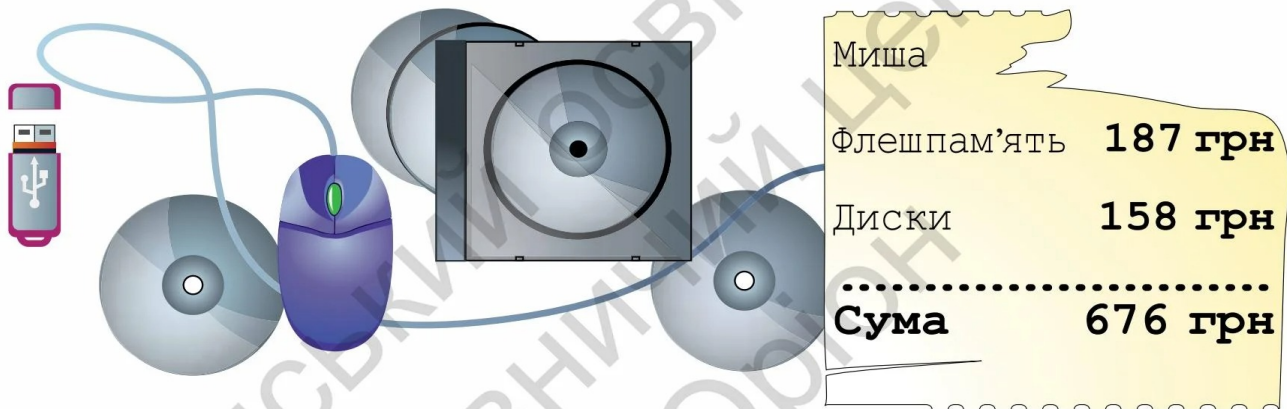
Постав ще два запитання за показами годинників.

247. Знайди окремо масу зебри, поні й антилопи.

248. За чеком на покупку визнач, скільки коштує миша.

249. $532 - 473 + 738$

$379 + 585 - 780$

250. Знайди окремо масу крохмалю, цукру та пшона.

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

251. $15 - 7 \cdot 2$ $48 - 8 \cdot 2$ $9 \cdot 3 - 9$ $8 \cdot 3 - 24$
 $15 - 2 \cdot 7$ $48 - 2 \cdot 8$ $3 \cdot 9 - 9$ $3 \cdot 8 - 24$

252. Обчисли.

2	3	4	5	6	7	8	9	· 10
---	---	---	---	---	---	---	---	------

253. Порівняй.

$8 \cdot 10$ і $10 \cdot 8$ $9 \cdot 10$ і $10 \cdot 9$
 $7 \cdot 10$ і $6 \cdot 10$ $3 \cdot 10$ і $2 \cdot 10$

254. Розглянь записи й поясни, як міркували, виконуючи обчислення.

$10 \cdot 5 = 50$ $100 \cdot 5 = 500$
 $1 \text{ д.} \cdot 5 = 5 \text{ д.}$ $1 \text{ с.} \cdot 5 = 5 \text{ с.}$

255. $10 \cdot 3$ $10 \cdot 9$ $10 \cdot 4$ $10 \cdot 7$
 $100 \cdot 3$ $100 \cdot 9$ $100 \cdot 4$ $100 \cdot 7$

256. Спрости вирази й обчисли їхні значення.

$100 + 100 + 100 + 100 + 100 - 380$
 $100 + 100 + 100 - 278$

257. Що важче: печиво чи дві шоколадки?

160 г

100 г

258. $456 + 135$ $673 - 138 + 78$ $134 - 7 \cdot 8$
 $784 - 537$ $528 + 317 + 46$ $(125 - 71) : 6$

259. У першому під'їзді будинку 215 мешканців, у другому — на 108 мешканців більше, ніж у першому, а в третьому — 340 мешканців. Скільки всього мешканців у трьох під'їздах?

 260. Зміни числові дані в попередній задачі так, щоб у відповіді було число 900. Зроби короткий запис утвореної задачі.

 261. Купили три шоколадки масою 100 г кожна, і коробку цукерок, маса якої на 255 г більша, ніж маса трьох шоколадок. Яка маса всієї покупки?

 262. $100 \cdot 6 - 340$ $560 - 100 \cdot 3$ $6 \cdot 4 : 3$
 $100 \cdot 8 - 620$ $1000 - 100 \cdot 9$ $2 \cdot 9 : 6$

263. Склади за таблицею вирази й обчисли їхні значення.

Зменшуване	41	$56 : 8$	72	35	80
Від'ємник	$8 \cdot 4$	0	$64 : 8$	$5 \cdot 7$	$51 - 9$
Різниця					

264. Знайди добутки, скориставшись переставною властивістю множення.

$7 \cdot 10$ $5 \cdot 10$ $6 \cdot 100$ $3 \cdot 100$ $7 \cdot 100$
 $6 \cdot 10$ $3 \cdot 10$ $2 \cdot 100$ $10 \cdot 100$ $9 \cdot 100$

Щоб помножити число на 10, достатньо до нього справа приписати один нуль. Щоб помножити число на 100, достатньо до нього справа приписати два нулі.

265. $4 \cdot 100 - 150$ $5 \cdot 100 + 10 \cdot 7$ $9 \cdot 100 - 9 \cdot 8$

266. Обчисли добутки. Запиши та знайди частки за зразком.

$$8 \cdot 10 = 80$$

$$9 \cdot 10$$

$$4 \cdot 10$$

$$5 \cdot 10$$

$$80 : 8 = \square$$

$$80 : 10 = \square$$

267. Обчисли добутки. Запиши й обчисли частки з дільником 100.

$$8 \cdot 100$$

$$7 \cdot 100$$

$$3 \cdot 100$$

$$10 \cdot 100$$

$$8 \cdot 100 = 800$$

$$800 : 100 = 8$$

Щоб поділити кругле число на 10, достатньо у ньому справа відкинути один нуль. Щоб поділити число на 100, достатньо у ньому справа відкинути два нулі.

268. $642 - 3 \cdot 100$

$$(9 \cdot 10 + 510) : 100$$

$$379 + 6 \cdot 100$$

$$5 \cdot (560 - 460)$$

$$(500 - 480) : 10$$

$$(180 + 220) : 100$$

269. Перевір розв'язання рівняння.

$$100 \cdot x = 700$$

$$567 - c = 378$$

$$x \cdot 100 = 300$$

$$x = 700 - 100$$

$$c = 567 + 378$$

$$x = 300 : 100$$

$$x = 600$$

$$c = 935$$

$$x = 3$$

270. Кожну суму зменш на 247.

$$368 + 126$$

$$715 + 190$$

$$425 + 175$$

$$567 + 33$$

271. Дорога від Кропивницького до Житомира становить 400 км. На кожні 100 км шляху автомобіль витрачає 8 л пального. Скільки літрів пального витратить автомобіль, щоб подолати цю відстань?

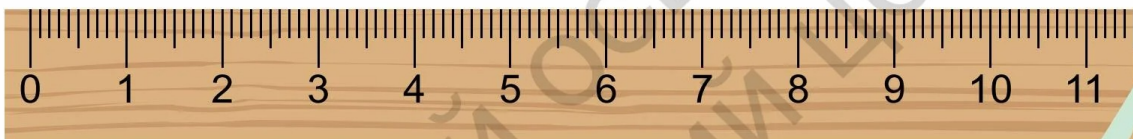

272. Розв'яжи задачу, скориставшись коротким записом.

Бригада лісників посадила 370 саджанців сосни, саджанців горіха — на 135 менше, ніж саджанців сосни, а саджанців дуба — на 180 менше, ніж саджанців сосни й горіха разом. Скільки саджанців дуба посадила бригада?

С. — садж. ←
Г. — ?, на садж. менше, ніж } ?
Д. — ?, на садж. менше, ніж ←

273. Покажи на лінійці 1 дм. На скільки рівних частин поділено дециметр?

$\frac{1}{10}$ дециметра — це 1 см; $\frac{1}{100}$ дециметра — це 1 мм.

274. Виміряй і запиши довжину кожного відрізка в сантиметрах і міліметрах; у міліметрах.

275. Купили футбольний м'яч за ціною 370 грн, рукавички для воротаря, що коштують на 103 грн менше, ніж м'яч, і захисний шолом — за 353 грн. Яка вартість покупки?

276. Розв'яжи рівняння.

$$c \cdot 100 = 600$$

$$b : 100 = 7$$

$$a - 378 = 473$$

277. $42 \text{ м} : 7$ $100 \text{ см} : 10$ $500 \text{ кг} : 100$
 $35 \text{ хв} : 5$ $100 \text{ см} : 10 \text{ см}$ $500 \text{ кг} : 100 \text{ кг}$

278. Розглянь записи й поясни, як міркували, виконуючи обчислення.

$50 : 5 = 10$ $500 : 5 = 100$
 $5 \text{ д.} : 5 = 1 \text{ д.}$ $5 \text{ с.} : 5 = 1 \text{ с.}$

279. Обчисли з поясненням.

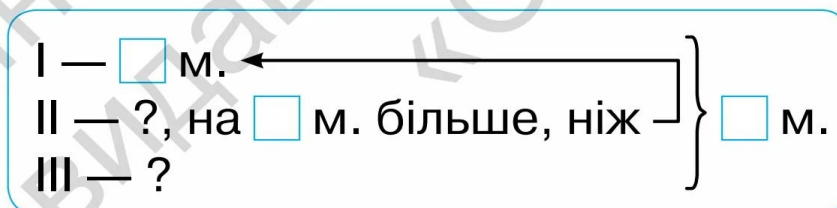
$90 : 9$ $40 : 4$ $80 : 8$ $10 : 1$
 $900 : 9$ $400 : 4$ $800 : 8$ $100 : 1$

280. $700 : 7 - 56$ $(3 \cdot 4 + 88) \cdot 2$ $1000 : 100 : 10$
 $800 : 100 \cdot 5$ $27 : 3 : 3 \cdot 100$ $(740 - 700) : 8$

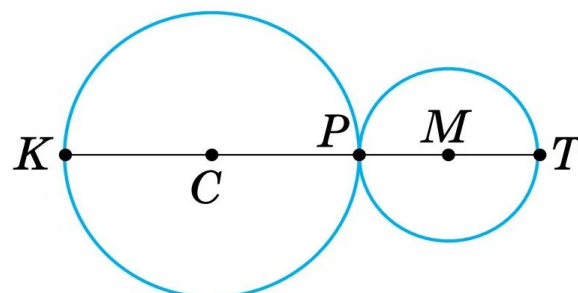
281. Знайди значення виразу $c - c : 100$, якщо $c = 700$, $c = 400$, $c = 1000$.

282. Розв'яжи задачу, скориставшись схемою.

У трьох під'їздах будинку 842 мешканці. У першому під'їзді — 267 мешканців, у другому — на 38 мешканців більше, ніж у першому. Скільки мешканців в третьому під'їзді?

283. Радіус кола із центром у точці C дорівнює 15 см, а радіус кола із центром у точці M — 10 см. Знайди відстань між точками K і T .

284. $1000 : 100 : 5$

$600 : 6 + 479$

$456 + 7 \cdot 8$

285. За три сеанси кінофільм переглянуло 347 глядачів. На першому сеансі в кінотеатрі було 86 глядачів, на другому — 128 глядачів. Скільки глядачів було на третьому сеансі?

286. Порівняй.

$800 : 8$ і $500 : 5$ $100 : 100$ і $10 : 1$ $80 \cdot 10$ і $80 : 10$

287. Знайди кожну суму. Заміни додавання множенням. Запиши рівності.

$40 + 40$

$200 + 200 + 200 + 200$

$50 + 50$

$30 + 30 + 30 + 30$

$60 + 60 + 60$

$300 + 300 + 300$

Зразок. $40 + 40 = 80$

$40 + 40 = 40 \cdot 2 = 80$

288. Розглянь записи й поясни способи обчислення.

$20 \cdot 3 = 60$

$200 \cdot 2 = 400$

$2 \text{ д.} \cdot 3 = 6 \text{ д.}$

$2 \text{ с.} \cdot 2 = 4 \text{ с.}$

289. Обчисли з поясненням.

$30 \cdot 3$

$30 \cdot 2$

$40 \cdot 2$

$20 \cdot 4$

$300 \cdot 3$

$300 \cdot 2$

$400 \cdot 2$

$200 \cdot 4$

290. Розглянь різні способи обчислення добутку $2 \cdot 50$.

Зразок. $2 \cdot 50 = 50 \cdot 2 = 100$

$2 \cdot 50 = 2 \cdot 5 \cdot 10 = 10 \cdot 10 = 100$

291. Обчисли зручним для тебе способом.

$2 \cdot 40$

$3 \cdot 30$

$4 \cdot 20$

$2 \cdot 30$

 292. Досліди таблицю множення одноцифрових чисел на круглі. Виконай завдання.

.	10	20	30	40	50
2	20	40	60	80	100
3	30	60	90	120	150
4	40	80	120	160	200
5	50	100	150	200	250

1) Запиши добутки, що мають однакове значення. Склади рівності за зразком.

$$4 \cdot 20 = 40 \cdot 2$$

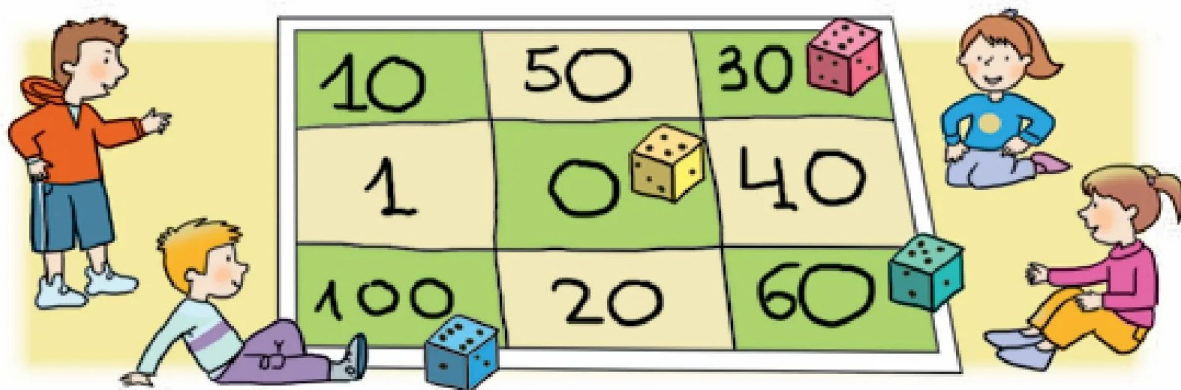
2) Запиши у стовпчик усі добутки з множником 5. Як змінюються відповіді?

3) Запиши у стовпчик усі добутки з множником 40. Як змінюються відповіді? Чому так відбувається?

293. Діти грають у математичну гру, підкидаючи кубик. Кількість очок визначається добутком числа, що випадає на кубику, і числа, що записане в клітинці, на яку падає кубик.

Скільки очок отримав власник рожевого кубика?
А блакитного?

Яке найбільше число отримали в цій грі?
Яке найменше?

294. $390 - 4 \cdot 30$ $290 + 3 \cdot 70$ $(120 - 5 \cdot 8) : 8$

295. Знайди зайві дані й розв'яжи задачі.

1) На дачній ділянці зібрали 20 кг смородини, полуниць — удвічі більше, а огірків — 35 кг. Скільки кілограмів полуниць зібрали?

2) У кафе привезли 30 кг цукру, а борошна — утричі більше. За день у кафе приготували 45 порцій вареників. Скільки всього кілограмів борошна й цукру привезли в кафе?

296. Знайди зайві дані й розв'яжи задачу.

Туристи пройшли пішки 20 км, а проїхали на конях — удвічі менше. Пішки вони йшли 10 год, а на конях їхали 3 год. Скільки кілометрів туристи проїхали на конях?

297. $76 + 6 \cdot 70$ $850 - 90 \cdot 3$ $30 : 3 + 30 \cdot 3$

298. Знайди значення виразу $a - a : 10$, якщо $a = 20$, $a = 10$, $a = 300$.

299. Прочитай добутки. Поясни, як знайшли частки.

$50 \cdot 2 = 100$

$40 \cdot 2 = 80$

$300 \cdot 3 = 900$

$100 : 2 = 50$

$80 : 2 = 40$

$900 : 3 = 300$

300. Розглянь записи й поясни, як знаходили кожну частку.

$60 : 3 = 20$

$600 : 3 = 200$

$6 \text{ д.} : 3 = 2 \text{ д.}$

$6 \text{ с.} : 3 = 2 \text{ с.}$

301. $100 : 2$ $60 : 2$ $80 : 2$ $90 : 3$ $200 : 2$ $600 : 3$

$100 : 5$ $60 : 3$ $80 : 4$ $40 : 2$ $400 : 4$ $900 : 3$

302. Знайди $\frac{1}{5}$ кожного числа.

45, 500, 50, 15, 100, 5, 30.

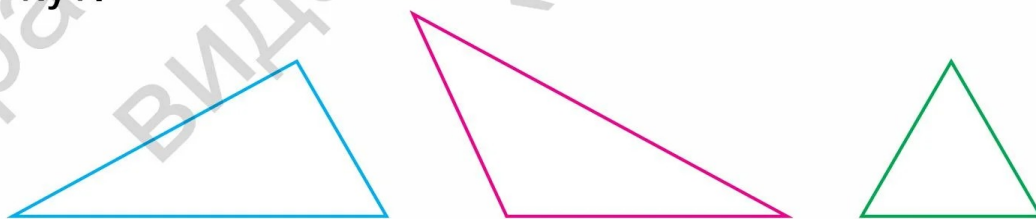
303. У книжці — 60 сторінок. Хлопчик прочитав $\frac{1}{3}$ книжки. Скільки сторінок йому залишилося прочитати?

304. $70 \cdot 4 + 220$ $800 : 4 - 127$ $40 \cdot 3 - 80 : 4$
 $225 - 5 \cdot 30$ $900 : 3 - 297$ $200 \cdot 3 - 500 : 5$

305. У швацький цех завезли 100 м тканини. На пошиття наволочок використали 20 м. Решту тканини використали на пошиття підковдр. Скільки підковдр пошили, якщо на кожну знадобилося 4 м тканини?

306. У семи однакових контейнерах міститься 700 кг піску. Скільки кілограмів піску міститься в одному такому контейнері?

307. Знайди периметр трикутника, у якого є прямий кут.

308. Пасічник викачав з вуликів 100 л меду. 40 л меду він налив у бідон, а решту — порівну розлив у банки місткістю 3 л кожна. Скільки банок знадобилося?

309. Знайди значення виразу $c \cdot 4 - c : 10$, якщо $c = 20$, $c = 50$, $c = 0$.

310. Знайди $\frac{1}{3}$ кожного числа.

30, 6, 900, 15, 60, 300, 3, 900.

311. Прочитай добутки. Поясни, як знайшли частки.

$$30 \cdot 3 = 90$$

$$50 \cdot 2 = 100$$

$$400 \cdot 2 = 800$$

$$90 : 3 = 30$$

$$100 : 2 = 50$$

$$800 : 2 = 400$$

$$90 : 30 = 3$$

$$100 : 50 = 2$$

$$800 : 400 = 2$$

312. Розглянь записи й поясни, як знаходили кожну частку.

$$60 : 30 = 2$$

$$900 : 300 = 3$$

$$6 \text{ д.} : 3 \text{ д.} = 2$$

$$9 \text{ с.} : 3 \text{ с.} = 3$$

313. Перше число — 800, друге — у 2 рази менше, ніж перше, а третє — у 4 рази менше, ніж друге. Знайди третє число.

314. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Зменшуване виражене часткою чисел 100 і 5, від'ємник — 8.
- Ділене — сума чисел 68 і 12, дільник — 8.
- Зменшуване — 100, від'ємник виражений добутком чисел 30 і 3.

315. Прочитай задачі, розглянь схеми. Чим вони схожі й чим різняться? Розв'яжи задачі.

1) Купили букет із семи троянд за ціною 80 грн кожна і букет із 5 хризантем за ціною 50 грн кожна. Яка вартість цієї покупки?

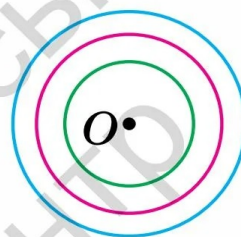
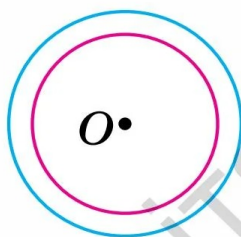
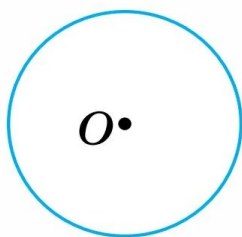
2) За 2 букети квітів заплатили 910 грн. Один букет складається із семи троянд за ціною 80 грн кожна, інший — із п'яти хризантем. Яка ціна однієї хризантеми?

Тр. — 7 кв. по 80 грн }
Хр. — 5 кв. по 50 грн }

Тр. — 7 кв. по 80 грн } 910 грн
Хр. — 5 кв. по ? }

- **316.** Порівняй малюнки. Скільки кіл з одним центром накреслено на кожному малюнку?

- **317.** Купили 3 пакування фломастерів, по 50 грн кожне, і 5 блокнотів за ціною 40 грн. Яка вартість покупки?

- **318.** $600 : 300 \cdot 5$ $900 : 300 - 600 : 300$
 $600 : 200 \cdot 8$ $(450 - 50 \cdot 3) : 100$

- **319.** $45 : 5 : 3$ $36 : 6 : 2$ $54 : 9 : 3$ $18 : (2 \cdot 3)$

- 320.** 1) Поясни, як поділили число на добуток.

$$24 : (4 \cdot 2) = 24 : 8 = 3$$

- 2) Розглянь інший спосіб ділення числа на добуток.

$$24 : (4 \cdot 2) = 24 : 4 : 2 = 3$$

Щоб поділити число на добуток, можна спочатку поділити число на один із множників, а потім результат поділити на інший множник.

- 321.** Виконай обчислення двома способами.

$$40 : (4 \cdot 2) \quad 60 : (10 \cdot 2) \quad 32 : (4 \cdot 2) \quad 600 : (3 \cdot 20)$$

322. Обчисли способом послідовного ділення.

$$36 : (6 \cdot 2) \quad 72 : (9 \cdot 2) \quad 80 : (10 \cdot 2) \quad 400 : (10 \cdot 5)$$

323. Виконай ділення, розклавши дільник на множники. Скористайся зразком.

$$48 : 16 \quad 56 : 28 \quad 80 : 40 \quad 64 : 16$$

Зразок. $48 : 16 = 48 : (8 \cdot 2) = 3$

324. Знайди частку способом послідовного ділення.

$$600 : 20 \quad 800 : 40 \quad 900 : 30$$

325. На птахофабриці 900 яєць розклали в лотки, по 30 яєць у кожний. Скільки лотків знадобилося?

326. Прочитай задачу й розв'язання. Поясни, про що дізнаємося кожною дією.

За чотири дні дві групи туристів порівну використали 16 кг крупи. Скільки кілограмів крупи використовувала за день одна група туристів?

$$1) 16 : 2 = 8 \text{ (кг)} \quad 2) 8 : 4 = 2 \text{ (кг)}$$

Розв'яжи задачу іншим способом.

327. Розв'яжи задачу, скориставшись схемою.

Два однакові автомати за 3 год запаковують 600 пакетів крупи. Скільки пакетів крупи запакує один автомат за 1 год?

$$1) \square : \square = \square \quad 2) \square : \square = \square$$

328. Обчисли способом послідовного ділення.

$$54 : (9 \cdot 2) \quad 81 : (9 \cdot 3) \quad 64 : (8 \cdot 2) \quad 600 : (10 \cdot 3)$$

329. Розв'яжи задачу, скориставшись схемою.

За два дні три майстри виготовили 18 столів. Скільки столів виготовляв кожний майстер за один день?

$$1) \square : \square = \square \quad 2) \square : \square = \square$$

330. Обчисли способом послідовного ділення.

$$42 : (7 \cdot 2)$$

$$36 : (6 \cdot 2)$$

$$63 : (7 \cdot 3)$$

331. Розглянь два способи обчислення частки $800 : 200$.

1) Спосіб послідовного ділення:

$$800 : 200 = 800 : (100 \cdot 2) = (800 : 100) : 2 = 8 : 2 = 4.$$

2) Спосіб добору:

$$200 \cdot 1 = 200 \text{ (1 — не підходить);}$$

$$200 \cdot 2 = 400 \text{ (2 — не підходить);}$$

$$200 \cdot 3 = 600 \text{ (3 — не підходить);}$$

$$200 \cdot 4 = 800 \text{ (4 — підходить).}$$

Отже, $800 : 200 = 4$.

332. 1) Яка купюра зображена на малюнку?

2) Скільки купюр вартістю 100 грн буде, якщо ними розмінати цю купюру?

3) Скільки купюр вартістю 200 грн буде, якщо ними розмінати цю купюру?

4) Скільки купюр вартістю 500 грн буде, якщо ними розмінати цю купюру?

333. Знайди частки способом добору.

$$150 : 50$$

$$400 : 80$$

$$360 : 90$$

$$120 : 40$$

334. Знайди частки зручним для тебе способом.

$$60 : 20$$

$$250 : 50$$

$$320 : 80$$

$$600 : 200$$

$$90 : 30$$

$$300 : 50$$

$$180 : 60$$

$$400 : 200$$

335. $80 : 40 \cdot 5$ $150 : 30 + 20$ $160 : 80 + 120 : 60$
 $60 : 2 : 40$ $400 - 300 : 50$ $(385 - 135) : 50$

336. 1) Прочитай задачі, розглянь короткі записи. Чим вони схожі й чим різняться? Розв'яжи задачі.

1) Для гуртка купили 7 олівців за ціною 8 грн кожна і 6 пензликів за ціною 10 грн кожний. Яка вартість цієї покупки?

2) Для гуртка купили 7 олівців і кілька пензликів на загальну суму 116 грн. Олівець коштує 8 грн, а пензлик — 10 грн. Скільки купили пензликів?

Ол. — 7 шт. по 8 грн }
 П. — 6 шт. по 10 грн } ?

Ол. — 7 шт. по 8 грн }
 П. — ? по 10 грн } 116 грн

2) Склади ще одну задачу, обернену до першої. Зроби короткий запис.

337. Розв'яжіть задачу. Складіть до неї 4 обернені задачі.

Товар	Ціна	Кількість	Вартість
	30 грн	3	?
	40 грн	7	

338. $120 : 30$ $270 : 90 \cdot 7$ $(245 - 165) : 20$
 $240 : 60$ $3 \cdot 80 : 60$ $(127 + 133 + 40) : 60$

339. Розв'яжи задачу. Склади до неї обернену задачу. Купили 3 зошити, по 6 грн кожний, і 2 ручки за тією самою ціною. Яка вартість покупки?

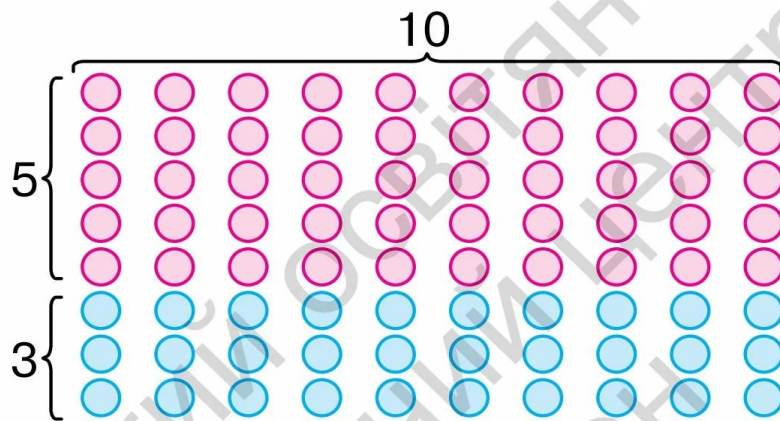
340. $120 : 30$ $300 : 100$ $200 : 10$ $30 \cdot 10$
 $120 : 40$ $300 : 10$ $240 : 10$ $32 \cdot 10$

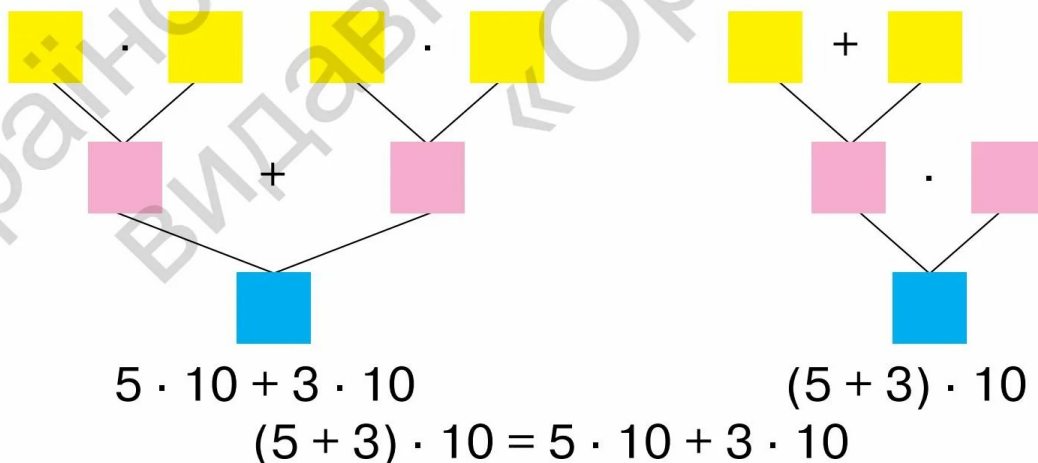
341. $5 \cdot 4$ $3 \cdot 8$ $2 \cdot 9$ $5 \cdot 1$ $20 \cdot 10$
 $5 \cdot 40$ $3 \cdot 80$ $2 \cdot 90$ $5 : 1$ $20 : 10$

342. 1) Прочитай задачу. Розглянь схематичний малюнок до неї.

У саду росте 10 рядів яблунь, по 5 дерев у кожному, і 10 рядів груш, по 3 дерева в кожному. Скільки всього яблунь і груш росте в саду?

2) Задачу можна розв'язати двома способами. Поясни за схемами кожний спосіб.

Щоб помножити суму на число, можна помножити на це число кожний доданок і знайдені добутки додати.

$$(a + b) \cdot c = a \cdot c + b \cdot c$$

343. Обчисли значення кожної пари виразів у стовпчиках і перевір властивість множення суми на число.

$$4 \cdot 5 + 3 \cdot 5$$

$$(4 + 3) \cdot 5$$

$$2 \cdot 10 + 7 \cdot 10$$

$$(2 + 7) \cdot 10$$

$$3 \cdot 3 + 5 \cdot 3$$

$$(3 + 5) \cdot 3$$

344. Обчисли значення кожного виразу двома способами.

$$(3 + 7) \cdot 10$$

$$(20 + 80) \cdot 10$$

$$(30 + 40) \cdot 5$$

345. Порівняй.

$$4 \cdot 50 \text{ і } 50 \cdot 4$$

$$(6 + 3) \cdot 5 \text{ і } 6 \cdot 5 + 3 \cdot 5$$

$$20 \cdot 6 : 40 \text{ і } 30$$

$$6 \cdot 20 \text{ і } 12$$

$$3 \cdot 30 \text{ і } 3 \cdot 20$$

$$120 : 20 \text{ і } 120 : 40$$

346. Склади задачу за даними таблиці. Розв'яжи двома способами.

Дерево	Кількість дерев у ряду	Кількість рядів	Усього дерев
Слива	6	4	?
Персик	3	4	

347. 1) Склади за таблицями дві задачі. Розв'яжи їх. Яку задачу можна розв'язати двома способами?

1

Товар	Ціна	Кількість	Вартість
Лінійка	6 грн	10	?
Олівець	3 грн	10	

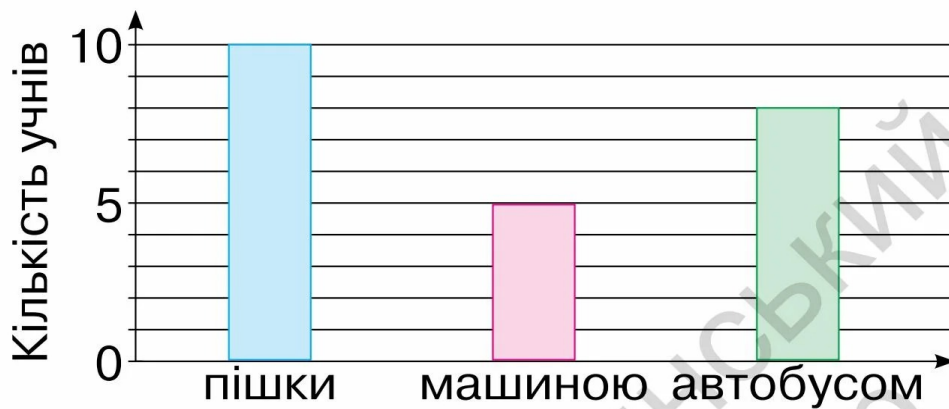
2

Товар	Ціна	Кількість	Вартість
	20 грн	4	?
	6 грн	7	

2) Склади задачу, обернену до другої.

348. Розглянь діаграму, на якій показано, як учні 3 класу дістаються до школи. Дай відповіді на запитання.

- 1) Скільки учнів ідуть до школи пішки?
- 2) Скільки учнів їдуть машиною?
- 3) Скільки учнів їдуть шкільним автобусом?
- 4) Скільки всього учнів у класі?

349. Проведіть опитування серед однокласників і з'ясуйте, як вони дістаються до школи.

Побудуйте за допомогою цеглинок Лего діаграму. Нехай кожний візьме цеглинку, що відповідає вказаному транспорту. Складіть цеглинки однакового кольору в один стовпчик. Порівняйте стовпчики та зробіть висновки.

машиною

пішки

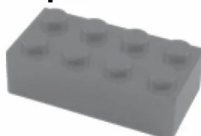
автобусом

велосипедом

електропотягом

іншим видом транспорту

350. $60 : 30$
 $600 : 30$

$(657 - 337) : 80$
 $(456 + 44) : 10$

$(5 + 4) \cdot 7$
 $(96 + 4) \cdot 8$

351. Склади задачу за таблицею. Розв'яжи задачу зручним для тебе способом.

Продукт	Маса однієї коробки	Кількість коробок	Загальна маса
Зефір	3 кг	5	?
Халва	7 кг	5	

352. 1) Знайди добутки двома способами.

$$(5 + 3) \cdot 9$$

$$(4 + 6) \cdot 8$$

$$(3 + 6) \cdot 5$$

2) Знайди добутки зручним для тебе способом.

$$(2 + 7) \cdot 7$$

$$(4 + 5) \cdot 10$$

$$(5 + 5) \cdot 100$$

353. Розглянь записи й поясни, як знаходили добуток $15 \cdot 3$.

$$15 \cdot 3 = \square$$

$$\swarrow \quad \searrow$$

$$10 + 5$$

$$10 \cdot 3 = 30$$

$$5 \cdot 3 = 15$$

$$30 + 15 = 45$$

$$15 \cdot 3 = (10 + 5) \cdot 3 = 10 \cdot 3 + 5 \cdot 3 = 30 + 15 = 45$$

354. $31 \cdot 3$ $41 \cdot 2$ $17 \cdot 4$ $12 \cdot 6$

$18 \cdot 4$ $33 \cdot 3$ $47 \cdot 2$ $19 \cdot 4$

355. $12 \cdot 2 + 12$ $12 \cdot 3 - 13$ $14 \cdot 4 + 36$

$22 \cdot 2 + 22$ $23 \cdot 3 - 23$ $24 \cdot 4 - 36$

356. Розв'яжи рівняння.

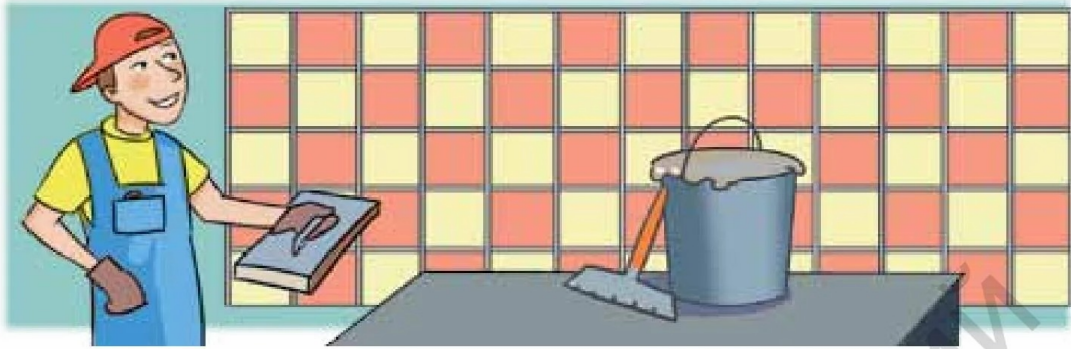
$$567 + c = 918$$

$$a - 158 = 306$$

$$768 - b = 388$$

357. Майстер облицював стіну в кухні плиткою. Він поклав 5 рядів плитки, по 13 плиток у кожному. Скільки плиток поклав майстер?

358. Склади задачу за таблицею. Розв'яжи задачу зручним для тебе способом.

Ділянка	Кущів помідорів в одному ряду	Кількість рядів	Усього посадили
I	5	8	?
II	5	6	

359. Розглянь діаграму, на якій показано, чим займаються учні 3 класу на дозвіллі. Дай відповіді на запитання.

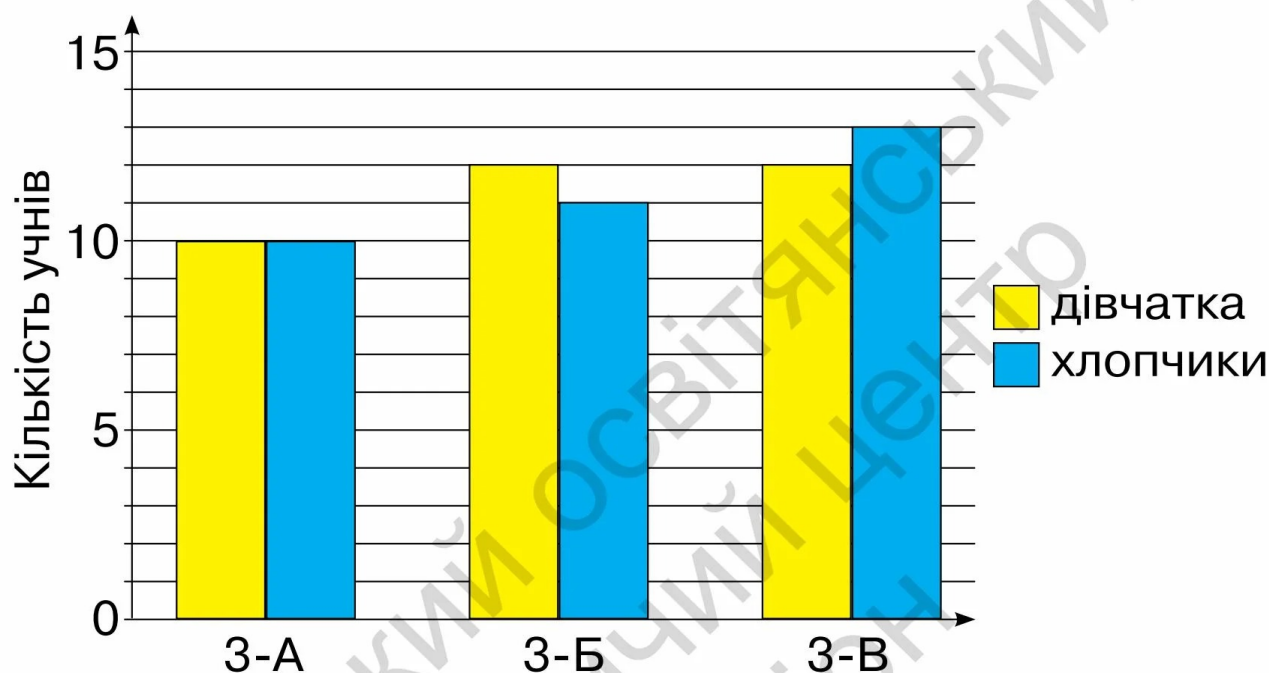

- 1) Чим займається більшість учнів на дозвіллі?
- 2) Скільки учнів читають?
- 3) Чи правда, що учнів, які люблять переглядати відеоролики більше, ніж учнів, які займаються спортом?
- 4) Скільки всього учнів у класі?

360. Проведіть опитування серед однокласників і з'ясуйте, як вони проводять дозвілля.

361. Розглянь діаграму, на якій показано кількість дівчаток і хлопчиків у третіх класах. Дай відповіді на запитання.

- 1) Скільки всього дівчаток у третіх класах?
- 2) Скільки всього хлопчиків у третіх класах?
- 3) Скільки всього учнів у третіх класах?

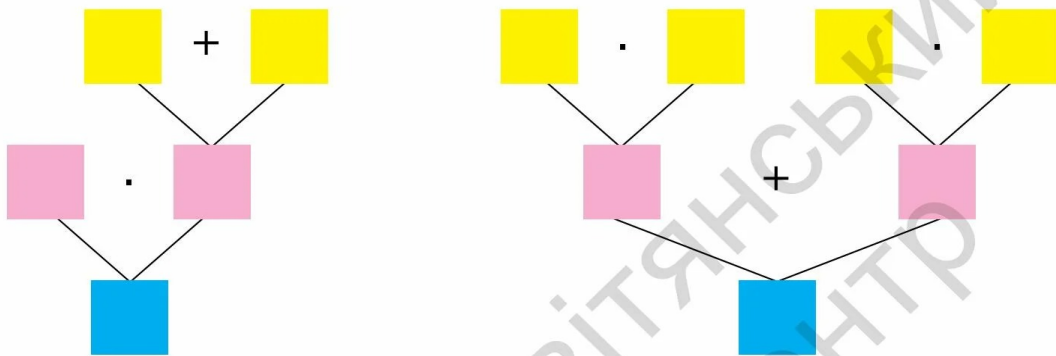
362. $47 \cdot 2$ $27 \cdot 3 + 457$ $49 \cdot 2 + 23 \cdot 4$
 $41 \cdot 2$ $933 - 33 \cdot 3$ $32 \cdot 2 - 17 \cdot 3$

363. Склади вирази на знаходження суми, скориставшись таблицею. Обчисли їх значення.

Доданок	$4 \cdot 6$	$12 \cdot 5$	$23 \cdot 4$	$33 \cdot 2$	80
Доданок	156	79	164	$7 \cdot 8$	$60 \cdot 5$
Сума					

- 364.** Купили 6 гірлянд зелених повітряних кульок, по 6 штук у кожній, і 4 гірлянди білих кульок, по 6 штук у кожній. Скільки всього кульок купили? Склади вирази для розв'язання задачі двома способами, скориставшись схемами. Зроби висновок.

Щоб помножити число на суму, можна помножити це число на кожний доданок і знайдені добутки додати.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c$$

- 365.** Обчисли значення кожної пари виразів у стовпчиках і перевір властивість множення числа на суму.

$$3 \cdot (7 + 2)$$

$$5 \cdot (4 + 6)$$

$$8 \cdot (6 + 1)$$

$$3 \cdot 7 + 3 \cdot 2$$

$$5 \cdot 4 + 5 \cdot 6$$

$$8 \cdot 6 + 8 \cdot 1$$

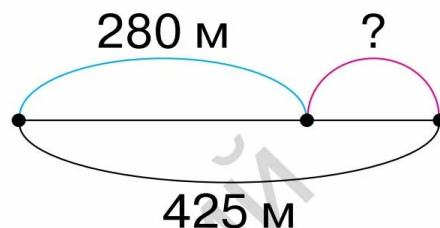
- 366.** Знайди значення виразу $5 \cdot (c + 4)$, якщо $c = 5$, $c = 0$, $c = 6$.

- 367.** $127 + 7 \cdot (4 + 5)$ $30 \cdot 6 + 347$ $40 \cdot 8 - 40 : 8$
 $971 - 3 \cdot (6 + 3)$ $50 \cdot 7 - 281$ $100 \cdot 10 - 100 : 10$

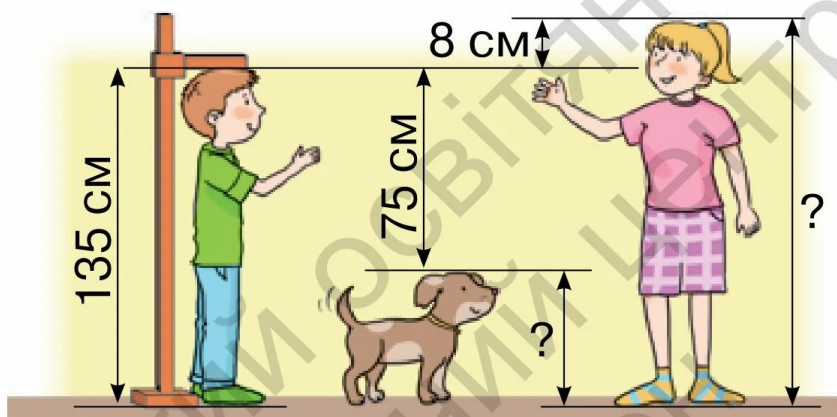
- 368.** Ширина ділянки дорівнює 4 м. Це становить $\frac{1}{3}$ її довжини. Знайди периметр цієї ділянки.

369. Склади задачу за малюнком і схемою. Розв'яжи задачу.

370. Знайди зріст дівчинки й собачки, скориставшись малюнком і числовими даними.

371. Знайди значення виразу $7 \cdot (b + 3)$, якщо $b = 3$, $b = 7$, $b = 1$.

372. Розв'яжи задачу зручним для тебе способом.

У змаганнях брали участь дві команди легкоатлетів, по 4 спортсмени в кожній, і три команди тенісистів, по 4 спортсмени в кожній. Скільки всього тенісистів і легкоатлетів брало участь у змаганнях?

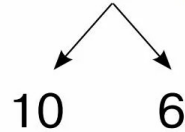
373. Склади вирази на знаходження різниці, скориставшись таблицею. Обчисли їх значення.

Зменшуване	354	$22 \cdot 4$	400	$33 \cdot 2$	$40 \cdot 5$
Від'ємник	$15 \cdot 3$	79	$17 \cdot 4$	$7 \cdot 8$	$11 \cdot 5$
Різниця					

374. Розглянь записи й поясни обчислення.

$$4 \cdot 16 = \square$$

$$4 \cdot 10 = 40$$

$$4 \cdot 6 = 24$$

$$40 + 24 = 64$$

$$4 \cdot 16 = 4 \cdot (10 + 6) = 4 \cdot 10 + 4 \cdot 6 = 40 + 24 = 64$$

375. Обчисли з поясненням.

$$2 \cdot 34$$

$$6 \cdot 14$$

$$4 \cdot 19$$

$$3 \cdot 21$$

$$5 \cdot 19$$

$$3 \cdot 25$$

$$6 \cdot 16$$

$$7 \cdot 13$$

$$8 \cdot 12$$

$$9 \cdot 11$$

376. $5 \cdot 18$ $3 \cdot 25$ $2 \cdot 18$ $5 \cdot 17$ $5 \cdot 15$

$$2 \cdot 42$$

$$4 \cdot 24$$

$$4 \cdot 19$$

$$6 \cdot 16$$

$$7 \cdot 14$$

377. Перевір розв'язання рівняння.

$$c : 10 = 3$$

$$b : 3 = 14$$

$$a : 10 = 150$$

$$c = 10 + 3$$

$$b = 14 \cdot 3$$

$$a = 150 : 10$$

$$c = 13$$

$$b = 42$$

$$a = 15$$

378. Знайди значення виразу $x \cdot 3 - x$, якщо $x = 20$, $x = 200$, $x = 13$, $x = 21$.

379. $784 + 2 \cdot 27$ $637 - 7 \cdot 12$ $4 \cdot 22 + 5 \cdot 14$

380. 1) Пригадай, як знаходити вартість покупки, якщо відомі ціна й кількість товару.

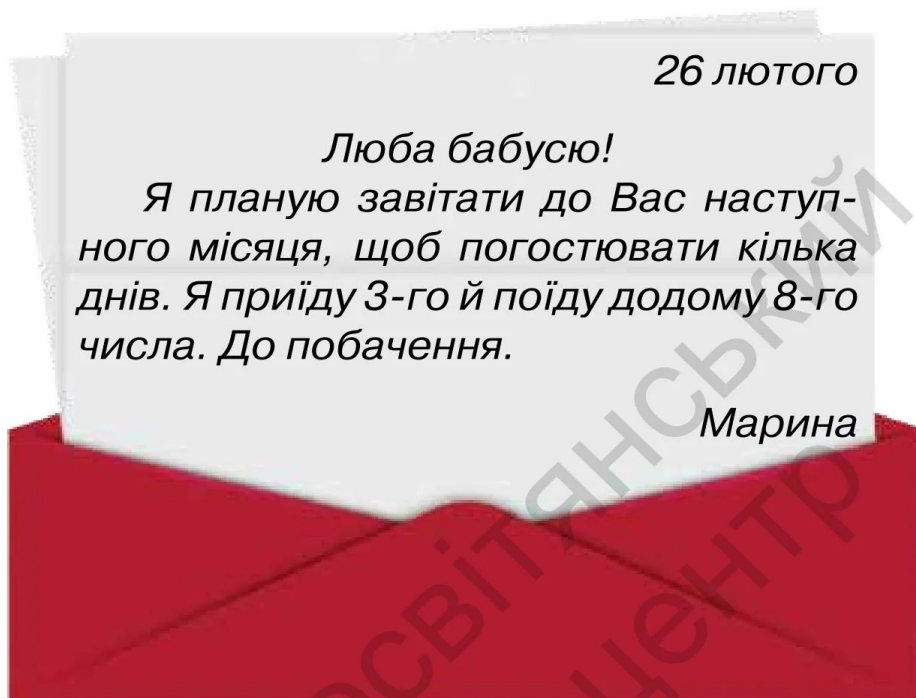
2) Склади за даними таблиці пряму й обернені задачі. Розв'яжи їх.

Ціна	Кількість	Вартість
8 грн	6	?
?	6	48 грн
8 грн	?	48 грн

381. Прочитай лист онучки до бабусі. Виконай завдання, скориставшись календарем.

- 1) Через скільки днів Марина планує приїхати в гості до бабусі?
- 2) У який день тижня приїде Марина?
- 3) У який день тижня вона поїде додому?
- 4) Скільки ночей вона буде в бабусі?

382. $7 \cdot 13 + 163$ $892 - 9 \cdot 11$ $3 \cdot 27 - 5 \cdot 16$

383. Розв'яжи задачу. Склади до неї дві обернені задачі.

Купили 3 шоколадки за ціною 80 грн. Яка вартість покупки?

384. Склади вирази на знаходження добутку, скориставшись таблицею. Обчисли їх значення.

Множник	$4 \cdot 6$	$12 \cdot 5$	$3 \cdot 4$	4	8
Множник	3	10	5	$7 \cdot 2$	$2 \cdot 5$
Добуток					

385. $22 \cdot 3$ $13 \cdot 5$ $17 \cdot 5$ $33 \cdot 3$
 $3 \cdot 22$ $5 \cdot 13$ $5 \cdot 17$ $3 \cdot 33$

386. Порівняй.

$7 \cdot 13$ і $3 \cdot 7$ $(7 + 4) \cdot 3$ і $7 \cdot 3 + 4 \cdot 3$
 $5 \cdot 6 \cdot 2$ і $12 \cdot 5$ $8 \cdot 5 + 7 \cdot 5$ і $(8 + 7) \cdot 5$

387. $890 - 24 \cdot 4$ $56 : 7 \cdot 12$ $457 - 12 \cdot 6 + 321$
 $497 + 60 : 20$ $27 \cdot 3 : 9$ $456 + (345 - 287)$

388. Розв'яжи й порівняй задачі. Що знаходили в кожній задачі?

1) Для оздоблення театрального костюма купили 3 м стрічки на суму 27 грн. Скільки гривень коштує 1 м стрічки?

Ціна	Кількість	Вартість
?	3 м	27 грн

2) Для оздоблення театрального костюма на суму 45 грн купили стрічку, по 9 грн за 1 м. Скільки метрів стрічки купили?

Ціна	Кількість	Вартість
9 грн	?	45 грн

3) Для оздоблення театрального костюма купили 3 м стрічки на суму 27 грн. Скільки метрів стрічки можна купити за 81 грн, якщо ціна стрічки така сама?

Ціна	Кількість	Вартість
Однакова	3 м	27 грн
	?	81 грн

389. Прочитай задачу. Розглянь її короткий запис у таблиці. Розв'яжи задачу. Що відомо про кількість тканини для одного костюма?

На пошиття двох однакових костюмів витратили 8 м тканини. Скільки таких костюмів можна пошити, використавши 20 м тканини?

Кількість тканини для одного костюма	Кількість костюмів	Усього витратили тканини
Однакова	2 ?	8 м 20 м

390. Максим народився 4 квітня, а Ніна — 23 березня. Скористайся календарем і обчисли, скільки днів минає від дня народження Ніни до дня народження Максима.

391. Для виготовлення чотирьох шпаківень використали 40 цвяхів. Скільки потрібно цвяхів для виготовлення семи таких шпаківень?

392. $5 \cdot 6 + 6 \cdot 16$ $678 - 8 \cdot 12$ $22 \cdot 4 + 347$

393. Які числа з поданих на картках у добутку дають число 72? Запиши рівності за зразком.

1	2	3	4	6	8
9	12	18	24	36	72

Зразок. $72 \cdot 1 = 72$

394. $3 \cdot 13 + 14$ $24 \cdot 3 : 8$ $8 \cdot 50 : 100$ $5 \cdot 18 : 10$

395. Знайди значення виразу.

a	12	23	17	20	1	31	19
$3 \cdot a + 50$							

- **396.** Іванка та її брат Тихін купили 6 тістечок, по 30 грн кожне, і бублик за 4 грн. Скільки гривень вони заплатили за покупку?

Розглянь розрахунки кожного й визнач, хто з дітей обчислив вартість правильно.

Іванка

$$30 \cdot 6 + 4$$

$$180 + 4$$

184

Тихін

$$30 \cdot 6 + 4$$

$$30 \cdot 10$$

300

$$30 \cdot 6 + 4 = 180 + 4 = 184 \quad 30 \cdot 6 + 4 = 30 \cdot 10 = 300$$

- 397.** Для прикрашання залу діти склали 5 гірлянд по 18 повітряних кульок у кожній, і ще залишилося 10 кульок. Скільки повітряних кульок було в дітей?

- 398.** Для клумби прямокутної форми, довжина якої дорівнює 12 м, а ширина — удвічі менша, побудували бордюр. Визнач його довжину.

399. Для дитячого садка купили 4 набори кольорового паперу, по 80 грн за кожний, і одні ножиці за ціною 45 грн. Яка вартість покупки?

400. $632 - 17 \cdot 5$ $3 \cdot 15 : 9$ $437 + (120 - 80) : 5$

401. $60 : 6 : 1$ $70 : 7 : 1$ $40 : 4 : 1$ $90 : 9 : 1$
 $50 : 5 : 1$ $80 : 8 : 1$ $30 : 3 : 1$ $20 : 2 : 1$

402. 1) Прочитай задачу. Розглянь два способи розв'язування задачі складанням виразу.

У квітковому кіоску було 15 червоних гвоздик і 9 жовтих. З них зробили букети, розклавши по 3 гвоздики в кожний. Скільки букетів утворили?

I спосіб

$15 + 9$ — усього гвоздик у кіоску;
 $(15 + 9) : 3$ — кількість утворених букетів.
 $(15 + 9) : 3 = 24 : 3 = 8$ (б.)

II спосіб

$15 : 3$ — кількість букетів із червоних гвоздик;
 $9 : 3$ — кількість букетів із жовтих гвоздик;
 $15 : 3 + 9 : 3$ — усього букетів.
 $15 : 3 + 9 : 3 = 5 + 3 = 8$ (б.)

2) Обидва способи розв'язування дали однакові результати. Чим різняться ці способи?

$(15 + 9) : 3 = 15 : 3 + 9 : 3$

Щоб поділити суму на число, достатньо поділити на це число кожний доданок і знайдені частки додати.

$$(a + b) : c = a : c + b : c$$

403. Обчисли вирази двома способами з поясненням.
 $(10 + 8) : 2$ $(12 + 15) : 3$ $(6 + 9) : 3$

404. Обчисли зручним для тебе способом.
 $(21 + 9) : 3$ $(24 + 24) : 6$ $(30 + 24) : 6$

405. 1) Прочитай і порівняй задачі.

- 28 кг яблук розклали в пакети, по 4 кг в кожний. Скільки пакетів для цього використали?
- 12 кг зелених яблук і 16 кг жовтих розклали в пакети, по 4 кг в кожний. Скільки пакетів для цього використали?

2) Як утворили з простої задачі складену?
Розв'яжи складену задачу двома способами.

406. «Віднови» рівності.

$$(24 + 12) : 3 = 24 : \square + 12 : \square$$

$$5 \cdot (20 + 4) = 5 \cdot \square + \square \cdot 4$$

407. $(24 + 16) : 8$ $(30 - 15) : 5$ $(153 - 81) : 9$
 $24 + 16 : 8$ $30 - 15 : 3$ $153 - 81 : 9$

408. 48 кг яблук і 24 кг груш розклали в ящики, по 8 кг у кожний. Скільки ящиків використали?

409. $(30 + 18) : 6$ $60 : 20 + 40 : 20$ $35 : 5 \cdot 20$
 $(6 + 36) : 6$ $(60 + 40) : 20$ $5 \cdot 16 : 8$

410. $14 : 7 \cdot 3$ $18 : 6 \cdot 5$ $24 : 3 \cdot 4$ $27 : 3 \cdot 6$
 $14 : 2 \cdot 3$ $18 : 3 \cdot 5$ $24 : 8 \cdot 4$ $27 : 9 \cdot 6$

411. Обчисли зручним для тебе способом.

$$(40 + 16) : 8$$

$$(36 + 24) : 6$$

$$(27 + 36) : 9$$

412. 1) Розклади кожне із чисел 14, 16, 18 на два доданки так, щоб кожний з них поділився на 2.

Зразок. $14 = 10 + 4$ $10 : 2 = 5$ $4 : 2 = 2$

2) Розклади кожне із чисел 15, 18, 21, 24 на два доданки так, щоб кожний з них поділився на 3.

413. Розглянь записи й поясни спосіб знаходження частки $36 : 3$.

$$\begin{array}{rcl} 36 : 3 = \square & & 30 : 3 = 10 \\ \swarrow \quad \searrow & & 6 : 3 = 2 \\ 30 \quad 6 & & 10 + 2 = 12 \\ 36 : 3 = (30 + 6) : 3 = 30 : 3 + 6 : 3 = 10 + 2 = 12 \end{array}$$

414. Обчисли з поясненням.

$24 : 2$	$46 : 2$	$88 : 4$	$86 : 2$	$82 : 2$
$84 : 4$	$69 : 3$	$64 : 2$	$39 : 3$	$96 : 3$

415. Розв'яжи рівняння.

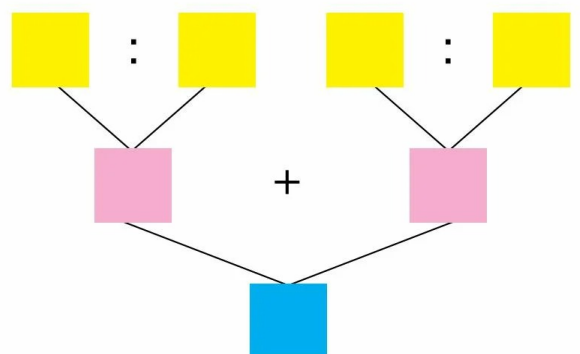
$$2 \cdot x = 44 \qquad c : 4 = 12 \qquad a + 378 = 812$$

416. Розв'яжи задачу двома способами.

Костик зібрав 24 склянки смородини, а його сестра — 16 склянок. Усю смородину мама законсервувала, розклавши її по 4 склянки в кожную банку. Скільки банок консервованої смородини вийшло в мамі?

417. Склади задачу про апельсини й мандарини із числами 12, 6 і 2, щоб її розв'язання відповідало блок-схемі.

418. $68 : 2$ $76 : 4$ $86 : 2 + 287$ $(563 - 481) : 2$
 $69 : 3$ $55 : 5$ $421 - 99 : 3$ $28 \cdot 3 : 2$

419. У кошику було 16 персиків і 12 нектаринів. Усі фрукти розклали на тарілки, по 4 на кожну. Скільки тарілок знадобилося?

420. Склади вирази на знаходження частки, скориставшись таблицею. Обчисли їх значення.

Ділене	26	46	400	$11 \cdot 4$	$40 \cdot 5$
Дільник	2	$10 : 5$	$20 \cdot 10$	2	10
Частка					

421. Знайди третину кожної суми чисел: $12 + 18$, $15 + 9$, $60 + 30$.

422. $66 : 2$ $48 : 4$ $88 : 2$ $88 : 8$
 $66 : 3$ $48 : 2$ $88 : 4$ $93 : 3$

 423. 1) Чи кожну частку можна обчислити двома способами?

$(12 + 18) : 3$ $(31 + 29) : 2$
 $(17 + 16) : 3$ $(22 + 8) : 6$

2) Які частки не можна обчислити двома способами? Чому?

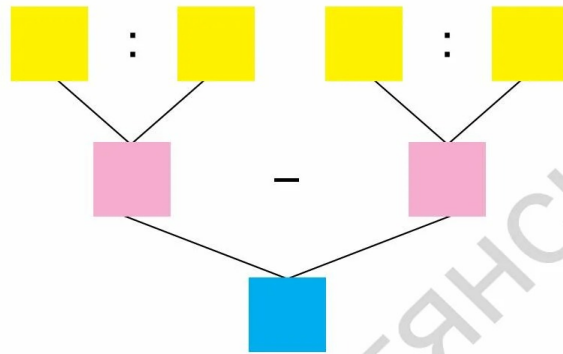
424. $(31 + 23) : 6$ $(24 + 15) : 3$ $(40 + 20) : 6$

425. У папці було 11 червоних аркушів паперу, 7 зелених і 22 жовтих. Усі аркуші роздали порівну чотирьом учням. Скільки аркушів паперу отримав кожний учень?

426. 1) Розв'яжи задачу, скориставшись схемою.

В Інниному гаманці є 47 грн. Із них 22 грн — двогривневими монетами і 25 грн — п'ятигривневими купюрами. Чого в гаманці більше: монет чи купюр? На скільки більше?

2) Чи є в задачі зайві дані? Для чого вказана загальна сума грошей?

 427. Пригадай, скільки днів у кожному місяці. Визначати тривалість кожного місяця допоможе «правило кісточок».

Для цього потрібно стиснути пальці в кулак і називати місяці за порядком: січень — кісточка, тобто місяць довший — 31 день; лютий — ямка, тобто місяць коротший — 28 або 29 днів; березень — кісточка — 31 день. Полічивши до крайньої кісточки, повертаємося на початок і продовжуємо лічбу. Спробуй цей спосіб і перевір за календарем.

428. 1) Скільки місяців мають 31 день? А скільки — 30 днів?

2) Обчисли кількість днів у році, скориставшись схемою.

$$31 \cdot \square + 30 \cdot \square + \square = \square$$

429. Які наступні три дати зображені в цьому календарі? Запиши їх за порядком.

430. $77 : 7$ $567 + 66 : 3$
 $99 : 9$ $800 - 55 : 5$

431. В Олеся є 45 грн, в Ілони — 37 грн, а в Матвія — 43 грн. Скільки пончиків вони можуть купити на цю суму грошей, якщо один пончик коштує 20 грн?

432. Обчисли ланцюжком по колу.

$$\begin{array}{cccc} 88 : 2 & 11 \cdot 3 & 10 \cdot 10 & 22 : 2 \\ 40 : 4 & 44 : 2 & 33 + 7 & 100 - 12 \end{array}$$

433. Зменш у 3 рази кожне число.

99, 33, 69, 36, 63, 96.

434. Розклади кожне із чисел: 54, 72, 84, 57 — на два доданки так, щоб і перший, і другий доданок ділився на 3.

435. Розглянь записи й поясни спосіб знаходження частки $42 : 3$.

$$\begin{array}{c} 42 : 3 = \square \\ \swarrow \quad \searrow \\ 30 \quad 12 \end{array}$$

$$30 : 3 = 10$$

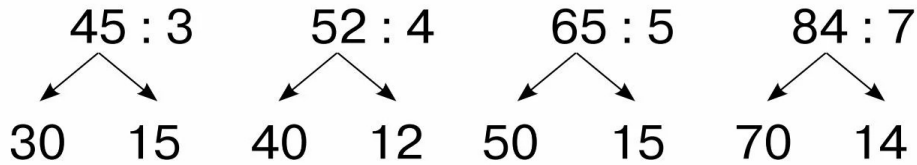
$$12 : 3 = 4$$

$$10 + 4 = 14$$

$$42 : 3 = (30 + 12) : 3 = 30 : 3 + 12 : 3 = 10 + 4 = 14$$

436. Знайди частки, скориставшись підказкою.

437. $96 : 8$ $78 : 6$ $48 : 3$ $52 : 2$ $56 : 4$

438. Знайди значення виразу $125 + 54 : a$, якщо $a = 2$,
 $a = 3$, $a = 6$, $a = 9$.

439. Заготували 8 банок варення із яблук, 13 банок — з абрикос, 9 банок — із полуниць. Використали половину із заготовлених банок. Скільки банок варення залишилось?

440. Довжина ігрового майданчика прямокутної форми дорівнює 42 м, а його ширина становить третину довжини. Обчисли периметр цього майданчика.

 441. Вибери час, який може визначати тривалість кожної події:

- 1) перерва між уроками триває: 15 хв чи 45 с;
- 2) тренування в басейні триває: 60 с чи 45 хв;
- 3) записування дати в зошиті триває: 30 с чи 45 хв.

 442. У магазині було 70 м'ячів. П'яту частину м'ячів продали. Скільки м'ячів залишилося в магазині?

 443. Знайди значення виразу $324 - 72 : c$, якщо $c = 2$,
 $c = 3$, $c = 4$, $c = 6$.

 444. Обчисли ланцюжком по колу.

$16 \cdot 3$	$32 \cdot 2$	$48 : 4$	$64 : 4$
$6 \cdot 6$	$4 \cdot 8$	$36 : 9$	$12 : 2$

445. Прокоментуй обчислення.

$$70 : 2 = (60 + 10) : 2 = 60 : 2 + 10 : 2 = 30 + 5 = 35$$

$$96 : 4 = (80 + 16) : 4 = 80 : 4 + 16 : 4 = 20 + 4 = 24$$

446. Виконай ділення. Перевір множенням.

$84 : 6$

$91 : 7$

$57 : 3$

$68 : 4$

$96 : 6$

447. $781 - 17 \cdot 5$ $452 + 17 \cdot 4$ $456 - (954 - 688)$

448. Прочитай задачу. Які числа треба вписати в таблицю? Розв'яжи задачу.

Купили 3 шоколадки і 4 тістечка за однаковою ціною. За шоколадки заплатили 150 грн. Яка вартість тістечок?

Товар	Ціна	Кількість	Вартість
	Однакова		грн
			?

449. Прочитай задачу. Який вираз є її розв'язанням?

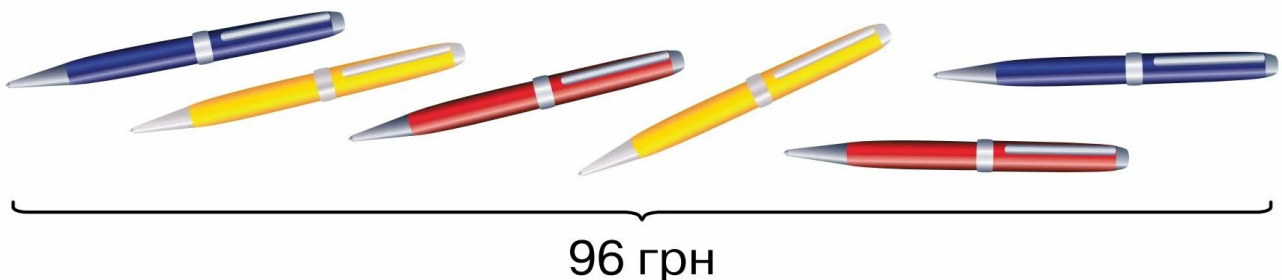
За 4 фломастери заплатили 24 грн. Скільки фломастерів можна купити на суму 36 грн?

$(36 - 24) : 4$

$36 : (24 : 4)$

$(36 + 24) : 4$

450. Склади задачу за малюнком. Розв'яжи її.

451. У забігу брало участь 5 спортсменів. Прочитай їхні результати.

- 1) Хто став переможцем змагань?
- 2) Запиши імена дітей у порядку їх фінішування.
- 3) Хто з дітей прибіг до фінішу після Олега?
- 4) У кого з дітей у результаті забігу різниця в часі з Романом становить 10 с?

452. Купили 7 льодяників і 8 бубликів за однаковою ціною. За льодяники заплатили 84 грн. Скільки гривень коштують бублики?

453. $285 + 64 : 4$ $78 : 6 + 156$ $615 - 57 : 3$

454. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Суму чисел 21 і 12 збільшити втричі.
- Частка суми чисел 15 і 21 та числа 4.
- Частку чисел 48 і 4 зменшити втричі.

455. $4 \cdot (14 : 7)$ $(35 - 25) : 10$ $(678 - 528) : 50$

456. Розглянь два способи обчислення частки $64 : 4$.
 $64 : 4 = (40 + 24) : 4 = 40 : 4 + 24 : 4 = 10 + 6 = 16$
 $64 : 4 = (32 + 32) : 4 = 32 : 4 + 32 : 4 = 8 + 8 = 16$

457. Розклади ділене на зручні доданки по-різному та знайди частки.
 $84 : 6$ $60 : 5$ $52 : 4$ $90 : 6$ $90 : 5$

458. Розв'яжи рівняння.
 $76 : x = 4$ $c \cdot 7 = 98$ $k \cdot 5 = 80$

459. У бібліотеці потрібно було підклеїти 84 підручники. Третьюокласники виконали третину цієї роботи. Скільки підручників залишилося підклеїти?

460. Склади задачу про лінійки й олівці за даними таблиці.

Ціна	Кількість	Вартість
4 грн	Однакова	56 грн
?		70 грн

 461. У березні проведуть 5 занять театрального гуртка. Заняття проходять у середу після обіду.
 1) Визначте за календарем дату проведення першого заняття.
 2) На останньому занятті на сцені поставлять спектакль. Визначте дату цього заняття.

462. У шкільних змаганнях брали участь 37 хлопців і 28 дівчат. $\frac{1}{5}$ всіх учасників становили третьокласники. Скільки учнів з інших класів брали участь у змаганнях?

463. Розв'яжи рівняння.
 $c : 7 = 12$ $78 : a = 3$ $b \cdot 8 = 96$

464. Склади вирази на знаходження частки, скориставшись таблицею. Обчисли їх значення.

Ділене	52	63	400	$16 \cdot 4$	$60 : 5$
Дільник	$2 \cdot 2$	$3 \cdot 3$	$20 \cdot 10$	8	$3 \cdot 4$
Частка					

465. Обчисли частки способом послідовного ділення.

$$\begin{array}{lll} 48 : (4 \cdot 2) & 84 : (2 \cdot 7) & 96 : (8 \cdot 3) \\ 96 : (4 \cdot 6) & 78 : (3 \cdot 2) & 75 : (5 \cdot 3) \end{array}$$

466. Виконай ділення, розклавши дільник на множники. Перевір множенням.

$$32 : 16 \quad 45 : 15 \quad 72 : 24 \quad 64 : 16 \quad 42 : 14$$

Зразок. $32 : 16 = 32 : (8 \cdot 2) = 32 : 8 : 2 = 4 : 2 = 2$
 $2 \cdot 16 = 32$

467. Знайди частки способом добору. Перевір множенням.

$$39 : 13 \quad 34 : 17 \quad 55 : 11 \quad 63 : 21 \quad 46 : 23$$

Пригадай! Ділене завжди дорівнює добутку частки й дільника.

Якщо після множення частки на дільник не дістали діленого, то в обчисленнях припустилися помилки.

468. $74 : 37 \quad (614 - 545) : 23 \quad (780 - 687) : 31$

469. На суму 65 грн купили 5 маркерів. Скільки маркерів можна купити на суму 91 грн?

- 470.** Прочитай задачу. Розглянь короткий запис задачі в таблиці. Що є невідомим у цій задачі? Розв'яжи задачу.

На суму 96 грн купили 4 коробки простих олівців. Скільки коробок кольорових олівців можна купити на суму 150 грн, якщо коробка кольорових олівців на 26 грн дорожча, ніж коробка простих?

Товар	Ціна коробки	Кількість коробок	Вартість
Прості олівці	? ←	4	96 грн
Кольорові олівці	?, на 26 грн більша	?	150 грн

- 471.** Ширина прямокутника дорівнює 13 см. Це становить $\frac{1}{5}$ його довжини. Обчисли периметр цього прямокутника.

- 472.** На суму 93 грн купили 3 кг яблук. Скільки кілограмів таких яблук можна купити на суму 62 грн?

- 473.** $94 : 47$ $84 : 42 \cdot 9$ $(800 - 718) : 41$

- 474.** Склади вирази на знаходження частки, скориставшись таблицею. Обчисли їхні значення.

Ділене	$6 \cdot 7$	$40 - 1$	69	85	$60 \cdot 5$
Дільник	21	13	$20 + 3$	5	10
Частка					

475. Знайди чверть кожної суми.

$$60 + 16 \quad 55 + 45 \quad 47 + 5 \quad 3 + 81 \quad 2 + 90$$

476. Виконай ділення. Перевір множенням.

$$32 : 16 \quad 87 : 29 \quad 74 : 37 \quad 60 : 15 \quad 33 : 11$$

477. Розв'яжи рівняння.

$$3 \cdot c = 39 \quad b \cdot 5 = 85 \quad x : 3 = 12$$

478. Розв'яжи нерівність $x \cdot 33 < 100$.

Міркуй так: потрібно знайти таке число x , щоб добуток цього числа й числа 33 був менший, ніж 100.

Скористаємося способом добору:

$$\begin{aligned} x = 1: & 1 \cdot 33 = 33, & 33 < 100 & (1 \text{ — підходить}); \\ x = 2: & 2 \cdot 33 = 66, & 66 < 100 & (2 \text{ — підходить}); \\ x = 3: & 3 \cdot 33 = 99, & 99 < 100 & (3 \text{ — підходить}); \\ x = 4: & 3 \cdot 33 + 33 = 132, & 132 > 100 & (4 \text{ — не підходить}). \end{aligned}$$

Очевидно, що числа, більші за число 4, також не підходять.

Перевіримо також число 0: $0 \cdot 33 < 100$ (число 0 підходить).

Відповідь: розв'язками нерівності є числа 0, 1, 2, 3.

479. Розв'яжи нерівність.

$$5 \cdot a < 15 \quad c + 3 < 7$$

480. Купили 3 кг яблук за ціною 40 грн. Скільки кілограмів мандаринів можна купити на цю суму грошей, якщо їх ціна становить 60 грн?

Товар	Ціна	Маса	Вартість
Яблука	40 грн	3 кг	Однакова
Мандарини	60 грн	?	

481. Склади задачу за таблицею. Розв'яжи задачу.

Товар	Ціна	Маса	Вартість
Морква	40 грн	6 кг ←	Однакова
Буряк	?	?, на 2 кг більша —	

482. Розв'яжи рівняння.

$$17 \cdot x = 51$$

$$672 - c = 569$$

$$84 : a = 4$$

483. За 2 прихватки заплатили 160 грн. Фартух — удвічі дорожчий, ніж прихватка. Скільки фартухів можна купити на суму 640 грн?

484. Знайди частку двома способами.

$$36 : 12$$

$$81 : 27$$

$$100 : 20$$

$$42 : 14$$

$$56 : 28$$

485. При купівлі холодильника покупець отримав гарантійний талон на 36 місяців. Скільки це років?

486. Розглянь записи й поясни, як знаходили кожну частку.

$$96 : 3 = (90 + 6) : 3 = 90 : 3 + 6 : 3 = 30 + 2 = 32$$

$$315 : 5 = (300 + 15) : 5 = 300 : 5 + 15 : 5 = 60 + 3 = 63$$

$$112 : 7 = (70 + 42) : 7 = 70 : 7 + 42 : 7 = 10 + 6 = 16$$

487. Знайди частки способом добору.

$$105 : 15$$

$$100 : 25$$

$$105 : 35$$

$$156 : 52$$

$$96 : 16$$

$$128 : 32$$

$$135 : 45$$

$$110 : 55$$

488. $(576 - 457) : 17$ $90 \cdot 4 : 3$ $5 \cdot (120 : 4)$
 $(300 - 195) : 21$ $72 : 24 : 3$ $5 \cdot 30 : 50$

489. Розв'яжи рівняння, у якому треба знайти дільник.

$$x \cdot 14 = 56$$

$$56 - c = 14$$

$$56 : a = 14$$

$$x : 7 = 10$$

$$56 : c = 8$$

$$a : 10 = 100$$

490. У сувої було 75 м шовку. На пошиття суконь витратили 15 м. У скільки разів більше шовку залишилося, ніж витратили?

491. 1) Розв'яжи задачу.

У коробку поклали 6 пакетів крупів, по 2 кг в кожному, і ще залишилося 36 таких пакетів. На скільки кілограмів крупів більше залишилося, ніж поклали в коробку?

2) Сформулюй запитання до задачі зі словами «У скільки разів...». Розв'яжи утворену задачу.

492. У квітні кількість похмурих днів становила половину всієї кількості днів у цьому місяці, а кількість дощових днів становила третину від похмурих днів. Решта днів були сонячними. Скільки у квітні було похмурих днів? дощових? сонячних?

493. Кравчиня пришила ґудзики до трьох суконь, по 4 ґудзики на кожну, і в неї залишилося ще 16 ґудзиків. Дай відповіді на запитання.

1) Скільки всього ґудзиків було в кравчині?

2) На скільки таких суконь вистачить решти ґудзиків?

494. Знайди частки способом добору.

$$92 : 23$$

$$90 : 45$$

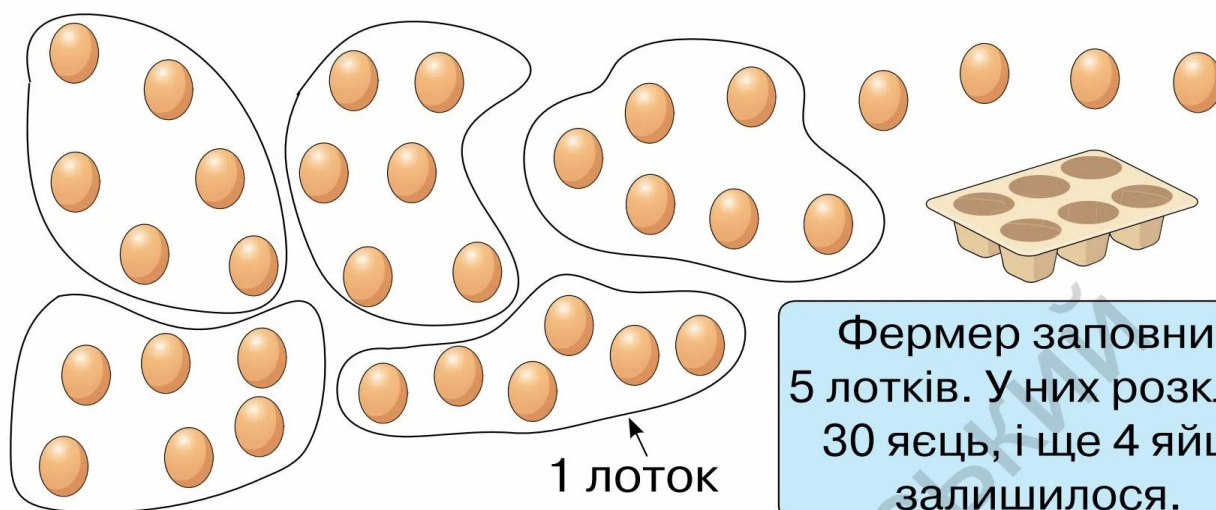
$$195 : 65$$

$$75 : 15$$

495. Щодня фермер збирає яйця й укладає їх у лотки, по 6 яєць у кожний. Сьогодні він зібрав 34 яйця. Скільки лотків він заповнив повністю? Антон зробив малюнок й отримав таку відповідь.

Фермер заповнив 5 лотків. У них розклав 30 яєць, і ще 4 яйця залишилося.

Микита побудував таблицю і також отримав таку відповідь.

Розглянь таблицю і поясни, як міркував Микита.

Кількість заповнених лотків	Кількість розкладених яєць	Кількість яєць, яку залишилося розкласти
1	$6 \cdot 1 = 6$	$34 - 6 = 28$
2	$6 \cdot 2 = 12$	$34 - 12 = 22$
3	$6 \cdot 3 = 18$	$34 - 18 = 16$
4	$6 \cdot 4 = 24$	$34 - 24 = 10$
5	$6 \cdot 5 = 30$	$34 - 30 = 4$
6	$6 \cdot 6 = 36$	Неможливо заповнити коробку повністю, оскільки яєць усього 34.

Записуємо:

$$34 : 6 = 5 \text{ (ост. 4).}$$

Читаємо: 34 поділити на 6; у частці буде 5 і в остачі — 4.

Число 34 — ділене, 6 — дільник, 5 — частка, 4 — остача.

496. Прочитай записи.

$$28 : 5 = 5 \text{ (ост. 3)}$$

$$100 : 9 = 11 \text{ (ост. 1)}$$

$$38 : 7 = 5 \text{ (ост. 3)}$$

$$160 : 50 = 3 \text{ (ост. 10)}$$

497. Порівняй записи в кожному стовпчику.

$$15 : 3 = 5$$

$$32 : 8 = 4$$

$$16 : 3 = 5 \text{ (ост. 1)}$$

$$33 : 8 = 4 \text{ (ост. 1)}$$

$$17 : 3 = 5 \text{ (ост. 2)}$$

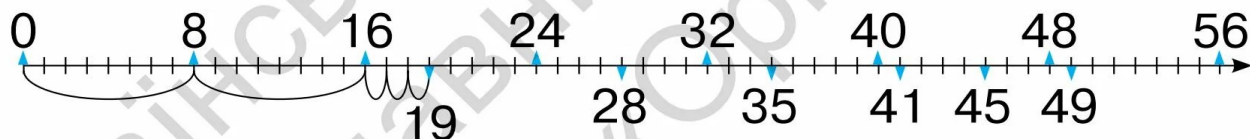
$$34 : 8 = 4 \text{ (ост. 2)}$$

498. Прочитай задачу. Розв'яжи її. Для цього зроби малюнок і побудуй таблицю. Запиши результат ділення.

Для благодійного ярмарку дівчатка випекли 25 мафінів і розклали їх у пакети, по 4 мафіни в кожний. Скільки пакетів мафінів дівчатка виставили на продаж?

499. У Максимовій колекції є 43 моделі автомобілів. Він розклав їх у коробки, по 10 штук у кожну. Скільки повністю заповнених коробок одержав Максим?

500. Розглянь числовий промінь, на якому позначені результати множення числа 8.

Скориставшись таблицею множення і числовим променем, запиши кожне число у вигляді суми добутку й числа за зразком.

19 — 2 рази по 8 плюс 3 $19 = 8 \cdot 2 + 3$

28 — ... $28 = 8 \cdot \dots + \dots$

35 — ... $35 = \dots$

41 — ... $41 = \dots$

45 — ... $45 = \dots$

49 — ... $49 = \dots$

$$8 \cdot 1 = 8$$

$$8 \cdot 2 = 16$$

$$8 \cdot 3 = 24$$

$$8 \cdot 4 = 32$$

$$8 \cdot 5 = 40$$

$$8 \cdot 6 = 48$$

$$8 \cdot 7 = 56$$

$$8 \cdot 8 = 64$$

$$8 \cdot 9 = 72$$

$$8 \cdot 10 = 80$$

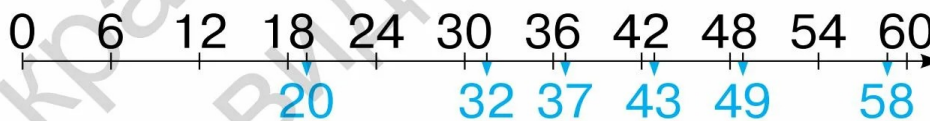
501. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Добуток чисел 8 і 7 збільшити на 6.
- Від числа 43 відняти добуток чисел 5 і 8.
- Різницю чисел 500 і 300 поділити на 10.
- Частку чисел 40 і 8 збільшити в 7 разів.
- Різницю чисел 700 і 300 збільшити на 50.
- Суму чисел 250 і 380 зменшити в 10 разів.

502. Ширина прямокутника дорівнює 20 м. Це становить $\frac{1}{4}$ його довжини. Знайди периметр прямокутника.

503. Розглянь числовий промінь, на якому позначені результати множення числа 6. Скориставшись цим променем і таблицею множення числа 6, запиши за зразком, між якими добутками міститься кожне число.

$6 \cdot 1 = 6$
$6 \cdot 2 = 12$
$6 \cdot 3 = 18$
$6 \cdot 4 = 24$
$6 \cdot 5 = 30$
$6 \cdot 6 = 36$
$6 \cdot 7 = 42$
$6 \cdot 8 = 48$
$6 \cdot 9 = 54$
$6 \cdot 10 = 60$

$6 \cdot 3 < 20 < 6 \cdot 4$ $\dots < 43 < \dots$
 $\dots < 32 < \dots$ $\dots < 49 < \dots$
 $\dots < 37 < \dots$ $\dots < 58 < \dots$

504. Максим заплатив за брелок 70 грн. Це становить $\frac{1}{3}$ коштів, які були в нього. Скільки гривень було в Максима?

505. Розглянь таблицю, у якій показано, як наповнюються лотки, що вміщують по 6 яєць, і скільки яєць залишається. Дай відповіді на запитання. Виконай завдання.

Кількість яєць	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
Кількість лотків	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6	7
Кількість яєць, що залишилися	0	1	2	3	4	5	0	1	2	3	4	5	0

- 1) Яка найменша кількість яєць залишається?
- 2) Яка найбільша кількість яєць залишається?
- 3) Запиши результат ділення чисел 37, 38, 39, 40, 41 на 6 за зразком.
 $37 : 6 = 6$ (ост. 1)
- 4) Який висновок можна зробити про остачу?

Остача завжди менша від дільника.

506. У вівторок кури знесли 52 яйця. Перевір, чи правильно фермер лічить лотки.

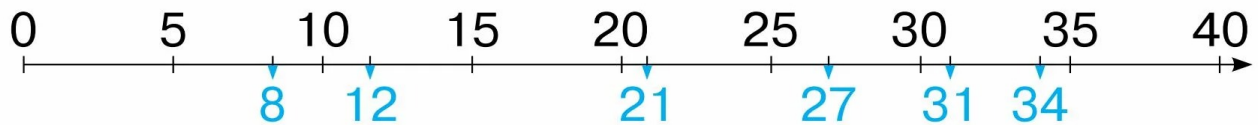
У мене буде 7 лотків з яйцями, по 6 у кожному, і залишиться 10 яєць.

$$52 = 6 \cdot 7 + 10$$

507. 1) Розглянь числовий промінь, на якому позначені результати множення числа 5.

2) Запиши, між якими числами, що діляться на 5, розміщене кожне число.

$$\begin{array}{lll} 5 < 8 < 10 & \dots < 21 < \dots & \dots < 31 < \dots \\ \dots < 12 < \dots & \dots < 27 < \dots & \dots < 34 < \dots \end{array}$$

3) Виконай ділення з остачею, скориставшись схемою і записами.

$$\begin{array}{lll} 8 : 5 & 21 : 5 & 31 : 5 \\ 12 : 5 & 27 : 5 & 34 : 5 \end{array}$$

508. Виконай ділення з остачею.

$$23 : 7 \quad 65 : 9 \quad 85 : 20 \quad 103 : 10$$

Міркуй так: потрібно поділити число 23 на 7. Знайдемо найбільше із чисел від 1 до 23, яке поділиться на 7. Це число 21, бо $21 : 7 = 3$. Знайдемо остачу: $23 - 21 = 2$; остача менша від дільника. Отже, $23 : 7 = 3$ (ост. 2).

509. Кондитер виготовляє шоколадні трюфелі й пакує їх по 8 штук. Скільки пакувань він може зробити, якщо він виготовив 42 трюфелі? 46 трюфелів? 54 трюфелі?

510. Бабуся планувала законсервувати 12 банок огірків, а вийшло на третину більше. Скільки банок огірків законсервувала бабуся?

511. Пенал коштував 120 грн. Під час акції його ціна знизилася на $\frac{1}{5}$. Якою стала ціна пенала?

512. Сергійко купив книжку за 80 грн, витративши третину всіх своїх грошей. Скільки гривень було в Сергійка до купівлі книжки?

513. Господиня поставила на стіл тарілку, на якій було 15 пампушок. Кожний із семи гостей узяв по 2 пампушки. Чи залишилися на тарілці пампушки? Якщо так, то скільки?

514. Виконай ділення з остачею.

$19 : 3$

$29 : 9$

$37 : 7$

$46 : 6$

515. 1) Знайди частку й остачу.

8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	----	----	----	----	----	----

 : 2

2) Який висновок можна зробити?

Парні числа діляться на 2 без остачі.

516. 1) Виконай ділення з остачею.

$34 : 10$

$56 : 10$

$81 : 10$

$12 : 10$

$99 : 10$

2) Яка остача може бути при діленні на 10?

3) Чи може остача при діленні на 10 дорівнювати 12?

517. Дідусь покликав четверо своїх онуків і сказав: «Щодня впродовж тижня я збиратиму груші й ділитиму їх порівну між вами, а собі залишатиму решту».

1) Розглянь таблицю і з'ясуй, чи не помилявся дідусь.

	Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
Кількість груш	14	21	24	29	31	18	30
Кількість онуків	4	4	4	4	4	4	4
Кількість груш, що отримав кожний онук	3	5	6	6	7	4	6
Кількість груш, що залишилися дідусеві	2	1	0	5	3	2	6

2) Як перевірити, чи правильно знайдено остачу при діленні з остачею?

518. Розглянь записи. Поясни, як складали рівності.

$$45 : 7 = 6 \text{ (ост. 3)} \quad 107 : 10 = 10 \text{ (ост. 7)}$$

$$45 = 6 \cdot 7 + 3 \quad 107 = 10 \cdot 10 + 7$$

Щоб перевірити ділення з остачею, треба до добутку частки і дільника додати остачу. Якщо отримаємо ділене, то ділення виконано правильно.

519. Виконай ділення з остачею. Перевір.

$$67 : 15 \quad 34 : 16 \quad 29 : 4 \quad 93 : 30$$

520. Емілія зібрала на пляжі 67 мушель. Вона хоче зробити з них намисто, використовуючи по 16 мушель на одну низку. Скільки низок намиста вийде в Емілії? Скільки мушель залишиться?

521. П'ятеро друзів зловили 29 рибин і вирішили поділити їх порівну, а решту, якщо залишиться, віддати другові Антону, який захворів. Скільки рибин дісталось кожному з друзів? Скільки рибин отримав Антон?

522. Флористка отримала 75 троянд. З них вона зробила букети, по 9 троянд у кожному. Скільки букетів зробила флористка? Скільки троянд залишилося?

523. Виконай ділення з остачею. Перевір.

$73 : 9$

$73 : 8$

$82 : 8$

$80 : 9$

$76 : 25$

524. На свій день народження Ярослав приніс коробку, у якій було 86 цукерок, і пригостив ними порівну 21 однокласника. Скільки цукерок отримав кожний?

Ярослав роздав по одній цукерці 4 рази. Чому він не роздавав п'ятий раз?

Розглянь таблицю. Запиши в зошит, як знаходили решту цукерок. Зроби висновок.

	Кількість цукерок на 1 особу	Кількість цукерок, що залишилася
Після I розподілу	1	$86 - 21 = 65$
Після II розподілу	2	$65 - 21 = 44$
Після III розподілу	3	...
Після IV розподілу	4	...

Якщо остача менша від дільника, то ділення завершено.

525. Перевір, чи правильно виконано ділення.

$$45 : 4 = 11 \text{ (ост. 1)}$$

$$78 : 8 = 8 \text{ (ост. 14)}$$

$$100 : 25 = 3 \text{ (ост. 25)}$$

$$301 : 100 = 3 \text{ (ост. 1)}$$

526. Дідусь Павло хоче пересадити свої квіти — 23 герані й 32 гіацинти. Він має 5 горщиків для герані й 6 горщиків для гіацинтів.

1) Скільки квіток герані він посадить в один горщик і скільки цих квіток залишиться?

2) Скільки квіток гіацинтів він посадить в один горщик і скільки цих квіток залишиться?

3) Герань і гіацинти, що залишилися, він вирішив посадити в інший горщик. Скільки квіток буде в цьому горщику?

527. Виконай ділення з остачею.

$$36 : 8$$

$$53 : 7$$

$$100 : 30$$

$$25 : 12$$

528. Оксанка загадала Тарасові загадку: «Коли я до кількох листівок, що були в мене, докупила ще 6 листівок, то їх стало менше, ніж 12. Скільки листівок могло бути в мене спочатку?»

Тарас записав так: $x + 6 < 12$. Він сказав, що в Оксанки могло бути від 1 до 5 листівок. Чи правильна відповідь Тараса? Обґрунтуй.

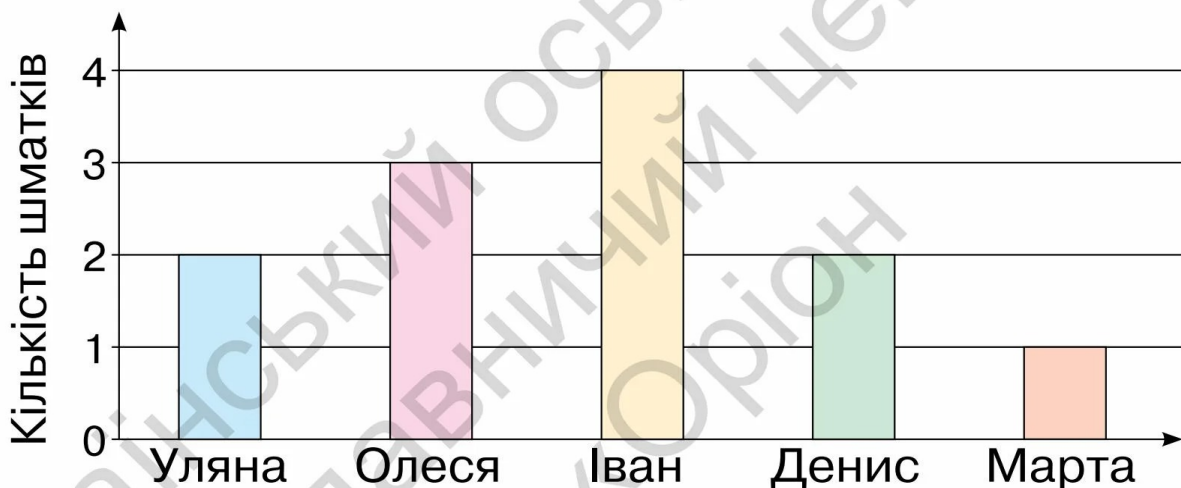
529. 1) **Запиши нерівність.**

Від невідомого числа відняли 15, і різниця стала меншою від 12.

2) **Запиши три числа, які є розв'язками цієї нерівності.**

530. Ширина прямокутника дорівнює 3 см. Це у два рази менше від його довжини. Побудуй цей прямокутник. Знайди його периметр.

 531. Уляна, Олеся, Марта, Іван і Денис пішли в піцерію. На діаграмі показано скільки шматків піци з'їв кожний із них. Розглянь діаграму і дай відповіді на запитання.

- 1) Скільки всього шматків піци з'їли діти?
- 2) Хто з дітей з'їв найбільше шматків піци?
- 3) Хто з дітей з'їв найменше шматків піци?
- 4) Хто з дітей з'їв однакову кількість шматків піци?

532. Юля вирішила поділити пачку печива, що вміщує 30 штук, між чотирма друзями. Скільки штук печива одержить кожний? Скільки залишиться?

533. Виконай ділення з остачею.

$$32 : 7$$

$$95 : 10$$

$$52 : 17$$

$$37 : 12$$

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПИСЬМОВИМ МНОЖЕННЯМ І ДІЛЕННЯМ

534. Прочитай числа: 300, 500, 900, 913, 319, 505, 601. Скільки в кожному числі сотень? десятків? одиниць? Яке із чисел найбільше, а яке — найменше?

535. Запиши цифрами числа: *сімсот сімдесят сім, сімнадцять, вісімсот п'ять, чотириста дев'яносто три, дев'ятсот дев'яносто дев'ять*. Під ними запиши числа, що на 1 більші за подані.

536. Запиши за допомогою цифр 3, 7 і 9 усі можливі двоцифрові числа (цифри в числі можуть повторюватися).

537. Запиши як суму розрядних доданків кожне із чисел: 527, 604, 216, 71.

538.

$300 + 30$	$200 + 50 + 8$	$700 + 80 + 2$
$300 + 3$	$200 + 50 + 2$	$400 + 40 + 4$

539.

$486 - 86$	$346 - 6$	$736 - 700$	$806 - 800$
$486 - 80$	$346 - 40$	$707 - 7$	$705 - 700$

540. Сашко задумав число, що закінчується цифрою 8. Воно більше, ніж число 230, і менше, ніж число 240. Яке число задумав Сашко?

541. Які числа на числовій прямій пропущені? Запиши ці числа. Під кожним з них запиши число, що на 1 менше.

542. З ятки за день продали 120 кг кавунів, і в ній залишилася така сама маса кавунів. Скільки кілограмів кавунів було в ятці на початку дня?

543. Назви числа від 496 до 508.

544. Запиши числа, що на 10 більші від даних.
731, 629, 391, 815, 900.

545. • Перший учень називає числа від 320 до 330, а другий — числа, які на 100 більші, ніж ті, що назвав перший учень.

• Другий учень називає числа від 612 до 620, а перший — числа, які на 100 менші, ніж ті, що назвав другий учень.

546.

$100 + 1$	$200 + 1$	$399 + 1$	$899 + 1$
$100 + 10$	$200 + 10$	$390 + 10$	$890 + 10$
$100 + 100$	$200 + 100$	$399 + 100$	$899 + 100$

547. Вартість покупки становить 365 грн. Покупець подав у касу 1000 грн. Скільки гривень решти він отримає?

548.

$540 - 124$	$678 + 250$	$890 - 205$
$479 + 373$	$169 + 584$	$900 - 684$

549. Довжина річки Дніпро в межах України становить 981 км, а довжина річки Дністер у межах України — 925 км. Яка з цих річок має більшу протяжність у межах України? На скільки кілометрів більшу?

550. Прочитай задачі. Визнач, яку задачу потрібно розв'язувати дією додавання, а яку — дією віднімання. Розв'яжи одну задачу на вибір.

1) До обіду продали 234 кг фруктів, а після обіду — 376 кг. Скільки всього кілограмів фруктів продали за день?

2) Олег прочитав 10 сторінок книжки, у якій 125 сторінок. Скільки сторінок залишилося прочитати Олегові?

551.
$$\begin{array}{r} + 252 \\ + 248 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 337 \\ + 385 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 285 \\ + 285 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 149 \\ + 357 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 446 \\ + 375 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} + 189 \\ + 451 \\ \hline \end{array}$$

552. Прочитай числа: 709, 603, 307, 401. Чому в записі кожного числа є нулі? Запиши кожне із цих чисел як суму розрядних доданків.

553.
$$\begin{array}{r} - 1000 \\ - 285 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} - 900 \\ - 475 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} - 1000 \\ - 689 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} - 800 \\ - 181 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} - 700 \\ - 479 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} - 1000 \\ - 807 \\ \hline \end{array}$$

554.
$$\begin{array}{lll} 6 \cdot 4 + 2 & 13 \cdot 3 + 60 : 3 & 4 \cdot 100 - 100 \\ 6 \cdot (4 + 2) & 8 \cdot 3 : 6 & 4 \cdot (100 - 100) \end{array}$$

555. На теплоході було 135 пасажирів. Після того, як частина пасажирів вийшла на зупинці, на ньому залишилося 97 осіб. Скільки пасажирів вийшло на зупинці?

556. Скільки деталей робітник виготовив за три дні, якщо першого дня він виготовив a деталей, другого — k деталей, а третього — x деталей? Склади вираз і знайди його значення, якщо $a = 226$, $k = 269$, $x = 274$.

557. У змаганнях брали участь 18 хлопчиків і 9 дівчаток. У скільки разів більше хлопчиків, ніж дівчаток, брало участь у змаганнях?

558. З городу зібрали 12 кг огірків, а кабачків — у 3 рази більше. Скільки всього кілограмів огірків і кабачків зібрали з городу?

559. $890 - 7 \cdot 9 + 1$

$470 - 350 + 189$

$857 + 13 \cdot 3$

$1000 - (259 + 711)$

560. $81 : 9 + 9$

$112 - 6 \cdot 8$

$72 : 8 + 72 : 9$

$127 + 13 \cdot 3$

$7 \cdot 8 : 4$

$96 : 3 : 2$

561. • Перший учень називає числа від 7 до 2, а другий — числа, які у 3 рази більші, ніж ті, що називає перший учень.

• Другий учень називає круглі двоцифрові числа, а перший — числа, які у 10 разів менші, ніж ті, що називає другий учень.

562. Дію множення, як і дію додавання, можна виконувати у стовпчик. Розглянь, як при цьому записують числа.

$3 \cdot 2 = 6$

$4 \cdot 8 = 32$

$13 \cdot 3 = 39$

$123 \cdot 3 = 369$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \times 2 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ \times 8 \\ \hline 32 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 3 \\ \hline 39 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 123 \\ \times 3 \\ \hline 369 \end{array}$$

563. Виконай множення письмово.

$$\begin{array}{r} \times 34 \\ \underline{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 43 \\ \underline{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 311 \\ \underline{3} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 212 \\ \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 423 \\ \underline{2} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 22 \\ \underline{3} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 12 \\ \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 113 \\ \underline{3} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 411 \\ \underline{4} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 223 \\ \underline{3} \end{array}$$

564. Як правило, у стовпчик обчислюють у тому випадку, коли усно обчислити складно.
Розглянь зразок міркувань.

$$\begin{array}{r} \times 76 \\ 3 \\ \hline 228 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 23 \\ 4 \\ \hline 92 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 173 \\ 4 \\ \hline 692 \end{array}$$

Міркуй так: потрібно помножити 76 на 3.

Множу одиниці. 6 од. $\cdot$ 3 = 18 од., 18 од. — це 1 д. і 8 од.

Цифру 8 пишу під одиницями, а 1 десяток запам'ятовую (ставлю крапку) і додаю його до десятків після множення десятків.

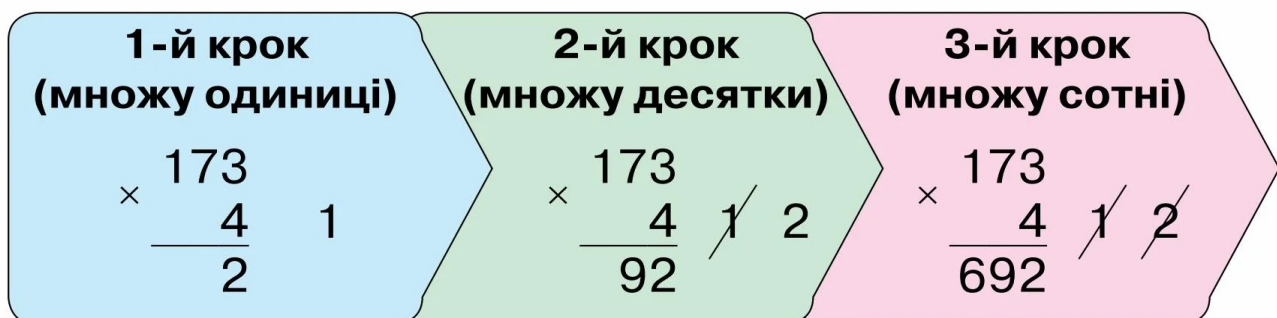
Множу десятки. 7 д. $\cdot$ 3 = 21 д.

До 21 десятка додаю 1 десяток, який отримали, коли множили одиниці. Буде 22 десятки, або 2 сотні й 2 десятки. Записую цифру 2 під десятками, а 2 сотні — ліворуч від десятків.

Читаю відповідь: 228.

Зверни увагу! За письмового множення (у стовпчик) виконують порозрядне множення. Починають множити з нижчого розряду — з одиниць.

Цей спосіб обчислення можна зобразити схематично. Розглянь випадок $173 \cdot 4$.

565. Виконай множення письмово.

$$\begin{array}{r} \times 37 \\ \hline 2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 35 \\ \hline 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 227 \\ \hline 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 24 \\ \hline 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 124 \\ \hline 4 \end{array}$$

566. Купили 3 пакети йогурту, по 325 г у кожному. Скільки грамів йогурту купили?

567. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Добуток чисел 23 і 5 зменшити на 100.
- Різницю чисел 456 і 300 збільшити у 2 рази.
- Сума числа 500 та добутку чисел 121 і 4.

568. Скільки годин у добі?
Скільки секунд у хвилині?
Скільки хвилин у годині?

569. Скільки хвилин становить половина години?
 $\frac{1}{6}$ години? $\frac{1}{3}$ години?

570. На майданчику гралося 45 дітей. П'яту частину всіх дітей становили дівчатка, а решту — хлопчики. Скільки хлопчиків гралося на майданчику?

571. Виміряй довжину відрізка $СК$. Накресли в зошиті відрізок $АВ$, довжина якого становить половину довжини відрізка $СК$.

$C \cdot \text{-----} \cdot K$

572. Марійка прочитала 25 сторінок книжки, що становило третину загальної кількості сторінок. Скільки сторінок у книжці?

573. Виконай множення у стовпчик.

$$115 \cdot 4$$

$$343 \cdot 2$$

$$116 \cdot 5$$

$$417 \cdot 2$$

574. $80 - 7 \cdot 9 + 1$

$412 - 350 + 189$

$457 - 24 \cdot 4$

$1000 - 65 \cdot 4$

575. $198 - (50 + 96 : 4)$

$198 - 50 + 96 : 4$

$(198 - 50 + 96) : 4$

$180 - (51 + 45) : 3$

$180 - 51 + 45 : 3$

$180 - (51 + 45 : 3)$

576. Запиши кожне з чисел як суму розрядних доданків.

314, 506, 103, 347, 805, 123.

У яких сумах ти записав усього два доданки? Чому?

577. Розглянь записи та прочитай пояснення.

$$\begin{array}{r} \times 102 \\ 3 \\ \hline 306 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 402 \\ 2 \\ \hline 804 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 105 \\ 5 \\ \hline 525 \end{array}$$

Міркуй так: потрібно помножити число 102 на 3.

Множу одиниці. 2 од. $\cdot$ 3 = 6 од.; пишу цифру 6 під одиницями.

Множу десятки. 0 д. $\cdot$ 3 = 0 д.; пишу цифру 0 під десятками.

Множу сотні. 3 с. $\cdot$ 1 = 3 с.; пишу цифру 3 під сотнями.

Читаю відповідь: 306.

**1-й крок
(множу одиниці)**

$$\begin{array}{r} \times 102 \\ 3 \\ \hline 6 \end{array}$$

**2-й крок
(множу десятки)**

$$\begin{array}{r} \times 102 \\ 3 \\ \hline 06 \end{array}$$

**3-й крок
(множу сотні)**

$$\begin{array}{r} \times 102 \\ 3 \\ \hline 306 \end{array}$$

578. $874 - 104 \cdot 2$ $403 \cdot 2 - 749$ $215 \cdot 3 + 5 \cdot 71$

579. Порівняй вирази. Що в них спільне, а що — відмінне? Знайди їх значення.

$17 \cdot 4$

$45 \cdot 2$

$39 \cdot 3$

$107 \cdot 4$

$405 \cdot 2$

$309 \cdot 2$

580. Які з рівностей є рівняннями? Прочитай їх. Розв'яжи одне рівняння на вибір.

$7 \cdot 8 + 13 = 69$

$600 - x = 500$

$69 : c = 23$

$a \cdot 10 = 100$

$1000 - 900 = 50 + 50$

$107 \cdot 4 = 428$

581. В a однакових автобусах умістилося по b пасажирів. Скільки всього пасажирів умістилося в цих автобусах? Склади вираз і знайди його значення, якщо $a = 4$, $b = 35$.

582. У столовому сервізі l видів тарілок, по 12 штук кожного виду, а в чайному — p видів тарілок, по 12 штук кожного. На скільки більше тарілок у столовому сервізі, ніж у чайному? Склади вираз і знайди його значення, якщо $l = 6$, $p = 2$.

583. Вимірйай сторони трикутника. Знайди його периметр.

584. До магазину привезли 205 пакетів борошна, по 2 кг в кожному, і 105 пакетів, по 5 кг у кожному. Скільки кілограмів борошна привезли в магазин?

585. Розв'яжи рівняння.

$$24 - a = 8 \quad x - 18 = 36 \quad b + 27 = 95 \quad 64 + a = 100$$

586. Заміни кожне з розрядних чисел 30, 50, 600, 900 добутком за зразком.

$$30 = 3 \cdot 10$$

587. Виконай множення послідовно.

$$9 \cdot 70 \quad 4 \cdot 200 \quad 9 \cdot 80 \quad 5 \cdot 50 \quad 7 \cdot 40$$

588. Розглянь записи й поясни обчислення.

$$13 \cdot 60 = 780$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ 6 \cdot 10 \end{array}$$

$$13 \cdot 6 = 78$$

$$78 \cdot 10 = 780$$

$$37 \cdot 20 = 740$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ 2 \cdot 10 \end{array}$$

$$37 \cdot 2 = 74$$

$$74 \cdot 10 = 740$$

Ці добутки можна записати у стовпчик.

$$\begin{array}{r} 13 \\ \times 60 \\ \hline 780 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 37 \\ \times 20 \\ \hline 740 \end{array}$$

Зверни увагу, як записують другий множник за письмового множення на розрядне число.

589. Виконай множення письмово.

$$\begin{array}{r} 47 \\ \times 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 33 \\ \times 30 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 39 \\ \times 20 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ \times 40 \\ \hline \end{array}$$

590. $25 \cdot 30 + 12 \cdot 20$ $26 \cdot 30 - 23 \cdot 30$ $33 \cdot 30 - 19 \cdot 40$

591. Учні мають розкласти 75 олівців у коробки, по 12 штук у кожну. Скільки буде повних коробок? Скільки олівців залишиться?

592. Фермер зібрав 72 яйця. У нього є лотки на 10 яєць і на 12 яєць. Які лотки потрібно взяти, щоб після пакування яєць не було решти? Скільки лотків буде заповнено?

593. Які записи є нерівностями?

$$34 < 180$$

$$67 + 33 = 100$$

$$n + 67 = 953$$

$$89 - c > 34$$

$$67 < x < 100$$

$$s = 78 + 636$$

594. Добери і запиши по два розв'язки до кожної нерівності.

$$890 > c$$

$$56 + a < 78$$

$$790 > b \cdot 5$$

595. $13 \cdot 70 - 18 \cdot 50$ $894 - 21 \cdot 40$ $36 \cdot 20 + 36 \cdot 7$

596. Лука зрізав 22 тюльпани і зробив з них три однакові букети. Скільки квіток в одному букеті?

597. Довжина паперової смужки становить 42 см. Скільки смужок завдовжки 8 см можна відрізати від неї?

598. Виконай ділення з остачею.

$$42 : 5$$

$$41 : 4$$

$$63 : 20$$

$$102 : 50$$

$$17 : 8$$

$$32 : 3$$

$$91 : 30$$

$$720 : 100$$

599. Група із 42 туристів вирушила в подорож на кількох автобусах, кожний з яких уміщує 15 пасажирів. Скільки автобусів знадобилося для цих туристів? Чи є в цих автобусах вільні місця?

600. На рейсову поїздку автобуса з міста в село витрачається 36 л бензину. Чи вистачить 80 л бензину для поїздки з міста в село й назад?

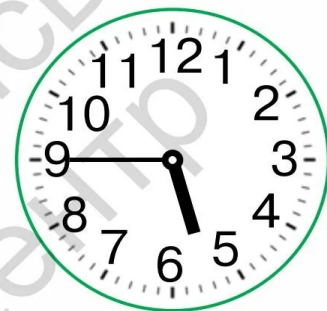
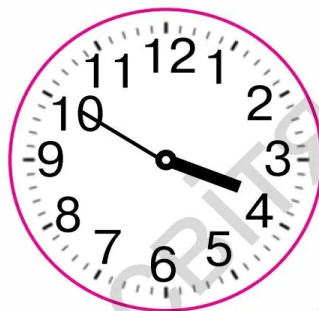
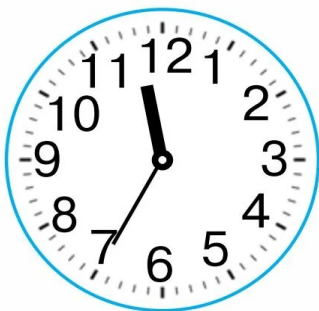

601. $259 \cdot 3 - 692$
 $947 - 47 \cdot 9$

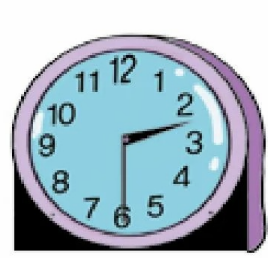
$41 \cdot 9 + 57 \cdot 7$
 $482 \cdot 2 - 318 \cdot 3$

602. Туристична подорож розпочалась о 9 год і закінчилась о 16 год. Скільки годин тривала подорож?

603. Дитячий сеанс у кінотеатрі розпочався о 15 год і тривав 50 хв. Який із годинників показує час закінчення сеансу?

 604. Розглянь годинники і скажи, котру годину показує кожний із них. Чи можна за цими годинниками визначити, яка це частина доби — ранок чи вечір, день чи ніч?

605. Котру годину показують електронні годинники? Яка це частина доби? Запиши так: *ніч, вечір, полудень, день або ранок.*

606. «Віднови» рівності.

$$3 \text{ год} = \square \text{ хв}$$

$$2 \text{ год } 30 \text{ хв} = \square \text{ хв}$$

$$3 \text{ хв } 20 \text{ с} = \square \text{ с}$$

$$1 \text{ год } 15 \text{ хв} = \square \text{ хв}$$

$$130 \text{ хв} = \square \text{ год } \square \text{ хв}$$

$$250 \text{ с} = \square \text{ хв } \square \text{ с}$$

607. У трилітрові банки законсервували 20 л яблучного соку. Скільки вийшло повних трилітрових банок? Скільки літрів соку в неповній банці?

608. Робоча зміна в цеху розпочинається о 7 год й закінчується о 15 год. Скільки годин триває робоча зміна?

609. $12 : 2$ $24 : 6$ $63 : 9$ $42 : 3$
 $13 : 2$ $25 : 6$ $70 : 9$ $43 : 3$

610. Визнач, скільки в кожному числі всього сотень, усього десятків, усього одиниць.

569, 100, 140, 555, 803.

611. $48 : 2$ $81 : 3$ $30 : 2$ $24 : 4$
 $480 : 2$ $810 : 3$ $300 : 2$ $240 : 4$

612. Розглянь записи та прочитай пояснення.

Якщо важко виконати ділення усно, то його виконують письмово.

$$\begin{array}{r} 924 \\ 4 \overline{) 3692} \\ \underline{36} \\ 0 \end{array}$$

Міркуй так: потрібно поділити 92 на 4.
Визначаю кількість цифр у частці.

Для цього знаходжу перше неповне ділене. Число 92 містить 9 десятків. $9 > 4$. 9 десятків — перше неповне ділене. Отже, перша цифра в частці позначатиме десятки, тому в частці буде 2 цифри.

Ділю десятки.

Поділю: 9 на 4, у частці буде 2 десятки.

Помножу: $4 \cdot 2 = 8$. Поділили 8 десятків.

Відніму: $9 - 8 = 1$. Залишилося поділити 1 десяток.

Порівняю остачу з дільником: $1 < 4$.

Ділю одиниці.

1 десяток і 2 одиниці — це 12 одиниць (друге неповне ділене).

Поділю: $12 : 4 = 3$. У частці буде 3 одиниці.

Помножу $4 \cdot 3 = 12$. Поділили 12 одиниць.

Відніму $12 - 12 = 0$. Поділили всі одиниці.

Читаю відповідь: 23.

613. Виконай ділення письмово. Перевір множенням.

$$96 : 4 \quad 51 : 3 \quad 78 : 6 \quad 96 : 6 \quad 92 : 2$$

614. $763 + 74 : 2$ $(780 - 684) : 2$ $24 \cdot 3 : 2$

615. Розв'яжи рівняння.

$$36 : x = 2$$

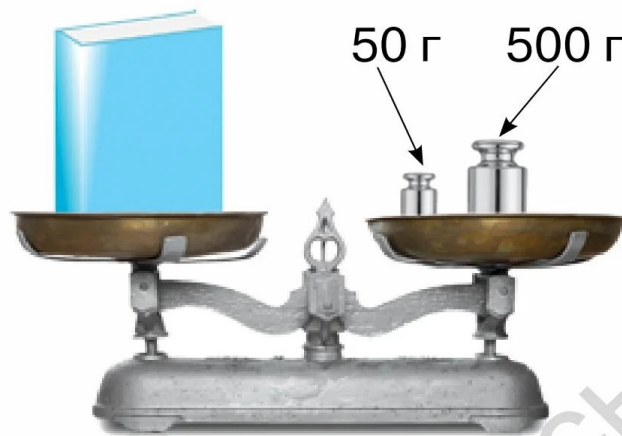
$$680 + a = 980$$

$$346 + c = 528$$

616. У спортивних змаганнях брало участь 295 школярів: із бігу — 138 осіб, із плавання — на 42 особи менше, а решта — зі стрибків у довжину. Скільки школярів брало участь у стрибках у довжину?

617. Визнач масу книжки за малюнком.

618. У 3 класі навчається 27 учнів. На уроці фізичної культури вчителька просить утворити команди для гри у волейбол, по 6 осіб у кожній команді. Скільки повних команд утвориться? Скільки учнів залишиться в запасі?

619. $347 + 78 : 2$ $421 - 78 : 3$ $87 : 3 + 45 : 5$

620. $36 : 6$ $54 : 9$ $72 : 8$ $36 : 4$ $42 : 7$ $25 : 5$

621. Визнач, скільки в кожному числі всього сотень, усього десятків, усього одиниць.

598, 407, 170, 687, 344, 901.

622. Розглянь ділення трицифрового числа на одноцифрове: усне і письмове.

$$\begin{aligned} 628 : 4 &= (400 + 200 + 28) : 4 = \\ &= 400 : 4 + 200 : 4 + 28 : 4 = 100 + 50 + 7 = 157 \end{aligned}$$

Визначаю кількість цифр у частці. Для цього знаходжу перше неповне ділене. Число 628 містить 6 сотень. $6 > 4$.

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 \text{с.} \quad \text{д.} \quad \text{од.} \\
 \begin{array}{r}
 628 \overline{) 4} \\
 - 4 \\
 \hline
 22 \\
 - 20 \\
 \hline
 28 \\
 - 28 \\
 \hline
 0
 \end{array}
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 157 \\
 \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow \\
 \text{с.} \quad \text{д.} \quad \text{од.}
 \end{array}
 \end{array}
 \end{array}$$

6 — перше неповне ділене. Отже, перша цифра частки позначатиме сотні, тому всього у частці буде 3 цифри.

Ділю сотні.

Поділю: 6 на 4. У частці буде 1 сотня.

Помножу: $1 \cdot 4 = 4$. Поділили 4 сотні.

Відніму: $6 - 4 = 2$. Залишилося поділити 2 сотні.

Порівняю остачу з дільником: $2 < 4$.

Ділю десятки.

2 сотні і 2 десятки — це 22 десятки. Це буде друге неповне ділене.

Продовж міркування самостійно.

623. $228 : 2$ $345 : 3$ $555 : 5$ $936 : 3$

624. Виконай ділення. Перевір множенням.

$988 : 4$ $528 : 3$ $815 : 5$ $916 : 2$

625. Із саду привезли 675 кг яблук, а груш — у 5 разів менше. Скільки всього кілограмів яблук і груш привезли із саду?

626. Розв'яжи рівняння.

$x \cdot 7 = 98$

$150 : a = 3$

$b : 8 = 25$

627. У змаганнях із волейболу беруть участь 38 осіб. Усі спортсмени поділені на команди по 8 осіб, а решта — арбітри.

Іван визначив, що в змаганнях беруть участь 3 команди спортсменів і 14 арбітрів.

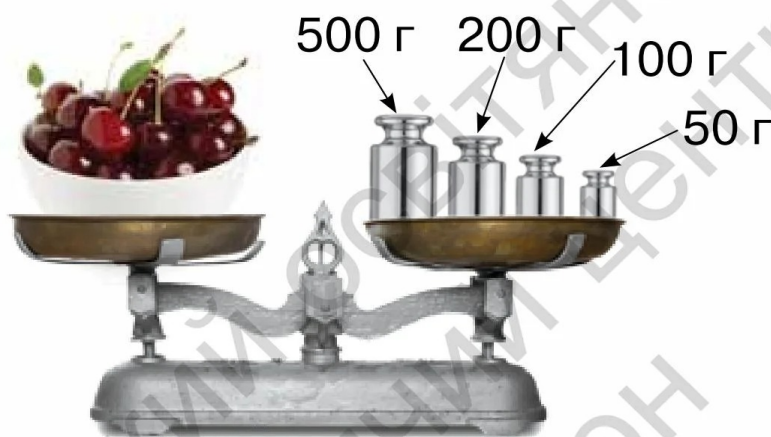
Чому він помиляється?

$$38 = 8 \cdot 3 + 14$$

Якою буде правильна відповідь?

628. Визнач масу вишень за малюнком.

629. Виконай ділення. Перевір множенням.

$$762 : 3$$

$$896 : 7$$

$$952 : 4$$

630. За три чашки заплатили 411 грн. Яка ціна чашки?

631. Кожне число зменш у 5 разів.

15, 55, 500, 250, 35, 100.

632. Визнач, скільки в кожному числі всього сотень, усього десятків, усього одиниць.

730, 206, 184, 770, 444, 811.

633. Розглянь знаходження частки $141 : 3$: усне і письмове.

$$141 : 3 = (120 + 21) : 3 = 120 : 3 + 21 : 3 = 40 + 7 = 47$$

с.	д.	од.	
↓	↓	↓	
	1	4	1
	-	1	2
		2	1
		-	2
			1
			0

3	
4	7

д. од.

Визначаю кількість цифр у частці. Для цього знаходжу перше неповне ділене.

У діленому є 1 сотня. 1 сотню не можна поділити на 3 так, щоб у частці були сотні. Утворимо перше неповне ділене із 1 сотні й 4 десятків. 14 д. — це буде перше неповне ділене. Отже, у частці найвищим розрядом будуть десятки. Результат ділення — двоцифрове число.

Ділю десятки.

Поділю: 14 на 3, буде 4 десятки.

Продовж міркування самостійно.

634. Розглянь частки й визнач, у яких із них у результаті буде двоцифрове число. Обґрунтуй.

$$768 : 8 \quad 476 : 4 \quad 216 : 2 \quad 564 : 6 \quad 123 : 3$$

635. Виконай ділення. Перевір множенням.

$$623 : 7 \quad 116 : 4 \quad 525 : 7$$

636. На пошиття восьми костюмів витрачають 24 м тканини. Скільки таких костюмів можна пошити із 345 м тканини?

637. Маса п'яти пачок какао становить 375 г. Яка маса дев'яти таких пачок?

638. З однієї ділянки фермер зібрав 168 кг огірків, а з іншої — на 86 кг більше. 80 кг огірків він продав у їдальню, а решту — на консервний завод. Скільки кілограмів огірків фермер продав на консервний завод?

639. Довжини сторін прямокутника дорівнюють 9 см і 17 см. Знайди периметр прямокутника.

640. У супермаркет привезли 546 л мінеральної води, а солодкої — у 7 разів менше. Скільки всього літрів води привезли в супермаркет?

641. $543 - 543 : 3$ $125 + 125 : 5$ $890 - 890 : 5$

642. $412 - 275$ $543 - 297$ $437 + 189$ $352 + 199$
 $824 - 638$ $900 - 333$ $187 + 359$ $563 + 175$

643. Розв'яжи рівняння.

$572 - c = 180$ $725 : x = 5$ $3 \cdot c = 981$

644. Із 32 м тканини пошили 8 підковдр. Скільки таких підковдр можна пошити із 60 м тканини? Скільки метрів тканини знадобиться, щоб пошити 115 таких підковдр?

645. Які числа пропущені? Запиши рівності.

1) 1 год 15 хв = хв 125 хв = год хв
2 год 30 хв = хв 72 хв = год хв

2) 45 хв + хв = 1 год 12 год + год = 1 доба
29 хв + хв = 1 год 21 год + год = 1 доба
32 с + с = 1 хв 10 год + год = 1 доба

646. Упродовж дня діти займалися фізичними вправами: на уроці фізичної культури — 40 хв, під час фізкультхвилинок — на 4 уроках, по 3 хв на кожному, і на великій перерві — 10 хв. Скільки часу діти займалися фізичними вправами у школі впродовж дня?

647. Електронний годинник показує — 08:05. Через скільки хвилин він показуватиме — 08:50?

648. Накресли прямокутник зі сторонами 6 см і 4 см. Знайди його периметр.

649. Обчисли.

$$3 \text{ год } 40 \text{ хв} - 28 \text{ хв} = \square \text{ год } \square \text{ хв}$$

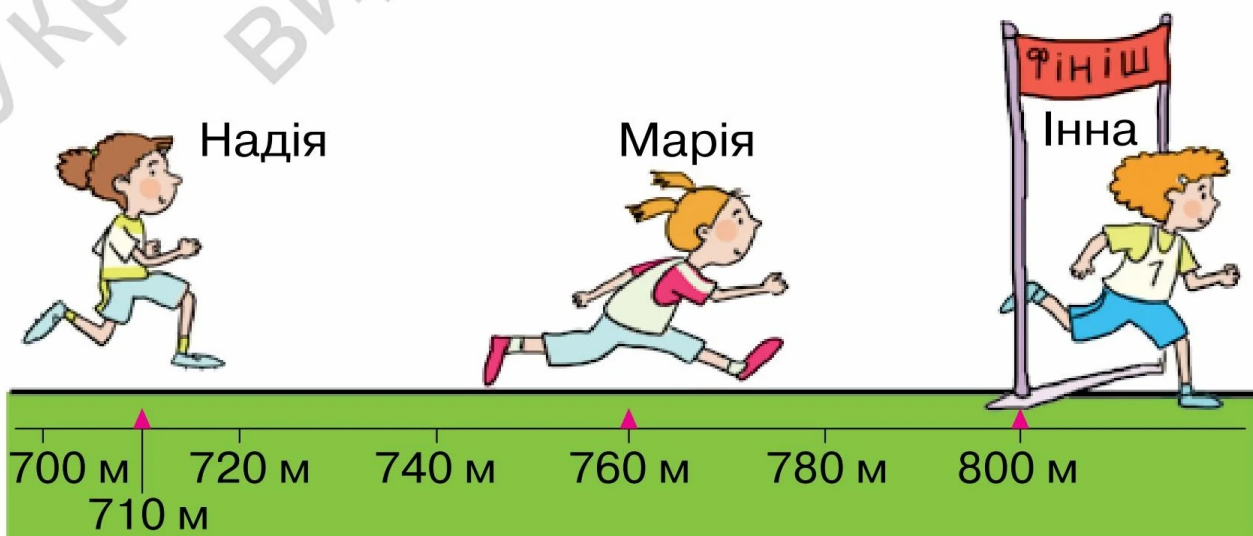
$$1 \text{ год } 15 \text{ хв} + 40 \text{ хв} = \square \text{ год } \square \text{ хв}$$

650. На центральній площі міста висадили 325 кущів троянд, а в парку — у 5 разів менше. Скільки всього кущів троянд висадили?

651. Інна виграла забіг на дистанції 800 м. Яка відстань віддаляє її на фініші від кожної з інших учасниць?

652. Прочитай задачі. Зроби короткі записи до кожної задачі. Порівняй їх. Склади план розв'язування кожної задачі. Розв'яжи одну задачу на вибір.

1) У трьох школах навчається 918 учнів. У першій школі — 336 учнів, у другій — на 58 учнів менше, ніж у першій. Скільки учнів навчається в третій школі?

2) На трьох присадибних ділянках росте 80 дерев. На першій ділянці росте $\frac{1}{4}$ всіх дерев, на другій — половина кількості тих дерев, що ростуть на першій ділянці. Скільки дерев росте на третій ділянці?

653. Запиши вирази й обчисли їх значення.

- Перший доданок — 32, другий — добуток чисел 6 і 7.
- Зменшуване — 92, від'ємник — добуток чисел 9 і 9.
- Перший доданок — 25, другий — частка чисел 64 і 8.
- Ділене — сума чисел 38 і 18, дільник — 7.

654. Вибери такі значення a і b з чисел 0, 1, 2, 7, 9, за яких нерівності будуть правильними.

$$a \cdot 8 < 61 \quad b + 18 < 20 \quad b - 3 > 5$$

655. Добери такі числа, щоб нерівності були правильними.

$$22 \cdot 3 > 22 \cdot \square \quad 27 : 9 < 27 : \square \quad 42 : 7 < 42 : \square$$

656. 1) Дівчинка вирішила виміряти пульс. За 10 с вона налічила 12 ударів свого серця. Скільки ударів серця дівчинка налічить за 1 хв?

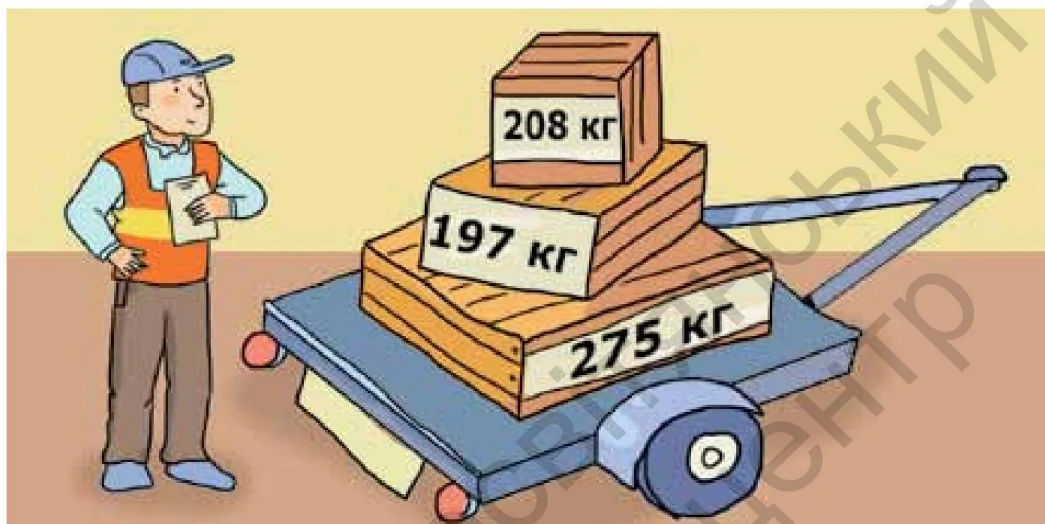
2) Перевір кількість ударів свого серця за хвилину.

657. 1) Обчисли загальну масу трьох ящиків.

2) Вантажник хоче помістити ще один ящик масою 90 кг, але на візку не можна перевозити понад 800 кг. Чи можна покласти на візок цей ящик?

658. Знайди значення кожного виразу, якщо $a = 24$.

$$a \cdot 3$$

$$(60 - a) : 3$$

$$60 - a : 3$$

659. $100 - 7 \cdot 8 + 2$ $84 : 3 \cdot 2$ $54 : 9 \cdot 15$
 $27 + 63 : 7 \cdot 11$ $90 - 9 \cdot 6 : 27$ $9 : 9 + 99$

660. Виконай дії з іменованими числами.

$$34 \text{ грн} \cdot 7$$

$$255 \text{ грн} : 5 \text{ грн}$$

$$37 \text{ км} \cdot 8$$

$$141 \text{ грн} : 3$$

$$140 \text{ грн} \cdot 5$$

$$80 \text{ км} : 16 \text{ км}$$

661. Розв'яжи задачу із двома запитаннями.

У шкільному саду росло 3 ряди дерев, по 12 дерев у кожному. Коли навесні посадили ще кілька таких самих рядів дерев, то всього стало рости 96 дерев.

1) Скільки дерев посадили навесні?

2) На скільки дерев більше посадили навесні, ніж їх росло?

662. Леся хоче зробити два браслети з бісеру. Допоможи їй розрахувати покупку намистин, скориставшись даними таблиці й малюнком.

- 1) Скільки намистин потрібно купити, щоб виготовити 2 браслети?
- 2) Яку коробку бісеру має купити дівчинка?
- 3) Скільки гривень це коштує?

Назва виробу	Кількість намистин
Браслет	40
Кольє	60
Подвійне кольє	120

663. Розв'яжи рівняння. Використай його розв'язок для знаходження розв'язків нерівності.

$$a + 2 = 765$$

$$a + 7 = 475$$

$$a + 9 = 730$$

$$a + 2 < 765$$

$$a + 7 < 475$$

$$a + 9 < 730$$

664. Порівняй.

1 м і 10 дм

3 м 4 см і 304 см

1 м і 50 дм

1 м і 10 см

3 м 4 см і 340 см

5 дм і 5 см

1 м і 10 мм

3 см 4 мм і 34 мм

1 км і 100 см

665. Щоб замісити пиріг, Макар поклав на стіл 1 кг борошна, пачку масла масою 200 г, 12 яєць і одну пачку дріжджів.

Він приготував тісто за рецептом, що записаний на листку.

Визнач, які продукти залишилися в Макара і скільки.

666. Маринка відрізала 65 см стрічки, що становить восьму її частину. Якої довжини була стрічка?

667. Які числа пропущені? Запиши рівності.

$$200 \text{ кг} = \square \text{ ц}$$

$$56 \text{ мм} = \square \text{ см } \square \text{ мм}$$

$$105 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square \text{ кг}$$

$$48 \text{ дм} = \square \text{ м } \square \text{ дм}$$

668. Обчисли.

$$4 \cdot \begin{array}{|c|c|c|c|c|c|c|c|c|c|} \hline 6 & 9 & 8 & 11 & 13 & 23 & 18 & 20 & 21 \\ \hline \end{array}$$

669. $692 - 279$

$578 - 349$

$946 - 297$

$965 - 856$

$572 + 148$

$344 + 565$

$273 + 372$

$421 + 139$

670. Склади задачі, у яких є збільшення або зменшення числа в кілька разів, скориставшись короткими записами. Розв'яжи задачі усно. Запиши лише відповіді.

1) I — 18 троянд
II — ?, у 2 р. менше

2) I — 21 будинок
II — ?, у 3 р. менше

3) Яблука — 6 кг
Сливи — 2 кг
Груші — ?, у 2 р. менше

4) Морква — 15 кг
Картопля — ?, у 5 р. менше
Буряки — ?, у 4 р. більше

671. Роман і Андрій купили однакові м'ячі. Роман купив м'яч у спортивному магазині й заплатив за нього 789 грн, Андрій купив м'яч у супермаркеті й заплатив за нього 850 грн. Хто із хлопців зробив вдалішу покупку? Яка різниця цін на м'ячі?

672. Розглянь календар літніх місяців 2025 року. Визнач, у який день тижня відбудуться вказані свята.

1) Міжнародний день захисту дітей, що відзначають 1 червня.

2) День Конституції України — 28 червня.

3) День Незалежності України — 24 серпня.

ЧЕРВЕНЬ 2025 р.						
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ЛИПЕНЬ 2025 р.						
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

СЕРПЕНЬ 2025 р.						
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

 673. Дай відповіді на запитання, скориставшись календарем.

- 1) Пісенний фестиваль проходив із 26 червня по 2 липня. Скільки днів тривав фестиваль?
- 2) Сім'я вирушила в подорож 30 червня, а повернулася додому 4 липня. Скільки днів подорожувала сім'я?
- 3) Чемпіонат з легкої атлетики розпочався 7 липня і тривав один тиждень. Коли закінчився чемпіонат?
- 4) Туристи подорожували в Карпатах 2 тижні й повернулися додому 25 серпня. Якого числа туристи вирушили в Карпати?

 674. У літній табір Мілана поїхала 29 липня й перебувала там 12 днів. Коли Мілана повернулася додому?

 675. $375 - 178$ $410 - 369$ $41 + 356$ $268 + 542$
 $197 + 213$ $397 - 129$ $810 - 238$ $572 - 197$

ЗАВДАННЯ З ЛОГІЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ

1. На цирковій арені виступали три клоуни з номерами на костюмах. Які трицифрові числа можуть утворити клоуни, міняючись місцями?

Чи можуть вони утворити числа 566? 959?

2. Клоун розповідає дітям:

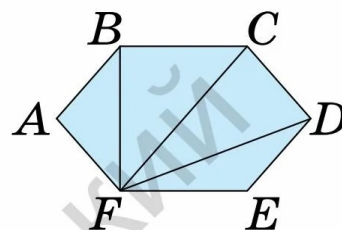
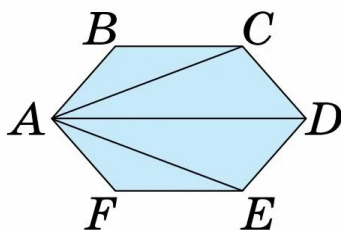
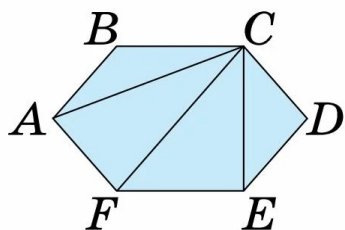
«200 см більше, ніж 5 м, бо 200 більше, ніж 5;
50 с більше, ніж 10 хв, бо 50 більше, ніж 10;
100 см більше, ніж 1 дм, бо 100 більше, ніж 1;
100 см більше, ніж 2 м, бо 100 більше, ніж 2».

Чому діти сміються?

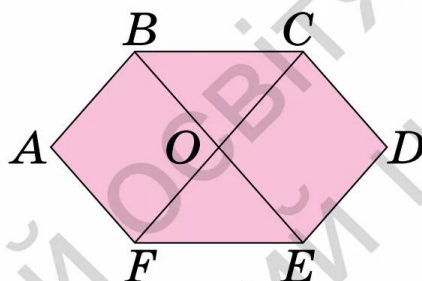
3. Клоун скаржиться дітям: «За останній місяць я потовстішав. Важив усього 57 год, а поправився на 3 грн. Уявляєте, скільки метрів я тепер важу!» Чому діти сміються?

4. У зоопарку — 25 мавп, 14 папуг, 5 левів, 3 лані, 55 рожевих фламінго, 3 удави. Скільки в зоопарку — тварин, покритих пір'ям? Скільки в зоопарку тварин, покритих шерстю?

5. Кожну фігуру поділили на частини трьома відрізками. Які фігури утворилися? Скільки на кожному малюнку трикутників? чотирикутників?

6. Скільки трикутників на малюнку? Знайди на малюнку 6 чотирикутників і запиши їх назви.

7. Визнач масу хлопчика.

Дмитро — 33 кг
Михайло — 27 кг

Моя маса відрізняється від маси кожного з хлопців на 3 кг.

8. Друзі Остап і Северин колекціонують моделі машин. В Остапа на 3 моделі менше, ніж у Северина, а разом їх колекція налічує 45 різних моделей. Скільки моделей у кожного з друзів?

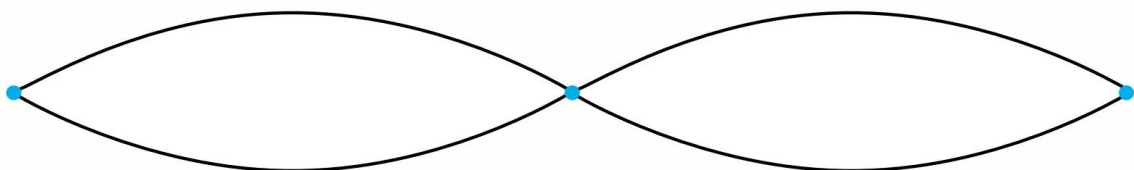
9. До свята мама спекла торт трикутної форми. Відомо, що сума довжин двох сторін — 60 см, їх різниця — 6 см, а периметр торта — 100 см. Яка довжина кожної сторони?

10. Вік подруг Ілони й Рити в сумі становить 21 рік. Який вік кожної дівчинки, якщо Рита на 3 роки старша за свою подругу?

11. У п'ятницю в третьому класі має бути 4 уроки: математика, українська мова, мистецтво й фізична культура. Скількома способами можна записати уроки в розклад?

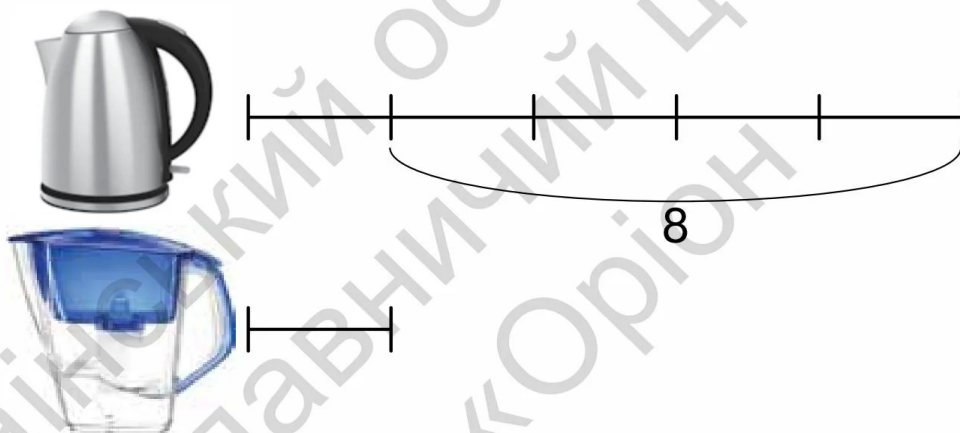
12. Софійці можна дійти зі школи до Центру дитячої творчості двома шляхами. Із Центру дитячої творчості до Софійчиного будинку також є два шляхи. Скількома способами Софійка може дійти зі школи до свого будинку, якщо вона буде заходити в Центр дитячої творчості?

13. Годинник на вежі відбиває стільки ударів, скільки він показує годин, а кожні пів години — один удар. Скільки ударів зробить годинник з 1-ї год дня до 12-ї год ночі?

14. Яку масу можна відміряти гирями 1 г, 2 г, 4 г і 8 г, якщо класти гирі тільки на одну шальку терезів? Назви всі можливі варіанти.

15. У чайнику в 5 разів більше води, ніж у фільтрі, а у фільтрі — на 8 склянок води менше, ніж у чайнику. Скільки склянок води в чайнику?

16. У шухляді лежать шкарпетки двох кольорів одного розміру. Яку найменшу кількість шкарпеток потрібно вийняти з шухляди, не зазираючи в неї, щоб серед них виявилася хоча б одна пара?

17. У пакеті лежить 4 пари робочих рукавиць одного кольору й розміру. Яку найменшу кількість рукавиць потрібно вийняти з пакета, не зазираючи в нього, щоб серед них виявилася хоча б одна пара рукавиць?

Зміст

Розділ 4. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000	3
Усне додавання і віднімання.	3
Письмове додавання і віднімання	28
Розділ 5. МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000	47
Розділ 6. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПИСЬМОВИМ МНОЖЕННЯМ І ДІЛЕННЯМ	99
Завдання з логічним навантаженням	124

Навчальне видання

ЛИСТОПАД Наталія Петрівна

МАТЕМАТИКА

Підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 2

Відповідно до Типової освітньої програми колективу авторів
під керівництвом О. Я. Савченко

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головна редакторка *І. В. Красуцька*
Редакторки *І. В. Луценко, В. М. Ліченко*
Головна художниця *І. П. Медведовська*
Технічний редактор *Е. А. Авраменко*
Коректорка *О. В. Должикова*
Малюнки *В. А. Дунаєвої*

В оформленні обкладинки використано малюнки з *www.shutterstock.com, Popmarleo*

Формат 70×100 $\frac{1}{16}$. Ум. друк. арк. 10,4 + 0,324 форзац.
Обл.-вид. арк. 9,36 + 0,55 форзац.

ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»

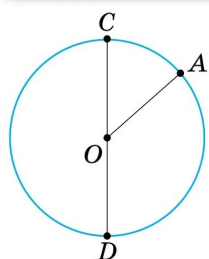
Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Адреса видавництва: 03061, м. Київ, вул. Миколи Шепелева, 2

БУКВИ ЛАТИНСЬКОГО АЛФАВІТУ

Друкована буква		Назва букви	Рукописна буква	
велика	мала		велика	мала
A	a	а	A	a
B	b	бе	B	b
C	c	це	C	c
D	d	де	D	d
K	k	ка	K	k
P	p	пе	P	p
T	t	те	T	t
O	o	о	O	o
R	r	ер	R	r
X	x	ікс	X	x
Y	y	ігрек	Y	y

КОЛО ТА ЙОГО ЕЛЕМЕНТИ

O — центр кола
 OA — радіус
 $r = OA = 2$ см
 CD — діаметр
 $d = CD = 4$ см
 $d = r + r$

ВЕЛИЧИНИ

ДОВЖИНА

$1 \text{ км} = 1000 \text{ м}$ $1 \text{ м} = 1000 \text{ мм}$ $1 \text{ м} = 100 \text{ см}$
 $1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$ $1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$ $1 \text{ дм} = 100 \text{ мм}$

Київ

Харків

430 км

МАСА

$1 \text{ т} = 1000 \text{ кг}$ $1 \text{ т} = 10 \text{ ц}$
 $1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$ $1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$

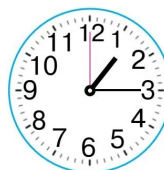

8 т

ЧАС

$1 \text{ год} = 60 \text{ хв}$ $1 \text{ хв} = 60 \text{ с}$

13 год 15 хв
 чверть на чотирнадцяту
 чверть на другу

